T.C.

TRAKYA ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

İNSAN VE TOPLUM ARAŞTIRMALARI ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ULUSLARARASI GÖÇ HAREKETLİLİĞİNE İLİŞKİN TUTUMLARIN KARMA ARAŞTIRMA YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ: EDİRNE İLİ

DANIŞMAN

DR. ÖĞR. ÜYESİ ELVAN MELEK ERTÜRK

Öğrenci No: 1218260111

Adı Soyadı: CEM KAVALCI

EDİRNE 2024

Tezin Adı: Uluslararası Göç Hareketliğine İlişkin Tutumların Karma Araştırma Yöntemi ile İncelenmesi: Edirne İli

Hazırlayan: Cem KAVALCI

ÖZET

Türkiye, dünyada en çok sığınmacıya ev sahipliği yapan ülkedir. Bunun sonucu olarak birçok şehirde yabancı uyruklu göçmen ve yerel halk sosyal alanda etkileşime girmektedir. Bu şehirlerden biri de Edirne'dir. Türkiye'nin Avrupa'ya geçiş kapısı olarak öne çıkan Edirne'de yaşayan yabancı uyruklu göçmenler ile yerel halkın karşılıklı tutumları sosyal psikoloji disiplini dâhilinde bu araştırmada tartışılmıştır. Araştırmada, karma araştırma yöntemi ve yöntemin alt desenlerinden yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Ölçeklerle, elde edilen nicel bulgular analiz edilmiştir (SPSS 25). Ölçekler arasında anlamlı bir ilişki kurulduğu görülmüştür. Nitel bulgular ise yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla analiz edilmiştir (MAXQDA 24). Araştırma sonucunda, yerel halkın göçmenlere yönelik olumsuz tutumları öne çıkarken, göçmenlerin ise yerel halka yönelik daha olumlu tutumlar besledikleri görülmüştür. Bu araştırmanın, grupların birbirine yönelik tutumlarına ilişkin politika geliştirilmesinde farklı bir bakış açısı kazandıracağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Uluslararası Göç, Tutum, Ön Yargı, Kalıp Yargı, Ayrımcılık Göçmen, Karma Araştırma Yöntemi, Yakınsayan Paralel Desen

Name of the Thesis: Examining International Migration Attitudes With Mixed Research Method: Edirne Province

Prepared by: Cem KAVALCI

ABSTRACT

Türkiye hosts the largest number of refugees in the world. As a result, foreign migrants and the local population interact socially in many cities. One of these cities is Edirne. This study discusses the mutual attitudes of foreign migrants and the local population living in Edirne, which stands out as Turkey's gateway to Europe, under the discipline of social psychology. The research utilized a mixed-method approach, specifically the convergent parallel design. Quantitative data obtained from scales were analyzed using SPSS 25. A significant relationship was found among the scales. Qualitative data were analyzed using semi-structured interview forms and MAXQDA 24. The research concluded that while the local population tends to have negative attitudes towards migrants, the migrants tend to have more positive attitudes towards the local population. It is believed that this research will provide a different perspective in the development of policies regarding the mutual attitudes of these groups.

Keywords: International Migration, Attitude, Prejudice, Stereotype, Discrimination, Migrant, Mixed-Method Approach, Convergent Parallel Design

ÖNSÖZ

Bu çalışma Edirne'de yaşayan yerel halk ile yabancı uyruklu göçmenlerin birbirlerine yönelik tutumlarını tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Karma yöntemle yapılan bu tez çalışmasında elde edilen bulgular ve ortaya çıkan sonuçlar ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır.

"Derdun nedir?" sorusuyla araştırmaya farklı bir başlangıç yaptıran, çalışmanın her aşamasında yılmadan beni destekleyen, tecrübelerini benimle paylaşan ve kendisinden çok şey öğrendiğim tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Elvan Melek Ertürk'e çok teşekkür ederim. Yüksek lisans süreci boyunca, çalışma ortamında hep yanımda duran, bana kolaylık sağlayan ve beni destekleyen Dr. Öğr. Üyesi Levent Doğan ve Dr. Öğr. Üyesi Şükrü Öner Dinç'e, beni bu çalışmaya teşvik eden, bana yol gösteren, moral veren Cihan Sayan'a, teknik ve psikolojik desteğini hiç esirgemeyen Öğr. Gör. Dr. Müge Atakan'a, benim için bütün imkânlarını seferber eden Oktay Toğantimur'a, nitel çözümlemede yardımcı olan Ertuğrul Türksever'e, göçmenlerle iletişime geçmemi sağlayan ve tez süresince işyerinde bana kolaylık gösteren mesai arkadaşlarıma, görüşmecilere ulaşmanın zorluklarına rağmen beni kırmayarak görüşmeye katılan, içten cevaplarını esirgemeyerek bu araştırmayı mümkün kılan tüm katılımcılara çok teşekkür ederim.

Her konuda olduğu gibi yüksek lisans sürecinde de bana destek olan ve hep yanımda duran hayat arkadaşım, kıymetlim, eşim Hatime Kavalcı'ya, ruhumun kelebeği kızım Öykü'ye ve aslan parçam oğlum Cevdet'e bu süreçte bana katlandıkları için sonsuz teşekkürler.

İÇİNDEKİLER

ÖZ i
ABSTRACT ii
ÖNSÖZ iii
İÇİNDEKİLER iv
TABLOLAR DİZİNİ vi
ŞEKİLLER DİZİNİ vii
KISALTMALAR viii
GİRİŞ 1
BÖLÜM I: KAVRAMSAL ÇERÇEVE, KURAMSAL AÇIKLAMALAR, ULUSLARARASI GÖÇ VE TUTUM İLİŞKİSİ 4
1.1 Alan Yazın Taraması 4
1.2 Tanımlamalar 5
1.3 Göç Hareketi 7
1.3.1. Uluslararası Göç 8
1.3.2. Türkiye'de Uluslararası Göç Hareketliliği 9
1.3.3. Uluslararası Göçe Sosyal ve Psikolojik Bakış 11
1.4 Tutum Nedir? 12
1.4.1. Kalıp Yargı, Önyargı ve Ayrımcılık 13
1.4.2. Duygusal Anlamın Niteliği 15
1.4.3. Sosyal Temas ve Sosyal Mesafe 16
1.4.4. Sosyal Uyum 17
1.4.5. Yabancı Düşmanlığı (Zenofobi) 19
BÖLÜM II: ARAŞTIRMANIN PROBLEM TANIMI 20
2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi 20
2.2. Alt Araştırma Soruları ve Hipotezler 20
2.3. Araştırmanın Modeli ve Veri Toplama Teknikleri 21
2.3.1. Kişisel Bilgi Formu 24
2.3.2. Sosyal Mesafe Ölçeği 24
2.3.3. Duygusal Anlam Ölçeği 25
2.3.4. Göçmenler İçin Sosyal Uyum Ölçeği 26
2.3.5. Zenofobi (Yabancı Düşmanlığı) Ölçeği 26

2.3.6. Yarı Yapılandırılmış Mülakat Formu 27
2.4. Araştırma Evreni ve Örneklem 27
2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları 28
2.6. Veri Toplama Süreci ve Uygulama Aşaması 29
2.7. Verilerin Analizi 29
BÖLÜM III: BULGULAR 39
3.1. Nicel Bulgular 39
3.1.1. Demografik Bulgular 39
3.1.2. Araştırma Problemine İlişkin Bulgular 43
3.1.3. Yerel Halka Yönelik Nicel Bulgular 45
3.1.4. Göçmenlere Yönelik Nicel Bulgular 47
3.2. Nitel Bulgular 48
3.2.1 Sosyal Mesafe Düzeyine İlişkin Bulgular 53
3.2.2 Duygusal Anlam İfadelerine İlişkin Bulgular 54
3.2.3 Zenofobik Tutumlara İlişkin Bulgular 56
3.2.4 Göçmenlerin Sosyal Uyumuna İlişkin Bulgular 58
3.2.5 Politika Önerilerine İlişkin Bulgular 62
BÖLÜM IV: SONUÇ VE ÖNERİLER 64
4.1. Sosyal Mesafe ve Duygusal Anlam Düzeylerine İlişkin Tartışma 64
4.2. Zenofobik Tutumlara İlişkin Tartışma 65
4.3. Sosyal Uyuma İlişkin Tartışma 66
4.4. Politika Önerilerine İlişkin Tartışma 67
4.5. Gelecek Çalışmalar için Öneriler 68
EKLER 75

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1: Veri Toplama Araçları 24
Tablo 2: SMÖ Faktör Analizi 30
Tablo 3: DAÖ Faktör Analizi 32
Tablo 4: ZÖ Faktör Analizi 34
Tablo 5: GSUÖ Faktör Analizi 35
Tablo 6: Ölçeklerin Güvenirlik Analizi Bulguları 36
Tablo 7: Ölçeklerin Normallik Sonuçları 37
Tablo 8: Sosyal Mesafe ve Duygusal Anlam Arasındaki İlişki 38
Tablo 9: Tüm Katılımcıların Cinsiyet Bilgileri 39
Tablo 10: Tüm Katılımcıların Doğum Yeri Bilgileri 40
Tablo 11: Katılımcıların Göç Geçmişine Ait Bilgiler 41
Tablo 12: Göçmen Biriyle Temas Tablosu 41
Tablo 13: Göçmenlerle Temas İçeriği 42
Tablo 14: Göçmenlerin Türkiye'de Bulunma Nedenleri 43
Tablo 15: Göçmenlerin Edirne'de Bulunma Nedenleri 43
Tablo 16: Tutumlara İlişkin Karşılaştırma Tablosu 44
Tablo 17: Korelasyon Analizi Tablosu (Yerel Halk) 45
Tablo 18: Doğum Yeri Bilgisine Göre Ölçek Analizleri 46
Tablo 19: Korelasyon Analizi Tablosu (Göçmen) 47
Tablo 20: Göçmenlerin Göç Nedenlerine İlişkin Görüşler Tablosu 51
Tablo 21: Sosyal Mesafe Düzeyine İlişkin Bulgular 53
Tablo 22: Duygusal Anlam İfadeleri 55
Tablo 23: Zenofobik Tutumlara İlişkin Görüşler 56
Tablo 24: Göçmen Algısına Yönelik Görüşler 57
Tablo 25: Göçmenlerin Sosyal Uyumuna İlişkin Görüşler Tablosu 58
Tablo 26: Göçmenlerin Sosyal Uyumuna İlişkin Bulgular 60
Tablo 27: Kültürel Benzerlik-Farklılıklara İlişkin Bulgular 61
Tablo 28: Politika Önerilerine İlişkin Bulgular Tablosu 63

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Yakınsayan Paralel Karma Yöntem Deseni 23
Şekil 2: Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler Teması Hiyerarşik Kod Çizelgesi..... 49
Şekil 3: Politika Önerileri Teması Hiyerarşik Kod Çizelgesi..... 50
Şekil 4: Tutumlara İlişkin Kod Bulutu 50

KISALTMALAR

BM	: Birleşmiş Milletler
IOM	: Uluslararası Göç Örgütü
UNHCR	: Birleşmiş Milletler Yüksek Komiserliği
SURİYE	: Suriye Arap Cumhuriyeti
AFGANİSTAN	: Afganistan İslam Cumhuriyeti
LİBYA	: Libya Devleti
Vb	: ve benzer
Edirne Halkı	: Edirne'de yaşayan T.C. vatandaşları
AİHM	: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi
YUKK	: Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu
SED	:Sosyo-ekonomik Durum
GSUÖ	:Göçmenler İçin Sosyal Uyum Ölçeği
SMÖ	:Sosyal Mesafe Ölçeği
DAÖ	:Duygusal Anlam Ölçeği
ZFÖ	:Zenofobi Ölçeği

GİRİŞ

Uluslararası göç hareketliliği son yüzyılda, birey ve toplum bazındaki etkileri ile öne çıkmaktadır. Bu hareket göçmen ve yerel halk gibi grupların birbirlerine yönelik tutumlarını etkilemektedir. Göçmenlerin ve yerel halkın birbirlerini nasıl algıladıkları ve bu algıları oluşturan nedenler gruplar arası iletişim açısından önem arz etmektedir. Bu çalışmada yabancı uyruklu göçmenler ile yerel halkın karşılıklı tutumları ele alınacaktır.

Bireylerin zorunlu ya da gönüllü olarak başka bir ülkeye yerleşmek için gitmeleri olarak tanımlanan uluslararası göç (Battır, 2021), tarihin başlangıcından bu yana süre gelen bir olgudur. Özellikle ikinci dünya savaşından sonra bu göç hareketi yer küre üzerinde daha belirgin olmuştur.

Avrupa ve Asya kıtalarını birbirine bağlayan, kara ve deniz yoluyla da Avrupa'ya geçişte alternatif güzergâhlar barındıran Türkiye, sahip olduğu bu coğrafî konumu nedeniyle pek çok göç hareketliliğinin en yoğun yaşandığı ülkelerden biridir. Özellikle 2011 yılında Suriye Arap Cumhuriyeti'nde başlayan iç çatışmalar neticesinde ülkemiz açık kapı politikası izleyerek Suriyeli göçmenleri "Geçici Koruma Statüsü" kapsamında misafir etmeye başlamıştır. Ülke ve dünya gündeminde her ne kadar Suriye'den göç edenler daha fazla yer edinse de son yıllarda Afganistan, Pakistan, Libya ve diğer Orta doğu, Afrika ve Orta Asya ülkelerinde yaşanan siyasî istikrarsızlıklar neticesinde buralardan da ülkemize doğru göç hareketleri yoğunluk kazanmıştır. Böylece Türkiye, transit ülke konumundan zaman içinde hedef ülke konumuna da geçerek daha fazla göçmen misafir etmeye başlamıştır. Bu hareketlilikle birlikte, yerleşik toplum üyeleri ve göçmenler ekonomik, sosyal ya da siyasi alanlarda etkileşime girmektedirler. Bu etkileşim sonucunda yerel toplumda göçmenlere karşı, olumsuz ön yargı, ayrımcılık, yabancı düşmanlığı gibi tutumlar ortaya çıkabilmektedir. Aynı zamanda göçmenlerin de yerel topluma uyumları ve onlara karşı duygu ve düşüncelerinin nasıl şekillendiği önemli görülmektedir.

Uluslararası göç konusu, birçok boyutuyla güncel bir tartışma konusudur. Birçok disiplin bu tartışmayı farklı açılardan ele alarak konuya katkı sağlamaktadır. Özellikle yerel toplumun göçmenlere yönelik tutumlarının daha çok araştırıldığı görülmüş, göçmenlerin ise yerel toplum üyelerine yönelik tutumlarına ilişkin çalışmaların daha sınırlığı olduğu görülmüştür. Bununla birlikte farklı etnik yapıdaki göçmenler ile yerel toplum üyelerinin farklı açılardan tutumlarının tespitine yönelik çalışmalara da rastlanmamıştır. Edirne ilinde yaşayan farklı etnik yapıdaki yabancı uyruklu göçmenlerle yerel halkın birbirlerine yönelik tutumlarının incelendiği bu çalışma diğer çalışmalardan farklılık göstermektedir. Bu durum tezin özgün değerini ortaya koymaktadır.

Edirne ilinin coğrafi konumu ve etnik yapısı gereği Türkiye'de birçok ilden ayrı olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Şöyle ki; Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kapısı konumunda olması, yakın tarihte mübadele yolu ile balkanlardaki Türk soydaşlarına ev sahipliği yapması, uluslararası göç yollarında bulunması, yasal ve yasa dışı göçlere maruz kalmasının etkisiyle, demografik ve kültürel yapıdaki çeşitlilik ve farklılıkların ortaya çıktığı görülmektedir. Bu çalışma ile Edirne ilinde yaşayan yerel halk ve yabancı uyruklu kayıtlı göçmenlerin karşılıklı tutumları karma araştırma yöntemiyle tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla sosyal mesafe, duygusal anlam, zenofobi ve göçmenler için sosyal uyum ölçekleri ile nicel bulgular, yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla da bu ölçeklerin nedenlerinin tespitine yönelik nitel bulgular incelenmiştir. Edirne'de yapılan bu çalışma sonuçlarına göre, grupların birbirlerini nasıl algıladıkları ve karşılıklı tutumlarının nedenleri ve boyutları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya Edirne'de yaşayan 56 Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı ve 36 kayıtlı göçmen katılmıştır.

Araştırmanın ilk bölümünde göç hareketi ve tutumlara ilişkin kavramsal çerçeve sunulacaktır. Göç hareketinin nedenleri, uluslararası bağlamda ve Türkiye'deki tarihi ve toplumsal etkileri ile tutumlara ilişkin sosyal temas, sosyal mesafe, kalıp yargı, önyargı, yabancı düşmanlığı ve sosyal uyum konuları açıklanacaktır. İkinci bölümde araştırmanın amacı ve önemi, soruları ve hipotezleri, yöntemi, veri toplama araçları, evreni ve örneklemi, varsayımları ve sınırlılıkları ile

veri toplama süreci ve verilerin analizi sunulacaktır. Üçüncü bölümde ise karma yönteme ilişkin bulgular nicel ve nitel bulgular olmak üzere iki aşamada ele alınacaktır. Dördüncü ve son bölümde ise yerel halk ve göçmenlerin tutumlarının ne şekilde oluştuğu, hangi düzeyde farklılaştığı, göçmenlerin Edirne'ye uyum sağlayıp sağlamadıklarına ilişkin sonuçlar tartışılacaktır.

BÖLÜM I

KAVRAMSAL ÇERÇEVE, KURAMSAL AÇIKLAMALAR, ULUSLARARASI GÖÇ VE TUTUM İLİŞKİSİ

Edirne'de yaşayan yerel halk ve yabancı uyruklu göçmenlerin karşılıklı tutumlarının tespiti bu çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Öncelikle göç hareketi, bu hareketin bireysel ve toplumsal etkileri ile sosyal psikolojide önemli bir yer edinen tutum kavramına ilişkin kavramsal çerçeve sunulmuştur.

Günümüzde uluslararası göç hareketliliği, birey ve toplum bazında görünürlüğü ve etkileri ile ön plana çıkmaktadır. Bu etkileşim göçmen ve yerel toplum ilişkilerinde olumlu veya olumsuz olabilmektedir. Grupların bir diğerini ya da diğer grup üyelerini nasıl algıladıklarının ve bu algılarını oluşturan nedenlerin tespit edilmesine yönelik araştırma yapılmaya çalışılmıştır.

1.1 Alan Yazın Taraması

Göç, muhtevası bakımından genel anlamda güncel bir konudur. Göç konusuna ilişkin alan yazın incelendiğinde; Edirne ilinde yaşayan yerel halk ve kayıtlı yabancı uyruklu göçmenlerin birbirlerine yönelik tutumlarını inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Alan yazın tarandığında; Türkiye genelinde yapılan göç çalışmalarında araştırma örneklemini çoğunlukla Suriyeli göçmenlerin oluşturduğu, ayrımcılık, sosyal mesafe ve sosyal uyum konularının araştırma konusu olduğu görülmüştür. Ancak araştırmalar daha çok yerli halkın Suriyelilere bakış açısını ölçmeye yöneliktir (Güzel, 2021) (Çömez Polat & Kaya, 2017) (Ekici, 2019) (Çevik, 2022) (Şengül, 2022). Bazı çalışmalarda ise karşılıklı tutumlar nicel, nitel ya da karma yöntemle araştırılmıştır (Erdoğan, 2022) (Güleryüz, 2021). Suriyeliler dışında Afgan mültecilere yönelik tutumları belirleme çalışmalarının da olduğu görülmüştür (Tekinyer, 2022) (Akkaş & Aksakal, 2021). Belirtilen çalışmalar ile sosyal mesafe, ayrımcılık ve sosyal uyum konularında bu çalışmayla benzer sonuçlara ulaşılmakla birlikte daha ziyade Suriyeli sığınmacılar üzerinde yoğunlaşmıştır. Türkiye'de farklı göçmen gruplarının

da bulunması (T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, 2024) dikkate alındığında yabancı uyruklu göçmenler ile yerel halkın karşılıklı tutumlarını belirleyen çalışmaların eksikliği fark edilmiştir. Ayrıca yurt dışında göç ve tutumlara ilişkin çalışmalara bakıldığında karşılıklı olmayan grup tutumlarının tespiti ağırlık göstermektedir (González, Verkuyten, Weesie ve Poppe, 2010), (Nshom, 2022), (Gorodzeisky ve Semyonov, 2021). Ancak bu araştırma ile farklı etnik yapıdaki göçmenler ile yerel halkın, sosyal mesafe, duygusal anlam, zenofobi ve sosyal uyum düzeyleri karma yöntemle tespit edilmeye çalışılmıştır. Farklı göçmen gruplarıyla ve farklı tutum ölçekleriyle diğer çalışmalardan ayrışan bu çalışma sonucunda ortaya çıkan sonuçların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Belirtilen unsurlar dikkate alındığında; Türkiye genelinde göç konusunda benzeri bir konu ve çalışmanın farklı etnik grupları da kapsayacak şekilde, karma araştırma yöntemiyle yapılmamış olması çalışmanın özgünlüğünü ortaya koymaktadır.

1.2 Tanımlamalar

Araştırma kapsamında kullanılan "göç", "yabancı", "mülteci", "şartlı mülteci", "ikincil koruma", "vatansız", "göçmen", "sığınmacı", "kaynak ülke", "transit ülke" ve "hedef ülke" kavramlarına ilişkin çeşitli tanımlamalar yapılmaktadır. Türkiye'nin göç konusunda güncel mevzuatını oluşturan, 11/04/2013 tarih ve 28615 sayı ile Resmî Gazete'de yayımlanan *"Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu"*nda belirtilen bu kavramlar aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır.

Göç: "*Yabancıların, yasal yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını ve Türkiye'den çıkışını ifade eden düzenli göç ile yabancıların yasa dışı yollarla Türkiye'ye girişini, Türkiye'de kalışını, Türkiye'den çıkışını ve Türkiye'de izinsiz çalışmasını ifade eden düzensiz göç ve uluslararası koruma…",*

Yabancı: *"Türkiye Cumhuriyeti Devleti ile vatandaşlık bağı bulunmayan kişi…",*

Mülteci: "*Avrupa ülkelerinde meydana gelen olaylar nedeniyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin*

dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişi…"

Şartlı Mülteci: *"Avrupa ülkeleri dışında meydana gelen olaylar sebebiyle; ırkı, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşüncelerinden dolayı zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan, ya da söz konusu korku nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancıya veya bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen vatansız kişi…"*

İkincil Koruma: *"Mülteci veya şartlı mülteci olarak nitelendirilemeyen, ancak menşe ülkesine veya ikamet ülkesine geri gönderildiği takdirde; a) Ölüm cezasına mahkûm olacak veya ölüm cezası infaz edilecek, b) İşkenceye, insanlık dışı ya da onur kırıcı ceza veya muameleye maruz kalacak, c) Uluslararası veya ülke genelindeki silahlı çatışma durumlarında, ayrım gözetmeyen şiddet hareketleri nedeniyle şahsına yönelik ciddi tehditle karşılaşacak, olması nedeniyle menşe ülkesinin veya ikamet ülkesinin korumasından yararlanamayan veya söz konusu tehdit nedeniyle yararlanmak istemeyen yabancı ya da vatansız kişi…",*

Geçici Koruma: *"Ülkesinden ayrılmaya zorlanmış, ayrıldığı ülkeye geri dönemeyen, acil ve geçici koruma bulmak amacıyla kitlesel veya bu kitlesel akın döneminde bireysel olarak sınırlarımıza gelen veya sınırlarımızı geçen yabancılardan haklarında bireysel olarak uluslararası koruma statüsü belirleme işlemi yapılamayan yabancı…"*

Vatansız: *"Hiçbir devlete vatandaşlık bağıyla bağlı bulunmayan ve yabancı sayılan kişi…"* (www.mevzuat.gov.tr, 2013).

Uluslararası Göç Örgütü Göç Terimleri Sözlüğü'nde ise; göçmen, sığınmacı, kaynak ülke, transit ülke ve hedef ülke kavramları aşağıdaki şekilde tanımlanmaktadır.

Göçmen: *"Sebepleri, gönüllü olup olmaması, göç yolları, düzenli veya düzensiz olması fark etmeksizin yabancı bir ülkede bir yıldan fazla ikamet eden bir birey…"*

Sığınmacı: *"Zulüm veya ciddi zarardan korunmak amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişi…",*

Kaynak Ülke: *"İnsanların yurtdışına daimî veya geçici olarak yerleşmek üzere ayrıldıkları ülke…",*

Transit Ülke: *"Bir kişinin bir hedef ülkeye yolculuk ederken geçtiği bir Devlet…",*

Hedef Ülke: *"Göç akınları (düzenli ya da düzensiz) için varılacak hedef konumundaki ülke…"* ((IOM), Uluslararası Göç Örgütü).

Çalışmada, Suriye Arap Cumhuriyeti'nden göç edenler Suriyeli, Afganistan İslam Cumhuriyeti'nden göç edenler Afgan vb. şekilde adlandırılmıştır.[1] Çalışma kapsamında Edirne'de bulunan geçici koruma altındaki Suriyeliler ile diğer kayıtlı göçmenleri ifade etmek için "göçmen", "yabancı uyruklu", "yabancı uyruklu göçmen" ifadeleri aynı anlamı içerecek şekilde kullanılmıştır. Aynı zamanda "yerel halk", Edirne'de yaşayan ve çalışmaya dâhil edilen kişileri ifade etmektedir.

1.3 Göç Hareketi

Sosyo-ekonomik birçok nedene bağlı olarak bireysel ya da kitlesel olarak yapılan geçici ya da kalıcı yer değiştirme hareketi olan göç (Bulut & Bimay, 2020, s. 11), insanlık tarihiyle eş değer tutulmaktadır. Yüzyıllar boyunca insanlık tarihini şekillendiren kitlesel hareketliliğin başında Kavimler Göçü gelmektedir. Bu göç

[1] Adlandırmalarda, T.C. Dış İşleri Bakanlığı Dış İlişkiler Terminolojisi esas alınmıştır. Bkz: https://www.mfa.gov.tr/data/Terminoloji/dunya-ulkelerinin-resmi-isimleri-ve-sifatlarinin-yazimi-(turkce-ingilizce)-2024.pdf (Erişim Tarihi: 09.05.2024).

hareketi, Orta Asya'dan Avrupa'nın en batısına kadar geniş bir coğrafyayı, demografik, politik ve ekonomik açıdan etkilemekle birlikte göç olgusunun evrenselliğini ortaya koymaktadır (Battır, 2021). Bu bağlamda sosyo-ekonomik, siyasal ve çevresel tehditler ile savaş, açlık, kıtlık gibi nedenlere bağlı olarak bireyin kendi iradesiyle gerçekleşen göç, gönüllü göç; kendi iradesi dışında gerçekleşen göç zorunlu göç olarak ifade edilmektedir. Göç edilen mekândaki yerleşme süresi, göçün geçici ve sürekliliğini belirleyip bir başka ülke sınırlarına yasal yollarla girip o ülke yasalarına göre ikamet etmek, yasal göç (düzenli göç) olarak tanımlanmaktadır. Düzensiz (yasal olmayan) göç ise yine menşe ülke dışında bir ülkeye yasal olmayan yollardan giriş yapma ya da yasal yollardan girilen sınırlarda yasal süre içerisinde kalıp kalmama durumunu ifade etmektedir (Arslan, 2023).

1.3.1. Uluslararası Göç

IOM 2022 yılsonu verilerine göre; dünyada yaklaşık 108.4 milyon insan zorla yerinden edilmiş olup Türkiye, 3,6 milyon sığınmacıyla dünya genelinde en çok sığınmacıya ev sahipliği yapan ülke konumundadır. Ayrıca mülteci/sığınmacılar ile uluslararası korumaya ihtiyaç duyan diğer kişilerin yüzde yetmişi menşe ülkelerine komşu ülkelerde yaşamaktadır (The UN Refugee Agency, 2024).

IOM'a göre uluslararası göç, kişilerin, uluslararası bir sınırı geçerek geçici veya daimî olarak başka bir ülkeye yerleşmek üzere menşe ülkelerden veya mutat olarak ikamet ettikleri ülkeden ayrılmaları şeklinde tanımlanmaktadır ((IOM), Uluslararası Göç Örgütü). Battır'a göre ise uluslararası göç; bireylerin gönüllü ya da zorunlu olarak, menşe ülkelerinden ayrılıp başka bir ülkeye geçici ya da kalıcı olarak yerleşmek üzere gitmeleridir (Battır, 2021).

İnsanları göçe iten farklı nedenler bulunmaktadır. Daha zorlayıcı koşullara ilişkin; savaş, terör, siyasal baskı gibi tehdit içeren olguların yol açtığı siyasal kaynaklı göç, iklim koşulları ve doğa olaylarından dolayı oluşan iklim kaynaklı göç; ekonomik olarak daha iyi bir yaşam arzusu ile ilişkili ekonomik kaynaklı göç bunlardan bazılarıdır. Zorlayıcı olmayan nedenler arasında ise; eğitim amacıyla belirli bir süre için gerçekleştirilen eğitim kaynaklı göç; eğitim görmüş, nitelikli bireylerin daha iyi

çalışma koşulları, statüye ve gelir düzeyine sahip olmak için yaptıkları beyin göçü ve tatil amaçlı gidilen yerlere emekli olduktan sonra yerleşmek amacıyla gerçekleştirilen emekli göçü sayılabilir (Aksoy, 2012).

Sanayi devrimi, eğitim ve teknoloji alanındaki ilerlemelerin yanı sıra, son yıllarda gerçekleşen bilgi teknolojilerindeki devrimsel değişiklikler, dünya çapında uluslararası göçü daha da görünür kılmıştır. Bunun yanı sıra ekonomik ve siyasi faktörler, aile birleşimi, doğal afetler ve küreselleşme olguları birlikte düşünüldüğünde bu olgular göç hareketi üzerinde belirgin etki göstermektedir. Özellikle Afganistan, Irak, Libya ve Suriye gibi ülkelerde karşılaşılan zorluklar nedeniyle gerçekleşen zorunlu göç hareketi, son dönemlerde yaşanan iç savaşlar nedeniyle artış göstermektedir (Wickramasinghe ve Wimalaratana, 2016). Söz konusu göçler, farklı kültür ve inançlara sahip insanların etkileşime girmesini sağlayarak birbirlerini tanımalarına imkân vermektedir (Battır, 2021). Özellikle 21. yüzyılda öne çıkan uluslararası göçler, farklı inanç, etnisite ve kültürlere sahip bireylerin aynı coğrafyalarda buluşmasını sağlayarak, göçmen ve sığınmacıların sorun alanlarını daha da arttırmaktadır (Kaldık, 2021). Uluslararası göçün görünürlüğü ve toplumsal etkileri birlikte düşünüldüğünde bu hareketin Türkiye'deki gelişim sürecinin ayrıca incelemeye değer olduğu düşünülmektedir.

1.3.2. Türkiye'de Uluslararası Göç Hareketliliği

Son dönemlerde Orta Doğu, Asya ve Afrika ülkeleri, yaşanan iç çatışma ve ekonomik sorunlar nedeniyle ön plana çıkmaktadır. Doğu sınırlarının coğrafi şartları gereği kontrolünün zor olması, Ege ve Akdeniz sahillerinin coğrafî yapısı gereği yasadışı geçişlere uygunluğu gibi nedenlerle, Türkiye, Avrupa Birliği (AB) ülkelerine geçmeyi hedefleyen yukarıda belirtilen bölge ülkelerinden ayrılan göçmenler için geçiş güzergâhı (transit ülke) konumundadır. Son yıllarda ekonomik ve bölgesel güç olarak ön plana çıkan Türkiye, düzenli ve düzensiz göç hareketleri açısından transit ülke dışında artık hedef ülke olarak da tanımlanmaktadır. Bu nedenlerle gerçekleşen uluslararası göç hareketi, Türkiye'nin ekonomik, sosyo-kültürel ve demografik yapısını, kamu düzeni ve güvenliğini derinden etkilemektedir (Göç Tarihi, 2024).

İstikrarsızlığın hâkim olduğu ülkelerde yaşayan insanlar, etnik, dini, politik vb. çatışmalar nedeniyle yaşam alanlarını terk etmek zorunda kalmaktadırlar. Bu zorunlu göç hareketi insanların en yakın komşu ülkelere doğru yönelmesine neden olmaktadır (Battır, 2021). Bu bağlamda Türkiye, dönemsel olarak göç hareketlerine maruz kalmıştır. Balkanlardan farklı aralıklarla gelen soydaşlar, 1989 yılında gerçekleşen kitlesel Bulgaristan göçü, Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla oluşan göçmen hareketi, 1990'lı yıllarda Körfez Savaşı ile Irak'tan gelen göçmenler belli başlı göçmen hareketlerinden bazılarıdır. Özellikle 2011 yılında Suriye'de yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle Türkiye'ye kitleler halinde sığınan Suriyeli sığınmacılar (Yılmaz, 2014) bu göç hareketinde önemli yer edinmektedir. "Türk soylu ve Türk kültürüne bağlı" göçmenlere yönelik toplumsal tepkinin, güncel Suriyeli göçüne nazaran daha olumlu olduğu gözlenmektedir. Her ne kadar Türkiye, tarih boyunca bireysel ve kitlesel göç akınlarıyla karşılaşmış olsa da bu konuda farklı bir sürece girmiştir (Özer, 2015). 2010 yılında Orta Doğu'da "Arap Baharı" adı altında başlayan hareketlilik, 2011 yılında Suriye'yi de etkilemiş ve yaşanan karışıklık neticesinde Türkiye'ye doğru kitlesel göçler başlamıştır. Türkiye'nin Suriye ile tarihi ve kültürel bağının bulunması ve insani sorumluluk gereği sınır kapılarının göçmenlere açılmış olması (Kaldık, 2021) ayrıca Suriye'deki baskıcı ve otoriter rejime yönelik protesto eylemlerinin iç savaşa evirilmesi sonucunda Mart 2011'de Türkiye'ye yönelik kitlesel Suriyeli akışı başlamıştır. İç savaş sonucu ülkelerini terk etmek zorunda kalan Suriyeli sayısı hızlı bir şekilde artmıştır (Berker, 2023). Türkiye'de 11.04.2024 tarihi itibariyle geçici koruma kapsamında 3.118.499 Suriyeli sığınmacı yaşamaktadır (T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, 2024). 2011 yılında başlayan kitlesel Suriye göçünün Türkiye'deki göç hareketliliğine ivme kazandırdığı düşünülmektedir. Türkiye'ye yönelik göç akışı her ne kadar son dönemde Suriye kökenli olarak belirginlik gösterse de farklı ülkelerden gelen göç hareketlerine ilişkin veriler de oldukça dikkat çekicidir. 2005 yılında 20.275.213 kişi hudut kapılarından Türkiye'ye giriş yapmış olup bu sayı 2023 yılsonu itibariyle 47.699.715 kişiye yükselmiştir. 11.04.2024 tarihi itibariyle 61.924 düzensiz göçmen yakalanmış olup Afganistan, Suriye ve Türkmenistan'dan gelen göçmenler ilk üç sırada yer almaktadır. 2023 yılsonu itibariyle Türkiye'ye uluslararası koruma başvurusunda bulunan ilk üç uyruk

sırasıyla, 13.068 kişiyle Afganistan, 2.776 kişi Irak ve 1.416 kişi ise İran'dır (T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı, 2024).

Arap Baharıyla birlikte yaşanan protesto hareketlerinin Suriye'ye sıçraması ve 29.04.2011 tarihinde 252 Suriye vatandaşının Türkiye sınırları içerisine alınması Türkiye'ye yönelik ilk büyük çaplı nüfus hareketini oluşturmuştur. 22.04.2014 tarihi itibariyle yürürlüğe giren Geçici Koruma Yönetmeliği ile Suriye'den gelen göçmenler "geçici koruma statüsü" altında değerlendirilmiştir. Türkiye'de 2012 yılında 14.237 kişi olan Suriyeli sayısı 11.04.2024 tarihi itibariyle 3.118,499 kişiyi bulmuştur. Türkiye'de Geçici Koruma Altındaki Suriyeli nüfusun en yoğun olduğu iller sırasıyla 530.621 kişiyle İstanbul, 428.528 kişiyle Gaziantep ve 259.626 kişiyle Hatay olarak öne çıkmaktadır. 11.04.2024 tarihi itibariyle Edirne'de bulunan Suriyeli sayısı 580 kişi olup Suriyeliler şehir nüfusunun %0,14'üne karşılık gelmektedir (Geçici Koruma, 2024).

1.3.3. Uluslararası Göçe Sosyal ve Psikolojik Bakış

İnsanları uluslararası göçe iten nedenler; ekonomik, politik, siyasi ya da iklimsel koşullardan birini ya da birden fazlasını barındırmaktadır. Bununla birlikte ekonomik nedenlerin ön plana çıktığı, yüksek gelir ve daha kaliteli bir yaşamın hedeflendiği ve bu doğrultuda az gelişmiş ülkelerden, gelişmiş ülkelere doğru artan bir hareketin olduğu gözlenmektedir (Battır, 2021). Ancak son dönemlerde Orta Doğu, Afrika ve Asya ülkelerinde yaşanan iç karışıklıklar nedeniyle bireysel ve kitleler halinde gerçekleşen göç hareketini sadece ekonomik nedenlere bağlamak yetersizdir. Bu hareketin genel olarak güvenli ve kaliteli bir yaşam arayışına doğru yapıldığı gözlenmektedir (Kaldık, 2021).

Göç sonucunda bireylerin, kültürel değer yargılarını hedef ülkelere taşıdığı görülmektedir. Bu durumla birlikte ortaya çıkan farklılıklar, göçmenlerin toplumsal uyumunda sorunlar yaşamasına ve yerel halkta göçmenlere yönelik olumsuz tutumların oluşmasına neden olmaktadır (Kaldık, 2021). Her ne kadar toplumların sosyo-ekonomik yapısında değişikliğe neden olsa da göç eylemi, kişilerin bireysel hayatlarında da önemli değişiklikler yaratmaktadır. Bilinmezliğe doğru göç eden

bireyler için bu değişiklik olumsuz olabilmektedir. Bu nedenle göçün, ekonomik ve siyasi alanının dışında kişiler üzerindeki sosyal ve psikolojik etkilerinin de incelenmesi gerekmektedir (Akarçay ve Ak, 2018).

Akarçay ve Ak'a (2018) göre göç, hem göç eden hem göçmen kabul eden ülke toplumları açısından karşılıklı farklı bir iletişim ve etkileşimi bünyesinde barındırmaktadır. Farklı kültür yapılarına sahip göçmen ve ev sahibi halkların, bu farklılıklarla karşılıklı mücadele etmeleri ve uyum sürecinde birlikte hareket etmeleri gerekmektedir. Bu süreçte özellikle göçmenlerin yalnızlık, yabancılık, pişmanlık, sosyal izolasyon ve kendini değersiz görme gibi duyguların hakimiyeti altına girmeleri yaşadıkları travmanın boyutunun artmasına neden olabilmektedir (Akarçay & Ak, 2018). Şöyle ki yerleşik bir toplumun içine yeni gelen kişi (göçmen), karışık duyguların oluşumunu tetiklemektedir. Böylece ev sahibi toplumda ekonomik, sosyal ve kültürel vb. alanlarda tehdit unsuru görülmek suretiyle göçmenlere yönelik zenofobik tutumlar ortaya çıkabilmektedir. Göçmen tarafında ise hayal kırıklığı, reddedilme vb. gibi olumsuz durumların yaşanması muhtemeldir. Ev sahibi toplumun göçmenlere yönelik bu tutumlarının altında üç değişken yatmaktadır; "toplumsal yapı", "göçün nasıl bir dönemde gerçekleştiği" ve "kaynak ülke ile hedef ülke arasındaki sosyo-ekonomik ve kültürel farklar". Ayrıca yerel toplumun çeşitlilik arz eden göçmenlerden oluşması durumunda, göçmen uyumu kolaylaşacak, toplumun monoetik olması durumunda ise göçmen uyumunda güçlük yaşanacaktır. (Akhtar, 2021). Uluslararası göç hareketinin toplumları, sosyo-ekonomik ve psikolojik açıdan etkilediği düşünüldüğünde, konuya ilişkin bütüncül bakış açısının önemi de ortaya çıkmaktadır. Bu maksatla Sosyal Psikoloji alanında önemli bir yere sahip olan tutum ve buna ilişkin kavramlar ele alınacaktır.

1.4 Tutum Nedir?

Sosyal psikolojinin anahtar kavramlarından biri olan tutum bir durum, olay ya da kişi karşısında tavır gösterme ve davranışa yönelme (Tutar, 2016), bir nesneye karşı olumlu ya da olumsuz yaklaşma (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2021;Sakallı Uğurlu, 2018) şeklinde tanımlanmaktadır.

Tutumların oluşumu için düşünce, duygu ve davranış eğiliminin bütünlük oluşturması gerekmekte ve bu eğilimler tutum öğeleri olarak adlandırılmaktadır. Tutum nesnesi hakkında sahip olunan pozitif ya da negatif fikir ve inançlar "*bilişsel boyut"*, olumlu ve olumsuz duygular "*duygusal boyut",* tutum nesnesine karşı hareket eğilimi ise "*davranışsal boyut"* olarak tanımlanmaktadır (Kağıtçıbaşı & Cemalcılar, 2021). Bireyin tutum nesnesine ne derece bağlı olduğu tutumun kuvvetliliği, tutum nesnesine yönelik değerlendirmesinden emin olma derecesi ise tutumun doğruluğu ve netliği ile ilişkilidir. Bireyin, tutum nesnesini eş zamanlı olarak hem olumlu hem de olumsuz değerlendirilmesi, tutumun çelişkili olmasına sebep olmaktadır. Tutum nesnesi ile karşılaşılması durumunda, tutum değerlendirmesinin bellekte otomatik olarak aktif hale gelmesi ise tutumun erişilebilirliğini göstermektedir (Sakallı Uğurlu, 2018). Tutar'a (2016) göre, tutumlar anlık ve geçici eğilimler olmayıp uzun sürelidir. Böylece insanlar, duygusal bir temele dayanan tutumlarına göre dış dünya ile ilişkilerini düzenlemektedir. Bireyin tutum oluşturması için tutum nesnesine fizikî mesafesi önemli değil, o nesnenin kişinin algı dünyasında bulunması önemlidir. Böylelikle tutumun oluşumu için, temasın dışında başkalarından duyma ya da etkilenme de yeterli olabilmektedir (Tutar, 2016). Sonuç olarak dış dünya ile ilişkileri düzenleyen tutumların, insan davranışlarını yönlendirdiği, bu davranış ve davranış eğilimlerinin, bir başka kişi ya da grubu değerlendirme sürecinde olumlu / olumsuz birtakım anlamlar içerdiği düşünülmektedir. Hatta tutum oluşumu için mesafe ve temas durumu zorunlu olmadığından, hiç karşılaşmadığımız karşı gruba yönelik tutumlarımız ön yargı ve ayrımcılık gibi sorunları da ortaya çıkarabilmektedir. Bu maksatla tutumlara ilişkin birtakım kavramların aşağıda tartışılması gereği duyulmuştur.

1.4.1. Kalıp Yargı, Önyargı ve Ayrımcılık

Önyargı ve ayrımcılığın oluşmasında kalıp yargılar etken rol üstlenmektedir. Belirli gruplar hakkında sahip olunan bilgilerin özeti anlamına gelen kalıp yargılar, başka kaynaklardan öğrenilen bilgilerin bir araya getirilmesiyle bireylere, o grup hakkında kestirme yoldan fikir vermektedir. Böylece farklı bir grup üyesiyle karşılaşıldığında, o grup hakkında özet bilgi sağlayarak tepkinin önceden ayarlanması sağlanabilmektedir. Ayrıca tanınmayan ya da eksik bilgi sahibi olunan bir grup

hakkında yanlış kalıp yargıların oluşması oldukça kolaydır. Buna karşılık tanınan grup ve kişiler hakkında kalıp yargıların geliştirilmesine ihtiyaç duyulmamaktadır (Kağıtçıbaşı & Cemalcılar, 2021). Zihinsel bir süreç olarak, bireyin çevresiyle kurduğu sosyal ilişkiyi şematize etmeye yarayan kalıp yargılar (Göregenli, 2012), önyargılardan daha geniş bir sınıflama alanına sahiptir. Önyargılar daha olumsuz bir davranış eğilim gösterirken kalıp yargılarda algının doğruluğu söz konusu olabilir (İnceoğlu, 2011). Kalıplaşmış tutumların belirlenmesinde din, dil, kültür benzerlikleri ya da farklılıkları öne çıkmaktadır. Böylece kalıp yargıların, küçük yaşlarda gelişmeye başladığı, sosyal anlamda birçok değişkenin bu gelişimde etkili olduğu, bilgi kaynağının eksik olmasına rağmen birey için gerçeklik algısını oluşturduğu, duygusal nitelikli ve değişkenlikten ziyade kalıcı olduğu söylenmektedir (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2021).

Sosyal psikolojide; belirli bir gruba üye olan bir bireye yönelik olumsuz tutum anlamında kullanılan önyargı, bireyin kişisel özellikleri dışında fiziksel özellikleri ya da farklı bir etnik gruba ait olması nedeniyle aynı zamanda kişinin sevilmediğini ifade etmektedir. Yaşamın bir parçası olan, farkında olmadan düşünce ve davranışlarda kullanılan önyargıların varlığı insanlar tarafından kabul edilmemekte ya da zor da olsa etkilerini azaltma yoluna gidilmektedir (Tutar, 2016). Göç ilişkileri dikkate alındığında, göç edilen yerde dil, yaşam şekli, kurulan ilişkiler bağlamında yerel toplumla farklılık gösteren topluluk ya da toplumlar dış grup ya da yaygın tabirle "öteki" olarak görülmektedir. Böylece insanlar, dış gruplara karşı birtakım önyargılar besleyerek onlara yönelik olumsuz davranışlarda bulunabilmektedirler (Eser ve Uygur, 2019). Hatta göçmenlerden biriyle ilişkilendirilen bu olumsuz duygu, tüm diğer göçmenler açısından genelleme eğilimi gösterebilmektedir (Greenberg J., Schmader, Arndt, ve Landau, 2023). Önyargılar "*görünür*" ve "*gizil*" olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Görünür önyargı, belirginliği ve rahat bir şekilde dışa vurumu ifade etmekte olup gizil önyargı ise; kendini belli etmeyen, insanların ele vermek istemedikleri yargı türüdür. Gizil önyargı sahibi insanlar, dış gruba karşı sahip oldukları tutumu kabul etmemekle birlikte tutumlarını, toplum baskısı ya da etkin demokratik anlayış gereği rahatça ifade edemezler (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2021).

Gizil ya da açık önyargılı tutumlar, dış gruba veya dış grup üyelerine kalıcı bir şekilde fiziksel ya da sosyal mesafe konulmasına neden olmaktadır (Göregenli, 2012).

İnsani bir sorun olan ayrımcılık, önyargılardan beslenmekte olup, insanların güç bakımından eşit olmaması nedeniyle ortaya çıkmaktadır. Dışlayıcı bir anlam yapısının bulunduğu ayrımcılık (Göregenli, 2012); bir gruba karşı sahip olunan olumsuz tutum nedeniyle, o gruba yönelik olumsuz davranışlarda bulunma (Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2021), birey ya da grupların sahip oldukları özelliklerinden dolayı mevcut kaynaklara erişimlerinin kısıtlanması ve dezavantajlı konuma itilmeleri olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım Z., 2021). Uluslararası toplumları etkileyen bir sorun olarak ortaya çıkan ayrımcılık kavramı, ilk kez İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin ikinci maddesinde "*Herkes, ırk, renk, cinsiyet, dil, din, siyasal veya başka bir görüş, ulusal veya sosyal köken, mülkiyet, doğuş veya herhangi başka bir ayrım gözetmeksizin bu bildirge ile ilan olunan bütün haklardan ve bütün özgürlüklerden yararlanabilir."* şeklinde belirtilmiştir (Erikli, 2020). Ayrımcılığı doğuran nedenler, farklı özelliklere sahip birey ve grupları "aşağı" ve "dezavantajlı" olarak konumlandırmaktadır (Göregenli, 2012). Kalıp yargı, önyargı ve ayrımcılığa ilişkin tutumlar farklı duyguları barındırabilmektedir. Bu duyguların niteliği sonraki bölümde tartışılmıştır.

1.4.2. Duygusal Anlamın Niteliği

İnsanlar, bir başka varlığı tanımlarken belirli anlamlar içeren ifadeler kullanır. Bu ifadeler o varlığa ilişkin olumlu ya da olumsuz duygu ve düşünceleri içerir. Böylece insanlar tutum nesnesine karşı değerlendirmelerde bulunur (Osgood, Suci, & Tannenbaum, 1957). Bu değerlendirmeler genellikle önyargıyla ilişkili olabilmektedir. Karşı gruptan ve farklı özelliklere sahip olunması nedeniyle o gruba yönelik ön yargılı tutumlar sonucunda olumsuz değerlendirmeler olabileceği gibi olumlu duygular hissedilmesi de söz konusu olabilir. Bu durumun göçmen ve yerel halkın birbirlerine yönelik tutumlarını etkilediği düşünülmektedir. Bu çalışmanın nicel aşamasında Duygusal Anlam Ölçeği (DAÖ) ile bu grupların birbirlerine yönelik pozitif ya da negatif olarak ne tür duygular hissettikleri saptanmaya çalışılmıştır. Çünkü kişilerin

diğerlerine yükledikleri olumlu ya da olumsuz duygusal anlamlar, diğerleriyle olan yakınlık ilişkisinde önemli rol oynamaktadır.

1.4.3. Sosyal Temas ve Sosyal Mesafe

Farklı toplumsal kategorilerden bireylerin veya grupların birbirleriyle olan karşılıklı etkileşim ve iletişimine karşılık gelen sosyal temas; gruplar arası ilişkilerde olumlu tutumların geliştirilmesi için etkin bir araçtır (Bolgün, 2022). Gordon Allport (1954) tarafından geliştirilen temas teorisinin, tutumlar üzerindeki etkisini tahmin edebilmek için temasın sıklığı, süresi gibi niceliksel özelliklerinin yanında iletişimin hangi statüye sahip insanlar arasında kurulduğu, kurulan ilişkinin rekabetçi mi yoksa işbirliğine mi dayalı olduğu konusu önem arz etmektedir (Allport, 1954).

Temas konusuna ilişkin iç grup ve dış grup kavramları öne çıkmaktadır. Böylece insanlar dünyayı iki gruba ayırarak algılamaktadır. İç grup, "kendilerinden olanlar", dış grup ise "kendilerinden olmayanlar" şeklinde kategorize edilmektedir. İç grup üyeleri, dış grup üyeleri hakkında daha az bilgiye sahip olmalarına rağmen dış gruba karşı daha çabuk genelleme yapmaktadır. Dış grupla etkileşim daha kısıtlı olduğu için daha az dış grup üyesi tanınmaktadır. Bütün bunlar birlikte değerlendirildiğinde, dış grup üyesinin bir davranışı o grup adına genellemeye neden olmaktadır. Bu şekilde o grup üyelerinin hepsinin birbirine benzediği düşünülerek grup hakkında kalıp yargılar oluşmaktadır (Kağıtçıbaşı & Cemalcılar, 2021). Bu bağlamda, göçmenler ve yerel toplumun karşılıklı olarak dış grubu temsil ettiği düşünüldüğünde birbirlerine yönelik tutumlarının oluşumunda temasın önemi ortaya çıkmaktadır. Böylece sosyal temas; önyargı, ayrımcılık ve kaygının azaltılması, dış gruba yönelik olumlu tutumların arttırılması ve gruplar arası ilişkilerin geliştirilmesi yönünde önemli sonuçlar ortaya çıkartmaktadır (Bolgün, 2022). Sosyal temas ve sosyal mesafe kavramları birbiriyle ilişkilidir. Bu konuda yapılan ilk çalışmalar, farklı grupların, ortak bir hedef doğrultusunda bir araya geldikleri zaman çatışmanın azaldığını göstermektedir (Allport, 1954). Nitekim toplumsal gruplar arasında temas olmadıkça, mesafe artar, olumsuz tutumlar gelişir ve bu durum ayrımcılığın artmasına neden olur. Temasın kurulmasıyla birlikte diğer gruba karşı hissedilen ötekileştirme azalır, önyargı oluşturan farklılıkların yanında benzerlikler de keşfedilir ve grupların

birbirini daha iyi tanıması sağlanmış olur. Bu şekilde önyargıyı oluşturan nedenler keşfedilir ve insani özellikler ön plana çıkar (Çuhadar Gürkaynak, 2012). Bu çalışmada sosyal temasa ilişkin ölçümler sosyal mesafe ölçeği ve soruları üzerinden yapılmıştır.

Sosyal mesafe, bireylerin, günlük yaşamlarında sosyal temas kurdukları diğer bireylerle duygusal yakınlık seviyesini ifade etmektedir. İki kişi arasında duygusal bir bağ yoksa sosyal mesafe artarak uzaklık devreye girmekte, buna karşın yakınlık hissi duyulan bir kişiyle ise sosyal mesafe azalmaktadır. Mesafe ilişkisi, yatay ve dikey yönlü olup yatay mesafe kendisine eşit görülen bir diğeriyle yakınlık derecesini ifade etmektedir. Arkadaşlık ilişkileri yatay mesafe, ebeveyn-çocuk, öğretmen-öğrenci gibi ast-üst ilişkileri de dikey mesafe olarak öne çıkmaktadır (Bogardus, 1960). Böylelikle toplumun, göçmenlerle arasındaki mesafeyi uzak tutması; göçmenlerin yalnızlaşmasına, sağlık sorunlarına ve onlara yönelik önyargıların oluşmasına neden olabileceği gibi mesafenin yakınlığı olumlu ilişki kurulmasını ve olumsuzlukların en aza indirgenmesini sağlayabilmektedir (Taşdemir Yiğitoğlu & Kıray Vural, 2019). Her iki gruba da uygulanan ölçeklerle ve yapılan görüşmelerle karşı gruptan kişilerle kurulan ya da kurulması muhtemel komşuluk, arkadaşlık, evlilik gibi ilişkilerin sosyal mesafe (SM) düzeylerinin ölçülmesi amaçlanmaktadır.

1.4.4. Sosyal Uyum

Uyum kavramı, bireyin çevresiyle sağlıklı ve yararlı biçimde baş edebilme yetisi (Akhtar, 2021) ve toplumun kabul edilen bir parçası olma süreci (Garcés-Mascareñas ve Penninx, 2016) olarak tanımlanmaktadır. Sosyal uyum ise, göçmenler ve yerel toplum arasındaki farklılıkları dikkate alarak, ortak kimlik ve değerlerin vurgulanması ve teşvik edilmesi ile farklılıklara ilişkin problemleri çözme arayışı içinde olan düşünceler öbeğidir (Bartram, Poros, & Monforte, 2019). Aynı zamanda sosyal uyum, göç çalışmaları kapsamında göçmenlerin, birey ve grup olarak toplumun bir parçası olarak kabul edilme sürecini ifade etmektedir (Ateşok, 2021). Göç İdaresi Başkanlığı ise uyumu, toplumsal yaşamda üçüncü kişiye ihtiyaç duymadan, göçmenlerin bağımsız hareket edebilmelerini kolaylaştıracak bilgi ve beceriler kazanmaları (www.mevzuat.gov.tr, 2013) şeklinde bir tanımlama yapmaktadır.

Göç hareketleri yeni bir uyum sürecine neden olmaktadır. Bu uyum süreci, göçmen ve hedef ülke toplumlarını kapsayan çift taraflı bir sorun alanı oluşturmaktadır. Göç davranışının nedeni, göç hareketinin istekli olup olmaması, göçmenin kişisel özellikleri, göç edilen ülkenin sosyo-politik ve ekonomik durumu gibi birçok etkenin uyum süreci üzerinde ağırlıklı rolü bulunmaktadır (Karasu, 2017).

Garcés-Mascareñas ve Penninx'e (2016) göre, göçmenler ve yerel toplum, sahip oldukları hukuki, ekonomik ve kültürel özelliklerinin benzerlik ve farklılığına göre birbirlerine yönelik "kabul" ya da "ret" alanı belirlemektedir. Bu alanlar etnik, kültürel ve dinî farklılaşmalara yönelik grupların ortaya çıkarak kutuplaşmasına neden olmaktadır. Böylece yerel toplumun göçmenleri, "dışarıdan gelenler" olarak algılaması ve ötekileştirmesi toplumsal uyumu olumsuz etkilemektedir. Belirli bir etnik gruba ait göçmenlere yönelik olumsuz algılar, bu göçmenlerin barınma, eğitim, sağlık hizmetleri ve iş piyasası gibi alanlarda fırsatlara erişimini azaltabilmektedir. Ayrıca iki tarafın güç ve kaynaklar açısından eşit olmadığı düşünüldüğünde, özellikle yerel toplumun, sosyal ve kültürel yapısı ile göçmenlere yönelik tepkileri uyum sürecinin olumlu sonuçlanması açısından belirleyici özellik taşımaktadır (Garcés-Mascareñas ve Penninx, 2016). Bu eşitsizlik zorunlu göçlerde göç edilen toplumda uyum konusunda sorunların belirginleşmesine ve sosyal sorunlara neden olmaktadır. Savaş, siyasî çatışma, gıdaya erişimde yaşanan zorluklar gibi olumsuzlukların etkisiyle travma yaşamış göçmenlerin, göç edilen yerin ana dilini bilmemesi nedeniyle de iş, eğitim ve sağlık hizmetleri gibi yaşamsal açıdan önemli durumlarda zorluk yaşaması toplumla kaynaşmasında ciddi anlamda engel oluşturmaktadır. Bu durum, sosyal uyumun önemini ortaya koymaktadır (Çetiner & Günay, 2021).

Bu bilgiler ışığında, araştırmada *"Göçmenlere Yönelik Sosyal Uyum Ölçeği"* (GSUÖ) ile göçmenlerin sosyal uyumunun ortaya konması amaçlanmaktadır (Kaya, 2022). Ayrıca nitel çalışma kapsamında yapılan görüşmelerde yerel halkın da göçmenlerin uyumuna yönelik fikirleri alınmıştır. Göçmen ve yerel halkın günlük hayatlarında etkileşimleri kaçınılmaz olup sosyal ve kültürel ilişkilerin kurulmasında, sosyal temas, sosyal mesafe, yabancı düşmanlığı gibi kavramlar öne çıkmaktadır.

1.4.5. Yabancı Düşmanlığı (Zenofobi)

Bireyin, kendi yaşantısına aykırı gelen kişi veya şeylerden korkarak uzak durması (Akhtar, 2021) olarak tanımlanan Zenofobi, genel anlamda yabancı korkusu ve düşmanlığını ifade etmektedir (Öztürk, 2020). "Ev sahibi", "misafir" kavramları üzerinden bakış açısının oluştuğu zenofobi, istenmeyen, yabancı, öteki, farklı, buralı olmayan, bilinmez gibi sıfatları bünyesinde barındırmaktadır. Ev sahibi toplumun ekonomik şartlarını kötüleştireceği, kültürel kimliklerinin kaybolmasına neden olacağı ve toplumsal bütünlüğü bozacağı endişesi yabancıya karşı nefretin artışına neden olmaktadır. Aynı zamanda zenofobik tutumlara maruz kalan kişilerde korku, tiksinme, düşmanlık, tedirginlik gibi duygular oluşmakta ve bu durum kişileri düşmanlık atmosferinde yaşamaya sevk etmektedir (Güngör, 2017). Araştırmada kullanılan zenofobi ölçeği (ZÖ) ile yabancı uyruklu göçmenlere yönelik ayrımcılık, nefret, sosyal dışlama, sosyo-ekonomik endişe ve psikososyal kaygı durumlarının tespiti amaçlanmaktadır (Özmete, Yıldırım, ve Duru, 2018).

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN PROBLEM TANIMI

İnsanları uluslararası göçe iten nedenler, ekonomik, politik, siyasi ya da iklimsel koşullardan birini ya da birkaçını barındırabilmektedir (Battır, 2021). Göçün hangi nedenle yapıldığının yanında göç edilen yer ve yerel toplum ilişkisinin de önemli olduğu düşünülmektedir. Özellikle uluslararası göç bağlamında değerlendirildiğinde göçmenler çoğunlukla yerel toplumdan farklı kimlik ve kültür yapıları barındırmaktadır. Bu farklılıklar her iki grup üyelerinin birbirlerine yönelik tutumlarını etkilemektedir. Bu çalışma ile Edirne'de yaşayan yerel halk ve göçmenlerin birbirlerine yönelik tutumları tartışılmıştır. Buna ilişkin her iki gruba diğer grup ya da grup üyeleri hakkında ne düşündükleri, onlara karşı neler hissettikleri, yakınlık ve uzaklık ilişkileri ile uyum düzeylerine ilişkin hem nicel hem de nitel aşamada tutumları belirlemek için sorular sorulmuştur. Her iki grubun birbirlerine yönelik sosyal mesafe ve duygusal anlam düzeyleri ile yerel halkın zenofobik tutumları ve göçmenlerin Edirne'ye uyum düzeylerine ilişkin cevaplar aranmıştır.

2.1. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Çalışmanın amacı, Edirne ilinde yaşayan yabancı uyruklu göçmenler ile yerli halk arasındaki karşılıklı tutumların tespitidir. Bölgedeki düzenli ya da düzensiz göçmenlerin kalış sürelerindeki farklılıklar sebebiyle yerel halk ile ekonomik, siyasal ve sosyal etkileşime girilmektedir. Bu bağlamda yabancı uyruklu göçmenlerin toplumsal yaşama uyumunun sağlanarak, ev sahibi halk ile kurulan iletişimde, tutumların olumlu gelişim göstermesi için alt yapı oluşturulmasının gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda bu çalışma ile tutumların incelenmesi, grupların karşılıklı algılarının tespiti ve araştırma sonucuna göre politika önerilmesi hedeflenmektedir.

2.2. Alt Araştırma Soruları ve Hipotezler

Araştırmaya ilişkin alt problemler aşağıda belirtilmiştir.

a. Göçmen ve yerel halkın birbirlerine yönelik sosyal mesafe düzeyleri ne şekildedir?

b. Göçmen ve yerel halkın birbirlerine yönelik duygusal anlam düzeyleri ne şekildedir?

c. Yerel halkın yabancı düşmanlığına ilişkin tutumları ne şekildedir?

d. Göçmenler, Edirne'ye uyum sağlayabilmiş midir?

e. Yerel halk ve göçmenlerin demografik ölçülere göre tutumları ne şekilde değişiklik göstermektedir?

Bu araştırma sorularını cevaplamak üzere oluşturulan temel hipotezler aşağıda belirtilmiştir.

H_1: Yerel halk ile göçmenlerin sosyal mesafe düzeyleri arasında fark vardır.

H_2: Yerel halk ile göçmenlerin duygusal anlam düzeyleri arasında fark vardır.

H_3: Tüm katılımcılar ele alındığında sosyal mesafe ve duygusal anlam düzeyleri arasında pozitif bir ilişki vardır.

H_4: Yerel halkın zenofobik tutumları ile sosyal mesafe ve duygusal anlam düzeyleri arasında negatif ilişki vardır.

H_5: Göçmenlerin sosyal uyum düzeyleri ile sosyal mesafe ve duygusal anlam düzeyleri arasında pozitif ilişki vardır.

H_6: Yerel halk ve göçmenlerin demografik ölçülere göre tutumları arasında fark vardır.

2.3. Araştırmanın Modeli ve Veri Toplama Teknikleri

Edirne'de yerleşik olarak bulunan göçmenler ile yerel halkın bireysel ve toplumsal ilişkilerinde birbirlerine yönelik tutumları oldukça önemlidir. Her iki grup üyelerinin birbirlerine karşı duygu, davranış ve düşünceleri sosyal bağlamda belirleyici özellik taşımaktadır. Bu nedenle tutumlara ilişkin çok yönlü bir araştırmanın gerekliliği öne çıkmıştır. Böylelikle ölçekler aracılığıyla tutumlara yönelik nicel durumun tespit edilmesi ve nitel yöntemle de bu tutumların nedenlerinin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Belirtilen nedenlerle, çalışmada, karma araştırma yöntemi tercih edilmiştir.

Karma araştırma; araştırma sorusunu çok boyutlu inceleyen, cevap arama noktasında nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı, pragmatist (hem nicel hem de nitelin güçlü yanlarını dikkate alma) felsefe ilkelerinin benimsendiği bir araştırma türüdür (Yıldırım & Şimşek, 2013). Ayrıca araştırma kapsamında, nitel ve nicel araştırma bulguları birlikte değerlendirilir (Creswell, 2017).

Araştırmacının Edirne ilinde ikamet etmesi ve katılımcılara erişimin daha kolay olması nedeniyle, bütün katılımcılar Edirne ilinden seçilmiştir. Katılımcılar, Edirne'de yaşayan 18 yaş ve üstü yerel toplum bireyleri ile İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nde kayıtlı olan 18 yaş üstü göçmenlerden oluşmaktadır. İlk göçmen katılımcı, araştırmacının tanıdığı Suriyeli erkek görüşmecidir. Diğer katılımcılara söz konusu göçmen aracılığı ile kartopu yöntemiyle ulaşılmıştır. Araştırmanın nicel bölümü için 58 kişiden sadece ölçeklerin cevapları alınmıştır. Katılımcıların bazıları ile önce telefonla görüşülüp çalışma ile ilgili bilgilendirme yapılmıştır. Daha sonra görüşme ile ilgili randevu alınarak katılımcılar tarafından belirlenen yerlerde yüz yüze görüşmeler gerçekleşmiştir. Görüşmeler, katılımcıların ikametleri, kafe ve diğer sosyal alanlar ile çiftçilik yapılan tarım alanlarında yapılmıştır. Ayrıca katılımcıların tamamına yakını Türkçe konuşabilmektedir. Kısıtlı dil bilgisi olan görüşmecilerle her iki dili konuşan başka bir göçmen aracılığı ile görüşmeler yapılmıştır. Kolayda örneklem yöntemiyle yerel halk görüşmecileri seçilmiş ve kartopu yöntemiyle de göçmenlere ulaşılarak görüşmeler tamamlanmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçekler vasıtasıyla nicel çalışma aşaması gerçekleştirilmiş olup yerel halk ve yabancı uyruklu göçmenlerin karşılıklı tutumlarına ilişkin baskın yönlerin genel anlamda tespiti sağlanmıştır. Birey bazında tutumların yönüne ilişkin fenomenin tespiti ise nitel yöntemle sağlanmıştır. Nicel verilerin elde edilmesiyle tutumların şiddeti ve yönüne ilişkin bulgular eşliğinde nitel veriler anlamlandırılmış ve nitel çalışma ile elde edilen bireysel tutumların nedenlerine ilişkin veriler nicel verilerle desteklenmiştir. Böylece nicel ve nitel veri türlerinin eş zamanlı olarak kullanılması ile tutumlara ilişkin bütüncül bilgiler elde edilmeye çalışılmıştır. Sonuç olarak araştırmada karma yöntemin kullanılması; araştırma sorusunun tespitine

yönelik bulguların entegrasyonu ile birlikte bütüncül bir bakış açısı sağlayacağı düşünülmektedir.

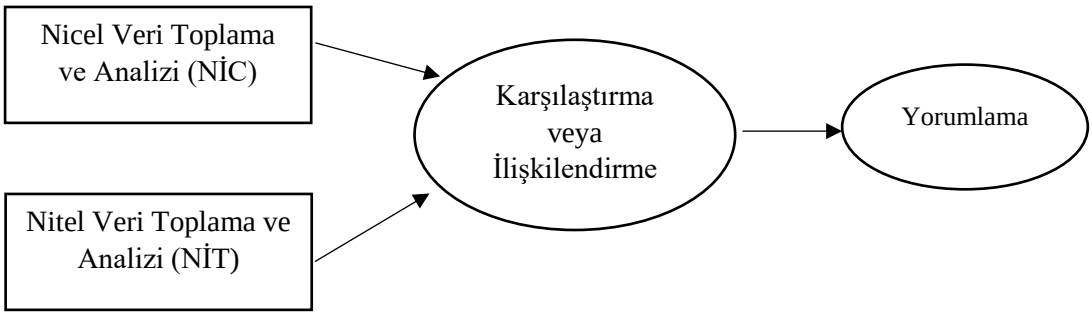

Şekil 1: Yakınsayan Paralel Karma Yöntem Deseni (Creswell, 2017, s. 220).

Karma yöntem desenlerinden, nicel ve nitel araştırma verilerinin birlikte/eş zamanlı toplandığı yakınsayan paralel desen, tercih edilmiştir. Bu desende aynı zaman dilimi içerisinde, bir yöntem ile toplanan verilerin başka bir yöntemle desteklenir (Akbaba Altun, 2021). Veriler ayrı ayrı analiz edilerek bu verilerin ilişkisel doğruluğunu kontrol etmek için bulgular arasında karşılaştırma yapılır (Creswell, 2017). Toplanan veriler sonuçların yorumlanması aşamasında bir araya getirilerek varsa çelişkili bulgular ayrıntılarıyla irdelenir (Creswell, 2017). Yönteme ilişkin araştırma deseni Şekil 1'de gösterilmektedir.

Edirne ilinde yaşayan yerel halk ve kayıtlı yabancı uyruklu göçmenler için Tablo 1'de belirtilen ölçek ve formlar kullanılmıştır.

Tablo 1: Veri Toplama Araçları

NİCEL AŞAMA		NİTEL AŞAMA	
YEREL HALK	**GÖÇMENLER**	**YEREL HALK**	**GÖÇMENLER**
Kişisel Bilgi Formu	Kişisel Bilgi Formu	Nitel Görüşme Formu	Nitel Görüşme Formu
Sosyal Mesafe Ölçeği	Sosyal Mesafe Ölçeği		
Duygusal Anlam Ölçeği	Duygusal Anlam Ölçeği		
Zenofobi Ölçeği	Göçmenler için Sosyal Uyum Ölçeği		

2.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Edirne halkına yönelik kişisel bilgi formu, yaş, cinsiyet, doğum yeri gibi bilgileri içeren dokuz soru ve ayrıca temas durumunu ifade eden iki soru olmak üzere toplam 11 sorudan oluşmaktadır. Göçmenlere yönelik kişisel bilgi formu ise yaş, cinsiyet, doğum yeri gibi bilgileri içeren sekiz soru, Türkiye ve Edirne'ye geliş sebepleri, geliş tarihleri ve Edirne'de kalıcılık durumlarına ilişkin toplam 14 sorudan oluşmaktadır (EK 2-A/B).

2.3.2. Sosyal Mesafe Ölçeği

İlk kez ABD'li Emery S. Bogardus tarafından 1925 yılında ulusal ve ırkçı tutumların ölçülmesi için kullanılmaya başlanan aynı zamanda toplumsal uzaklık ölçeği olarak da ifade edilen bu ölçek; mevcut grubun içinde bulunan farklı grupları temsil edenlerin diğer gruptaki kişilerle toplumsal açıdan kabul görme ya da benimsenme derecesini ölçmek için belirlenen bazı maddelerden oluşmaktadır. Bu maddeler, ölçme yapılan grubun, diğer grup üyelerine karşı arkadaşlık, evlilik, komşuluk gibi ilişkilerinde kendilerini yakın ve uzak hissetme durumlarına ilişkin maddeleri içermektedir. Gülay Taşdemir Yiğitoğlu ve Bilgin Kıray Vural (2019) tarafından Türkçe'ye uyarlanan ölçek üzerinde yapılan çalışma sonucunda maddeler

katılımcılara göre düzenlenmiştir. Uyarlanan ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0.87'dir (Ek 3-A/B). Bu maddeler en uzak mesafeden en yakına doğru; aynı ülkede yaşamak, aynı şehirde yaşamak, aynı yerde çalışmak, aynı sokakta yaşamak, kapı komşusu olma, yakın arkadaş olma ve evlilik ilişkisi olarak yedi maddeden oluşan tek boyutlu beşli likert tipi ölçek, "Kesinlikle katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" seçeneklerini içermektedir. Ölçek; Edirne ilinde yaşayan, farklı kültür, sosyoekonomik durum ve dini inançlara sahip kayıtlı göçmenlerin, yerel halka karşı duygusal mesafelerine ilişkin tutumlarını yordama amacını taşımaktadır (EK 3-A/B).

2.3.3. Duygusal Anlam Ölçeği

Charles E. Osgood, George J. Suci ve Percy H. Tannenbaum (1955) tarafından geliştirilen ölçeğin Türkçesi, Oğuzhan Sevim ve Behice Varışoğlu (2012)'nun çalışmasından bu araştırmadaki katılımcılara göre araştırmacı tarafından uyarlanmıştır. Yayınlandığı 1957 yılından beri, sosyal psikoloji, eğitim, pazarlama, dil ve kültürler arası çalışmalar dahil birçok alanda tutumları ölçmek için kullanılan duygusal anlam ölçeği, zıt sıfat çiftlerini barındıran kategorilerden oluşmakta, insanların duygusal anlamda diğer kişi ya da gruplara karşı duyarlılıklarını ölçmeye yarayan bir araç olarak kullanılmaktadır. Ölçek; orijinalinde bir ucunda en olumlu, diğer ucunda ise en olumsuz anlamı veren sıfat çiftleri arasındaki skalada kişilerin tercihlerini belirttikleri bir ölçek iken, bu çalışmada, uygulama ve anlamayı kolaylaştırmak amacıyla likert tipi ölçeğe dönüştürülmüştür. Böylelikle Edirne ilinde yaşayan yabancı uyruklu göçmenler ile yerel halkın birbirlerine karşı; Kirli, Temiz, Zayıf, Güçlü, Hırçın, Sevecen, Düşman, Dost, Tembel ve Çalışkan gibi zıt anlamlar barındıran ve karşı grubu temsil ettiğini düşündüğü ifadelerden her biri için beşli likert tipi ölçek üzerinde "Kesinlikle katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" seçeneklerinden kendisine en uygun olanı işaretlemeleri istenmiştir. Orijinal ölçeğin Cronbach alfa katsayısı 0.73 olup güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Bu çalışma ile araştırma konusu grupların, birbirlerine karşı duygusal tutumların ölçülmesi için amaçlanmıştır (EK 4-A/B).

2.3.4. Göçmenler İçin Sosyal Uyum Ölçeği

Özgür Salih Kaya (2022) tarafından geliştirilen Göçmenler İçin Sosyal Uyum Ölçeği" farklı milletlerden göçmenlerin, sosyal uyumunu etkileyen faktörleri ölçmek için tasarlanmış olup "dışlanma", "aidiyet", "psikolojik ve sosyal destek", "bireysel faktörler", "umut" ve "geçmiş deneyimler" olarak altı alt boyut içeren toplam 28 maddeden oluşmaktadır. Bu çalışmada ölçeğin faktör yapısı dikkate alınmaksızın sadece uyumun olup olmadığının ölçülmesi amaçlandığından, yapılan faktör analizi sonucunda toplam 13 maddeden oluşan, tek boyutlu bir yapı elde edilmiştir. Bu ölçekte, beşli likert tipi sorular, "Kesinlikle katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" seçeneklerinden kendilerini en iyi şekilde temsil eden seçeneği işaretlemeleri üzere sunulmuştur. Orijinal ölçeğin toplam puanının Cronbach alfa iç tutarlık katsayısı 0.82, test tekrar test güvenirlik değeri 0.84 bulunmuştur. Sonuç olarak bu ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir. Bu ölçekle; Edirne ilinde bulunan yabancı uyruklu kayıtlı göçmenlerin, sosyal uyumunu etkileyen faktörlerin tespit edilmesi ve uyum politikalarının geliştirilmesinde veri kaynağı oluşturulması amaçlanmaktadır (EK 5/B).

2.3.5. Zenofobi (Yabancı Düşmanlığı) Ölçeği

Yabancıdan korkma veya nefret etme anlamlarına geldiği belirtilen zenofobi; bulunduğu topluma ait olmayan ya da baskın toplumdan olmayan bireyleri kabul etmeme, reddetme, dışlama gibi tutumların yanında; ön yargılı ve iyi niyet beslenmeyen tutumlar şeklinde de tanımlanabilmektedir. Zenofobi ölçeğinin (Kees Van Der Veer ve arkadaşları, 2011) Türkçe'ye uyarlanması Emine Özmete, Halime Yıldırım ve Serdarhan Duru (2018) tarafından yapılmış, göç ve göçmenler konusunda çalışma yapanların, yabancı düşmanlığı (zenofobi) konusunda kısa, güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı kullanabilmeleri amaçlanmıştır. Ölçek, toplumu oluşturan bireylerin "yabancı" diye tabir edilen göçmenlere karşı korku unsurunu temel alarak ortaya çıkan düşmanca tutumlarını, düşüncelerini ve yargılarını ölçmek için bir araç olduğu düşünülmektedir. Ölçeğin Cronbach Alfa Kat Sayısı 0.83'tür. Böylece ölçeğin güvenilir ve geçerli bir ölçek olduğu söylenebilir. Toplam 11 maddeden oluşan ölçek tek boyutlu beşli likert tipi sorular içermekte ve katılımcılara sunulan "Kesinlikle

katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum" ve "Kesinlikle katılıyorum" seçeneklerinden, kendilerini en iyi şekilde temsil eden seçeneği işaretlemeleri istenmektedir. Bu ölçekle, Edirne ilinde yaşayan, yerel halkın, göçmenlere karşı, zenofobik tutum ve yargılarının tespit edilmesi amaçlanmaktadır (EK 5/A).

2.3.6. Yarı Yapılandırılmış Mülakat Formu

Araştırmanın nitel boyutunda, yerel halka yönelik 15 sorudan ve göçmenlere yönelik 14 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış mülakat formları ile görüşmeler yapılmıştır. 2024 yılının Ocak ve Mayıs ayları arasında yapılan görüşmelere yerel halk ve göçmenlerden 17'şer kişi olmak üzere toplam 34 kişi katılmıştır. Katılımcılar, araştırmaya ilişkin bilgilendirilmiş ve bu kişilerce gönüllü katılım formları doldurulmuştur. Dört göçmen görüşme sırasında ses kaydına onay vermemiş olup görüşmeler yazılı olarak kayıt altına alınmıştır. Yerel halk görüşmecilerinin tamamı ses kaydı için onay vermiştir ancak görüşme bilgilerinin eş zamanlı olarak bilgisayar ortamına girişi daha hızlı olduğu için 13 kişiden ses kaydı alınmamıştır. Yerel halkla yapılan görüşmeler ortalama 20 dakika, göçmenlerle yapılan görüşmeler ise ortalama 30 dakika sürmüştür (EK 6-A/B).

2.4. Araştırma Evreni ve Örneklem

Edirne, Türkiye'nin en batısında ve Avrupa ülkeleriyle sınır şehridir. Ayrıca Avrupa'ya gitmek isteyen düzenli ve düzensiz göçmen hareketinin yaşandığı bir yerdir. Edirne'ye gelen göçmenlerin gelme nedenlerinin de ayrıca önemli olduğu düşünülmektedir. Göç İdaresi Başkanlığı'nın internet sitesinden elde edilen verilere göre 2024 Mayıs sonu itibariyle Edirne'de 580 Suriyeli göçmen bulunmaktadır. Ancak diğer uyruklu göçmenlerin Edirne'deki sayılarına ilişkin verilere ulaşılamamıştır. Edirne'de yaşayan göçmenler ile T.C. vatandaşları araştırma evrenini oluşturmakla yine Edirne'de yaşayan kayıtlı göçmenler ve T.C. vatandaşları (yerel halk) araştırma evrenini temsil eden 18 yaş üstü bireyler örneklem grubu olarak belirlenmiştir. Araştırmada toplamda 92 katılımcıya ulaşılmıştır. Bunlardan 36'sı göçmen olup kalan 56 kişi ise Türkiye Cumhuriyeti vatandaşıdır. Nicel araştırmada 91 kişinin verisi analiz edilmiştir. Nitel araştırmada ise yerel halktan ve göçmenlerden 17'şer kişi olmak üzere

toplamda 34 kişinin bulguları değerlendirilmiştir. Araştırma için göçmenlere erişimde zorluk çekilmiştir. Bir kısmı görüşmelere katılmak istemediklerini belirtmiştir. Görüşme yapılan kişinin aile üyelerinden biriyle daha görüşme yapılması istendiğinde buna izin vermedikleri görülmüştür. Bu sebeplerle göçmen katılımcıları arasındaki kadın katılımcı sayısı dokuz kişi olduğundan yerel halktaki kadın görüşmeci sayısı da düşük tutulmuştur. Amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu yöntemiyle göçmen katılımcılara, kolayda örnekleme yöntemiyle de yerel halk katılımcılarına ulaşılmıştır.

2.5. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma bulguları 2024 yılı Ocak-Mayıs ayları arasında Edirne ilinde ikamet eden yerel halk ve kayıtlı göçmenler arasından elde edilmiştir. Tüm Türkiye'yi etkileyen ve 2023 yılı Şubat ayında yaşanan Kahramanmaraş depremi dolayısıyla çalışmaya ara verilmiş ve göçmenlerle görüşme yapılabilmesi için 2023 Nisan ayında Edirne İl Göç İdaresi Müdürlüğü aracılığı ile T.C. İçişleri Bakanlığı'ndan izin talebinde bulunulmuştur. Çalışmanın yapılabileceğine ilişkin izin cevabı ise Eylül 2023 ayında tarafımıza ulaşmıştır. Çalışma verilerinin elde edilmesi kapsamında, göçmenlere kartopu yöntemiyle ulaşılmaya çalışmıştır. Ancak göçmen görüşmecilere erişimde zorluk yaşanmıştır. Çoğunlukla bu tip araştırmalara, endişe duydukları için katılmak istemediklerini belirtmişlerdir. Ancak, çalışmanın içeriği ve önemi konusunda göçmenlere bilgi verilmesi ve araştırmacının göçmenlerle güven ilişkisi kurmasıyla görüşmeler tamamlanmıştır. Ayrıca kültürel nedenlerle kadın göçmenlere erişimin daha zor olduğu gözlenmiştir. Bu nedenlerle araştırma kapsamında yabancı uyruklu görüşmeci sayısı sınırlı kalmıştır. Araştırma sürecinde her iki grup için "Kişisel Bilgi Formu", "Göçmenler için Sosyal Uyum Ölçeği" (Kaya, 2022), "Zenofobi Ölçeği" (Özmete, Yıldırım, & Duru, 2018), "Sosyal Mesafe Ölçeği" ve "Duygusal Anlam Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmanın nicel kısmı, yukarıda belirtilen ölçme araçları ile sınırlandırılmıştır. Nitel bölüm ise yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla tamamlanmıştır. Aynı zamanda, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan katılımcıların, soruları doğru ve içtenlikle cevapladıkları varsayılmıştır.

2.6. Veri Toplama Süreci ve Uygulama Aşaması

Araştırmanın veri toplama sürecine ilişkin 27.03.2023 Tarih ve 2023.03.06 Sayılı Karar ile Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Etik Kurulu'ndan (EK-12) ve 02.10.2023 Tarih ve E-62103649-604.99-193885 Sayılı Karar ile Edirne İl Göç İdaresi Müdürlüğü aracılığıyla İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı'ndan (EK-15) resmi izinler alınmıştır. Nicel çalışma kapsamındaki ölçekler araştırmacının yüz yüze görüşme suretiyle ve Google Formlar üzerinden gönüllülük esasına göre katılımcılara ulaştırılmıştır. Nitel çalışmalar görüşmecilerle yüz yüze yapılmış olup her iki görüşme grubuna çalışma hakkında yazılı ve sözlü olarak bilgi verilmiştir. Katılımcıların onam formları, yazılı olarak ve Google Formlar üzerinden alınmıştır. Yerel halktan 56, göçmenlerden 36 kişiden veri toplanmış olup yerel halktan bir kişinin verisi bilgilerin eksik ve belirsiz ifadeler içerdiğinden değerlendirmeye alınmamıştır. Toplamda 91 kişi nicel veri analizine dâhil edilmiştir. 91 kişi içerisinden ulaşılabilen ve izni alınabilen 17 göçmen ve buna paralel olarak 17 yerel halktan olmak üzere toplam 34 kişi ile nitel görüşmeler yapılmıştır. Çalışma verileri 2024 yılı Ocak ve Mayıs ayları arasında elde edilmiştir.

2.7. Verilerin Analizi

Her iki grup için kullanılan ölçeklerden elde edilen nicel veriler SPSS 25 paket programına aktarılmış ve analizleri yapılmıştır. Araştırmada yüz yüze yapılan görüşmelerden elde edilen ses kayıtları araştırmacı tarafından deşifre edilerek yazılı formata çevrilmiştir. Ses kaydına onay verilmeyen görüşmeler yazılı olarak not edilmiştir. Ayrıca ses kaydı alınmayan deşifre edilen belgeler MAXQDA 2024 programına aktarılarak temalar, alt tema ve kodlar oluşturulmuştur. Elde edilen verilere ilişkin içerik analizi yapılmıştır.

SMÖ, DAÖ, ZÖ ve GSUÖ'lerin yapı geçerliğini test etmek ve faktör yapılarının belirlemek amacıyla Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) yapılmıştır. Bunun için temel bileşenler (principal component) ve doğrudan eğik döndürme (direct oblimin) yöntemleri kullanılmıştır. Bunun nedeni temel bileşenler yönteminin uygulamada en sık ve kolay kullanılan yöntem olmasıdır. Faktörler arasında ilişki

olduğu düşünüldüğünde ise doğrudan eğik döndürme yöntemi kullanılmaktadır (Büyüköztürk, 2011).

Sosyal Mesafe Ölçeği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliği değeri 0,890 olarak bulunmuş ve örneklem büyüklüğünün AFA için yeterli olduğu görülmüştür (Field, 2009). Barlett Testi sonucunda $x^2(300)=1907,897$; $p<0,05$ olarak bulunmuş ve bu bulgu maddeler arasındaki korelasyonun AFA için yeterli olduğunu göstermiştir.

AFA sonucunda 7 maddeden oluşan SMÖ'nün tek faktörlü bir yapıda oluştuğu ve bu faktörün toplam varyansın %88,401'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Buna göre sosyal mesafe ölçeğinin geçerli özellik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Tablo 2'de maddelerin faktörlere göre dağılımı ve faktör yükleri verilmiştir.

Tablo 2: SMÖ Faktör Analizi

Maddeler	Faktör
SM4	0,970
SM2	0,966
SM3	0,952
SM6	0,950
SM5	0,949
SM1	0,944
SM7	0,845
Öz değer	6,188
Açıkladığı Varyans	88,401
Açıklanan Toplam Varyans	88,401

Tablo 2'den anlaşılacağı üzere SMÖ yedi maddeli tek boyuttan oluşmaktadır. Ayrıca faktör yükü en düşük 0,845 olarak tespit edilmiştir ve bu düzeydeki faktör yükleri ideal olarak kabul edilmektedir (Field, 2009).

Duygusal Anlam Ölçeği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliği değeri 0,893 olarak bulunmuş ve örneklem büyüklüğünün AFA için yeterli olduğu görülmüştür (Field, 2009). Barlett Testi sonucunda $x^2(300)=1907,897$; $p<0,01$ olarak bulunmuş ve bu bulgu maddeler arasındaki korelasyonun AFA için yeterli olduğunu göstermiştir.

AFA sonucunda 25 maddeden oluşan DAÖ'nde beş faktörlü bir yapı oluşmuştur. Ölçeğin orijinal faktörleri olan üç faktörlü yapıya indirgenmesi sonucunda toplam varyansın %70,989'ını açıkladığı tespit edilmiştir. Buna göre DAÖ'nün geçerli özellik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca alt boyutlardan ilki varyansın %50,832, ikincisi %9,053 ve üçüncüsü %6,578'ini açıklamaktadır. Tablo 3'de maddelerin faktörlere göre dağılımı ve faktör yükleri verilmiştir.

Tablo 3: DAÖ Faktör Analizi

Maddeler	Faktörler		
	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3
DA12	0,833		
DA9	0,824		
DA22	0,817		
DA10	0,815		
DA11	0,791		
DA6	0,786		
DA3	0,774		
DA21	0,769		
DA13	0,764		
DA20	0,762		
DA16	0,757		
DA25	0,754		
DA4	0,745		
DA1	0,739		
DA18	0,717		
DA2	0,711		
DA15	0,706		
DA23	0,661		
DA19		0,739	
DA7		0,625	
DA8		-0,594	
DA17			0,795
DA24			-0,715
DA5			-0,574
DA14			-0,553
Özdeğer	12,708	2,263	1,645
Açıkladığı Varyans	50,832	9,053	6,578
Açıklanan Toplam Varyans	70,989		

Tablo 3'den anlaşılacağı üzere alt boyutlardan ilki 18 maddeden (1, 2, 3, 4, 6, 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 18, 20, 21, 22, 23 ve 25. maddeler), ikincisi üç maddeden (7, 8 ve 19. maddeler) ve üçüncüsü dört maddeden (5, 14, 17 ve 24. maddeler) oluşmaktadır. Faktör yükü en düşük -0,553 olarak tespit edilmiştir. Faktör yükleri ideal olarak kabul edilmektedir (Field, 2009). DAÖ çalışma kapsamında grupların birbirlerine yönelik duygularının pozitif ya da negatif yönlü olduğunu tespit etmek

amacıyla tablo 3'de gösterilen üç faktörlü yapı olarak değil çalışma kapsamında belirtildiği anlamda tek boyutlu olarak değerlendirmeye alınmıştır.

Zenofobi Ölçeği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliği değeri 0,869 olarak bulunmuş ve Barlett testi sonucunda $x^2(55)=332,033$; $p<0,05$ bulunmuştur. Bu bulgular, örneklem büyüklüğünün ve ölçeklerdeki maddeler arasındaki korelasyonun AFA için yeterli olduğunu göstermiştir.

AFA sonucunda 11 maddeden oluşan zenofobi ölçeğinin iki faktörlü bir yapıda oluştuğu ve bu faktörlerin toplam varyansın %62,991'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Buna göre ZÖ'nin geçerli özellik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca alt boyutlardan ilki varyansın %51,80'ini, ikincisi ise %62,99'unu açıklamaktadır. Tablo 4'de maddelerin faktörlere göre dağılımı ve faktör yükleri verilmiştir.

Tablo 4: ZÖ Faktör Analizi

Maddeler	Faktörler	
	Faktör 1	Faktör 2
Z9	0,912	
Z11	-0,856	
Z5	0,814	
Z10	0,717	
Z6	0,672	
Z8	-0,659	
Z7	0,635	
Z4	0,600	
Z2		0,830
Z1		0,785
Z3		0,563
Öz değer	5,699	1,230
Açıkladığı Varyans	51,806	11,186
Açıklanan Toplam	Varyans	62,991

Tablo 4'dan anlaşılacağı üzere alt boyutlardan ilki sekiz maddeden (4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 ve 11. maddeler) ikincisi ise üç maddeden (1, 2 ve 3. maddeler) oluşmaktadır. Faktör yükü en düşük 0,563 olarak tespit edilmiş olup faktör yükleri ideal olarak kabul edilmektedir (Field, 2009). ZÖ, tablo 6'da iki faktörlü olarak belirlenmiş ise de araştırma kapsamında yerel halkın göçmenlere karşı zenofobik tutumlarını varlığı ya da yokluğuna ilişkin sonucu tespit edebilmek amacıyla kullanılmış ve bu tutumların varlığı ya da yokluğuna ilişkin tek boyutlu olarak değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırma kapsamında GSUÖ ile göçmenlerin, Edirne ile sosyal anlamda uyum sağlayıp sağlamadıklarına ilişkin cevaplar aranmaktadır. Toplam 28 maddeden oluşan ölçekten uyumun varlığı ya da yokluğuna ilişkin soruların dışında olduğu düşünülen 15 madde çıkartılmış olup 13 maddeye yönelik faktör analizi yapılmıştır. Böylece Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterliği değeri 0,797 olarak bulunmuş

ve örneklem büyüklüğünün AFA için yeterli olduğu görülmüştür (Field, 2009). Barlett Testi sonucunda $x^2(78)=314,804$; $p<0,05$ olarak bulunmuş ve bu bulgu maddeler arasındaki korelasyonun AFA için yeterli olduğunu göstermiştir.

AFA sonucunda 13 maddeden oluşan GSUÖ'nin iki faktörlü bir yapıdan oluştuğu ve bu faktörün toplam varyansın %69,92'sini açıkladığı tespit edilmiştir. Buna göre GSUÖ'nin geçerli özellik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca alt boyutlardan ilki varyansın %47,36'sını, ikincisi ise %22,56'sını açıklamaktadır. Tablo 5'de maddelerin faktörlere göre dağılımı ve faktör yükleri verilmiştir.

Tablo 5: GSUÖ Faktör Analizi

Maddeler	Faktörler	
	Faktör 1	Faktör 2
GSU18	0,917	
GSU12	0,879	
GSU13	0,877	
GSU17	0,876	
GSU22	0,854	
GSU5	0,808	
GSU21	0,786	
GSU4	0,737	
GSU7	0,664	
GSU6		0,921
GSU2		0,876
GSU8		0,849
GSU24		0,678
Öz değer	6,157	2,933
Açıkladığı Varyans	47,362	22,561
Açıklanan Toplam Varyans	69,923	

Tablo 5'den anlaşılacağı üzere alt boyutlardan ilki dokuz maddeden (4, 5, 7, 12, 13, 17, 18, 21 ve 22. maddeler) ikincisi ise dört maddeden (2, 6, 8 ve 24. maddeler) oluşmaktadır. Faktör yükü en düşük 0,664 olarak tespit edilmiş olup faktör yükleri

ideal olarak kabul edilmektedir (Field, 2009). GSUÖ, faktör analizinde iki güçlü faktör olduğu diğer maddelerin altı faktöre dağıldığı gözlenmiştir. Faktör yapısına uymayan 15 madde (GSU1, GSU3, GSU9, GSU10, GSU11, GSU14, GSU15, GSU16, GSU19, GSU20, GSU25, GSU26, GSU27, GSU28) çıkartılarak ölçek iki faktör altında toplanmıştır. Bunun sonucunda uyum ölçeği 13 maddeye indirgenmiş ve analizler bu maddeler üzerinden yapılmıştır. İki faktörlü yapının uyumun sağlanması ve sağlanmaması şeklinde ayrıldığı gözlendiği için araştırmanın amacı doğrultusunda tek boyutlu olarak değerlendirmeye alınmıştır. Faktörlerin bu yapısı üzerinden toplam uyum puanı hesaplanmıştır.

Yerel halk ve göçmenler arasındaki sosyal mesafe (Cohen d: 1,33) ve duygusal anlam (Cohen d: 0,69) düzeylerinin etki büyüklüğünün ortalamanın üstünde olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamında katılımcılara yöneltilen SM, DAÖ, ZÖ ve GSUÖ Ölçeklerine ait güvenirlik analizi bulguları Chronbach'a Alpha kullanılarak yapılmıştır ve Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6: Ölçeklerin Güvenirlik Analizi Bulguları

Gruplar	Ölçekler	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Yerel Halk	Sosyal Mesafe	0,977	7
Göçmen		0,943	
Yerel Halk	Duygusal Anlam	0,946	25
Göçmen		0,915	
Yerel Halk	Zenofobi	0,628	11
Göçmen	Sosyal Uyum	0,847	13

Yerel halka yönelik uygulanan sosyal mesafe ölçeği için Cronbach's Alpha değeri 0,977, duygusal anlam ölçeği için Alpha değeri 0,946, zenofobi ölçeği için ise Cronbach's Alpha değeri 0,628 olarak belirlenmiştir. Göçmenlere yönelik uygulanan sosyal mesafe ölçeği için Cronbach's Alpha değeri 0,943, duygusal anlam ölçeği için

Cronbach's Alpha değeri 0,915 ve sosyal uyum ölçeği için ise Cronbach's Alpha değeri 0,847 olarak belirlenmiştir. Bu değerler, her iki grup için kullanılan ölçeklerin güvenilir olduğunu göstermektedir (Özdamar, 1999).

Araştırma kapsamında elde edilen verilerin normal dağılıp dağılmadığına ilişkin ölçek ortalamaları alınmış, çarpıklık (Skewness) ve basıklık (Kurtosis) değerlerine bakılarak ve analizler yapılmıştır. Normallik testi sonuçları Tablo 2'de gösterilmiştir.

Tablo 7: Ölçeklerin Normallik Sonuçları

Ölçek		İstatistik
Sosyal Mesafe Ölçeği	Skewness	-0,109
	Kurtosis	-1,317
Duygusal Anlam Ölçeği	Skewness	-0,573
	Kurtosis	-0,189
Zenofobi Ölçeği	Skewness	-0,867
	Kurtosis	0,329
Sosyal Uyum Ölçeği	Skewness	-0,218
	Kurtosis	1,536

Tablo 7'den anlaşılacağı üzere çalışma kapsamında kullanılan ölçeklere ilişkin yapılan normallik testleri sonucunda ölçeklerin tamamının normal dağılıma sahip olduğu görülmektedir (George & Mallery, 2010). Böylece ölçeklerin analizlerinde t-testi ve ANOVA testi kullanılmıştır.

SMÖ ve DAÖ arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 8: Sosyal Mesafe ve Duygusal Anlam Arasındaki İlişki

		Duyg_Anlam
Sosyal Mesafe	Pearson r	0,633**
	p	0.001
	n	91

*****p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.
**p<0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 8 incelendiğinde, SMÖ ile DAÖ arasında güçlü düzeyde pozitif (r=.633) ve anlamlı (p<.001) bir ilişki bulunmuştur. Yani katılımcıların sosyal mesafe düzeyleri ile duygusal anlam düzeyleri güçlü bir ilişki ile ve anlamlı olarak artmaktadır. Böylelikle H_3: "Tüm katılımcılar ele alındığında sosyal mesafe ve duygusal anlam düzeyleri arasında olumlu bir ilişki vardır." hipotezi doğrulanmıştır.

Sonraki bölümde araştırmanın nicel ve nitel bulgularına yer verilmiştir.

BÖLÜM III

BULGULAR

3.1. Nicel Bulgular

Bu bölümde yerel halk ve göçmen katılımcılarına ilişkin demografik bilgilere yer verilmiştir.

3.1.1. Demografik Bulgular

Araştırma kapsamındaki tüm katılımcılara ait cinsiyet bilgileri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 9: Tüm Katılımcıların Cinsiyet Bilgileri

Kategori			Sayı (N)	Yüzde (%)
Cinsiyet	Yerel Halk	Kadın	19	33,9
		Erkek	37	66,1
		Toplam	56	100
	Göçmen	Kadın	9	25,7
		Erkek	26	74,3
		Toplam	35	100

Tablo 9 incelendiğinde; araştırmaya yerel halktan, 19 kadın, 37 erkek, göçmenlerden ise 9 kadın, 26 erkek olmak üzere toplamda 91 kişi katılmıştır. Araştırma kapsamındaki tüm katılımcılara ait doğum yeri bilgileri Tablo 8'de gösterilmiştir.

Tablo 10: Tüm Katılımcıların Doğum Yeri Bilgileri

Kategori			Sayı (N)	Yüzde (%)
Doğum Yeri	Yerel Halk	Edirne	41	73,2
		Diğer	15	26,8
		Toplam	56	100
	Göçmen	Suriye	13	37,1
		Afganistan	5	14,3
		Türkmenistan	4	11,4
		Ürdün	2	5,7
		Doğu Türkistan	2	5,7
		Türkiye	1	2,9
		İran	1	2,9
		Özbekistan	1	2,9
		Filistin	1	2,9
		Belirtilmemiş	5	14,3
		Toplam	35	100

Tablo 10 incelendiğinde; yerel halktan 41 kişinin Edirne doğumlu, 15 kişinin Edirne dışı doğumlu olduğu, göçmenlerden ise, 13 kişinin Suriye, 5 kişinin Afganistan, 4 kişinin Türkmenistan, 2 kişinin Ürdün, 2 kişinin Doğu Türkistan, 1 kişinin Filistin, 1 kişinin İran, 1 kişinin Özbekistan, 1 kişinin de Türkiye doğumlu olduğu görülmüştür. Göçmenlerden 5 kişinin doğum yeri belirtilmemiştir.

Yerel halk katılımcılarından 17 kişi 18-35 yaş, 22 kişi 36-45 yaş, 11 kişi 46-55 yaş, 4 kişi 56-65 yaş ve 2 kişi de 65 yaş üstüdür. Bunlardan 41'i evli, 15'i de bekârdır. Geliri olmayan 6 kişi bulunmakta ve 1 kişinin 1-10.000 ₺, 9 kişinin 10.000-20.000₺, 32 kişinin 20.000-40.000₺ ve 8 kişinin de 40.001₺ üzerinde geliri olduğu ve 5 kişinin ilkokul, 3 kişinin ortaokul, 5 kişinin ön lisans, 32 kişinin lisans, 11 kişinin de lisansüstü mezunu olduğu görülmüştür. Yerel halk katılımcılarının göç geçmişlerine ait bilgiler Tablo 11'de gösterilmiştir.

Tablo 11: Katılımcıların Göç Geçmişine Ait Bilgiler

	Sayı(N)	Yüzde (%)
Türkiye	44	78,6
Yunanistan	6	10,7
Bulgaristan	6	10,7
Toplam	56	100

Tablo 10'a bakıldığında, 44 katılımcının etnik köken bilgisinin Türkiye olduğu, 6 kişinin Yunanistan, diğer 6 kişinin de Bulgaristan göçmeni olduğu görülmektedir. Yerel halk katılımcılarının göçmen biriyle temas durumuna ait bilgiler Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 12: Göçmen Biriyle Temas Tablosu

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Hayır	34	60,7
Evet	22	39,3
Toplam	56	100

Tablo 12'ye bakıldığında, yerel halktan 34 kişinin yabancı uyruklu bir göçmenle temasının olmadığı, 22 kişinin ise temasının olduğu görülmektedir. Yerel halk katılımcıların temas içeriklerine ait bilgiler Tablo 12'de gösterilmiştir.

Tablo 13: Göçmenlerle Temas İçeriği

	Sayı(N)	Yüzde (%)
Çalışma	8	14,3
Okul	6	10,7
Komşuluk	5	8,9
Diğer	3	5,4
Toplam	22	39,3
Genel Toplam	44	100

Tablo 13'e bakıldığında, yerel halktan 8 kişinin çalışma, 6 kişinin okul, 5 kişinin komşuluk ve 3 kişinin de diğer olmak üzere toplamda 22 kişinin göçmenlerle belirtilen şekillerde temaslarının olduğu görülmektedir.

Göçmenlerden, 20 kişi 18-35 yaş, 13 kişi 36-45 yaş, 1 kişi 46-55, 1 kişi 56-65 yaş arasındadır. Bunlardan 2 kişi evli, 13 kişi bekârdır. Geliri olmayan 8 kişi bulunmakta ve 4 kişinin 10.000-20.000₺, 18 kişinin 20.000-40.000₺ ve 5 kişinin de 40.001₺ üzerinde geliri bulunmaktadır. Ayrıca okur yazar olmayan 3 kişi, 4 kişi ilkokul, 3 kişi ortaokul, 5 kişi lise, 2 kişi ön lisans, 11 kişi lisans, 7 kişi de lisansüstü mezunudur. Yine göçmen katılımcılarından 3 kişi öğretim üyesi olarak çalıştığı, 1 kişinin işsiz, 5 kişinin çiftçi, 3 kişinin ev hanımı, 2 kişinin inşaat işçisi, 3 kişinin öğrenci, 15 kişinin de özel sektörde farklı işlerde çalıştığı görülmüştür. 30 kişi 2011-2015 yılları arasında, 5 kişi ise 2016-2023 yılları arasında Türkiye'ye gelmiştir. Bunlardan 28 kişi2011-2015 yılları arasında, kalan 7 kişi ise 2016-2023 yılları arasında Edirne'ye gelmiş olup 23 kişi Edirne'ye Türkiye içerisinden başka bir şehirden gelmiştir. Bunlardan 12 kişinin ise menşe ülkeden doğrudan Edirne'ye geldiği görülmektedir. Göçmenlerin Türkiye'ye göç etme nedenlerine ait bilgiler Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 14: Göçmenlerin Türkiye'de Bulunma Nedenleri

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Savaş	20	57,1
Eğitim	6	17,1
Ekonomik	4	11,4
Evlilik	1	2,9
Diğer	4	11,4
Toplam	35	100

Tablo 14'e bakıldığında, göçmenlerden 8 kişi savaş, 6 kişi eğitim, 4 kişi ekonomik, 1 kişi evlilik ve 4 kişi de diğer nedenlere bağlı olarak Türkiye'de bulunduklarını belirmiştir. Göçmenlerin Edirne'ye göç etme nedenlerine ait bilgiler Tablo 15'de gösterilmiştir.

Tablo 15: Göçmenlerin Edirne'de Bulunma Nedenleri

	Sayı (N)	Yüzde (%)
Çalışma	21	60,0
Yurt dışına geçiş	5	14,3
Aile üyeleri ile birlikte olma	3	8,6
Toplam	29	82,9
Boş	6	17,1
Genel Toplam	35	100,0

Tablo 15'e bakıldığında, göçmenlerden 21 kişi çalışma, 5 kişi yurt dışına geçiş, 3 kişi de aile bireyleriyle birlikte olma nedenlerine bağlı olarak Edirne'de bulunduklarını belirtmiştir.

3.1.2. Araştırma Problemine İlişkin Bulgular

Araştırmanın temel problemi, Edirne'de yaşayan yerel halk ile göçmenlerin birbirlerine yönelik tutumlarının tespit edilmesidir. Bu maksatla çalışma kapsamında kullanılan ölçeklerden "sosyal mesafe" ve "duygusal anlam ölçeği", her iki grup

katılımcılarına uygulanmıştır. Böylelikle "Tüm katılımcılar ele alındığında sosyal mesafe ve duygusal anlam düzeyleri arasında pozitif bir ilişki vardır." hipotezleri doğrulanmıştır (r=.633) (p<.001). Ayrıca katılımcılardan oluşan grupların, birbirlerine yönelik tutumlarına ilişkin farklılık olup olmadığının tespiti amaçlanmıştır. Yapılan t-testi sonuçları Tablo 16'da gösterilmiştir.

Tablo 16: Tutumlara İlişkin Karşılaştırma Tablosu

Değişkenler	Gruplar	N	$\bar{X}$	ss	t-testi		
					t	sd	p
Sosyal Mesafe	Yerel Halk	56	2,25	1,2	-6,15	9	.000
	Göçmenler	35	3,67	0,83			
Duygusal Anlam	Yerel Halk	56	2,85	0,78	-4,15	89	.000
	Göçmenler	35	3,47	0,53			

***** p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 16 incelendiğinde, sosyal mesafe *(t[89]=-6,15; p<0,05)* ve duygusal anlam *(t[89]=-4,15; p<0,05)* ölçeklerine göre yerel halk ve göçmenler arasında anlamlı farklılık olduğu gözlenmektedir. Bu bilgilere göre H_1: "Yerel halk ile göçmenlerin sosyal mesafe düzeyleri arasında fark vardır.", H_2: "Yerel halk ile göçmenlerin duygusal anlam düzeyleri arasında fark vardır." hipotezleri doğrulanmıştır.

Ölçeklere katılan grupların sosyal mesafe düzeylerine ilişkin görüşleri konusunda yerel halk ve katılımcı grupları arasında etki büyüklüğü yüksek olan anlamlı bir farklılık bulunmuştur (t(91)=-6,15; p<0,05; d=1,328; η^2=0,305). Sosyal mesafe üzerindeki toplam varyansın (değişimin) yüzde 30'u bağımsız değişkenler (göçmen ve yerel halk) tarafından açıklanmaktadır.

Ölçeklere katılanların duygusal anlam düzeylerine ilişkin görüşleri konusunda yerel halk ve katılımcı grupları arasında etki büyüklüğü yüksek olan anlamlı bir farklılık bulunmuştur (t(91)=-6,15; p<0,05; d=0,894; η^2=0,166). Duygusal

anlam düzeyleri üzerindeki toplam varyansın (değişimin) yüzde 20'si bağımsız değişkenler (göçmen ve yerel halk) tarafından açıklanmaktadır.

3.1.3. Yerel Halka Yönelik Nicel Bulgular

Araştırmada yerel halka yönelik kullanılan zenofobik ölçeğinde ortalama 4,06 olarak tespit edilmiştir. 1-5 arasındaki Likert tipi ölçek dikkate alındığında bu değer, 4'ün üzerindedir. Yüksek zenofobik tutumlar olarak değerlendirilebilir.

Ölçekler arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 17'de gösterilmiştir.

Tablo 17: Korelasyon Analizi Tablosu (Yerel Halk)

		Sosyal Mesafe	Duyg_Anlam	Zenofobi
Sosyal Mesafe	Pearson r	1	,471**	-,569**
	p		0,001	0,001
	n	56	56	56
Duyg_Anlam	Pearson r	,471**	1	-,284*
	p	0,001		0,034
	n	56	56	56
Zenofobi	Pearson r	-,569**	-,284*	1
	p	0,001	0,034	
	n	56	56	56

***** p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

**p<0.01 düzeyinde anlamlıdır

Yerel halktan oluşan katılımcılara uygulanan sosyal mesafe ölçeği ile duygusal anlam ölçeği arasında pozitif (r=.471) ve anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmüştür. Bu katılımcıların, sosyal mesafe düzeyleri ile zenofobi ölçeği arasında negatif (r=-.569) ve anlamlı, duygusal anlam ölçeği ile zenofobi ölçeği arasında negatif (r=-.284) ve anlamlı bir ilişki bulunduğu görülmüştür. Zenofobi ölçeği ile diğer ölçekler arasındaki negatif ilişki ölçeklerin madde toplamlarından kaynaklanmaktadır. Bu husus dikkate alındığında ölçeklerin aynı yönü belirttiği görülmektedir. Bu

bilgilere göre; H_4: "Yerel halkın zenofobik tutumları ile sosyal mesafe ve duygusal anlam düzeyleri arasında negatif ilişki vardır." hipotezi doğrulanmıştır.

Yerel halkın doğum yeri bilgisine göre yapılan t-testi sonuçlarına ilişkin bulgular Tablo 18'de gösterilmiştir.

Kişisel Bilgi Formları'nda elde edilen "*Cinsiyet", "Göçmenlerle Fiziki Temas Durumu"* kategorilerine göre t-testi yapılmış ayrıca *"SED", "Yaş", "Göçmenlerle Fizik Temas İçeriği" ve "Etnik Köken"* bulgularla, Sosyal Mesafe, Duygusal Anlam ve Zenofobi Ölçekleri arasında yapılan karşılaştırma analizlerinde anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

Tablo 18: Doğum Yeri Bilgisine Göre Ölçek Analizleri

Değişkenler	Doğum Yeri	*N*	$\bar{X}$	*ss*	*t-testi*		
					t	*sd*	*p*
Mesafe	Edirne	41	2,46	1,16	2,291	54	0,026*
	Diğer	15	1,66	1,16			
Duygusal Anlam	Edirne	41	3,00	0,67	2,459	54	0,017*
	Diğer	15	2,44	0,95			
Zenofobi	Edirne	41	3,64	0,47	-3,367	54	0,001**
	Diğer	15	4,06	0,19			

***** p<0.05 düzeyinde anlamlıdır.

******p<0.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tablo 18 incelendiğinde, yerel halkın *"Doğum Yeri"* kategorisine göre yapılan t-testi sonucunda, doğum yeri Edirne olanlar ile olmayanlar Sosyal Mesafe *(t[54]=2,291; p<0,05),* Duygusal Anlam *(t[54]=2,459; p<0,05)* ve Zenofobi *(t[54]=-3,367; p<0,05)* ölçeklerine göre analiz edilmiştir. Analiz sonucunda anlamlı farklılık

olduğu gözlenmektedir. Bu bilgilere göre H_6: "Yerel halk ve göçmenlerin demografik ölçütlere göre tutumları arasında fark vardır." hipotezi yerel halk yönünden kısmen doğrulanmıştır.

3.1.4. Göçmenlere Yönelik Nicel Bulgular

Araştırmada kullanılan ölçekler arasındaki ilişkiyi tespit edebilmek amacıyla Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular Tablo 19'da gösterilmiştir.

Tablo 19: Korelasyon Analizi Tablosu (Göçmen)

		Mesafe	Duyg_Anlam	Uyum
Mesafe	Pearson r	1	,772**	,693**
	p		,000	,000
	n	35	35	32
Duyg_Anlam	Pearson r	,772**	1	,805**
	p	,000		,000
	n	35	35	32
Uyum	Pearson r	,693**	,805**	1
	p	,000	,000	
	n	32	32	32

******Korelasyon p<0.001 düzeyinde anlamlıdır.

Göçmen katılımcıların sosyal mesafe, duygusal anlam ve uyum puanları arasında yapılan korelasyon analizlerinde; sosyal uyum ile sosyal mesafe puanları arasında pozitif (r=.693) ve anlamlı (p<.001) bir ilişki bulunmuş, duygusal anlam ile arasında ise pozitif (r=.805) ve anlamlı (p<.001) bir ilişki bulunmuştur. Bunun yanında sosyal mesafe ve duygusal anlam puanları arasında pozitif (r=.772) ve anlamlı (p<.001) bir ilişki bulunduğu görülmüştür.

Bu bilgilere göre H_5: "Göçmenlerin sosyal uyum düzeyleri ile sosyal mesafe ve duygusal anlam düzeyleri arasında pozitif ilişki vardır." hipotezi doğrulanmaktadır.

Araştırmada göçmenlere yönelik Kişisel Bilgi Formları'nda katılımcıların demografik bulgularına yer verilmiştir. Bu bulgular ile Sosyal Mesafe, Duygusal

Anlam ve Uyum Ölçekleri'nde bulunan "Cinsiyet", *"Türkiye'de Kalıcılık Durumları",* kategorilerine göre t-testi, *"Yaş", "Doğum Yeri", "Eğitim Durumu", "SED", "Edirne'de Bulunma Nedeni", "Türkiye'ye Göç Etme Nedeni"* kategorilerine göre ise ANOVA testi uygulanmıştır. Yapılan analiz sonuçlarında yukarıda belirtilen değişkenler ile analiz sonuçları arasında anlamlı bir fark gözlenmemiştir.

3.2. Nitel Bulgular

Bu bölümde, yerel halk ve göçmenlerin karşılıklı tutumlarına ilişkin nitel bulgulara yer verilmiştir. Bulgular, yerel halktan 17 kişi, göçmenlerden 17 kişi olmak üzere toplam 34 kişiden yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla elde edilmiştir. Araştırma sorusuna ilişkin nicel bulgularda, yerel halk ve göçmenler arasında birbirlerine yönelik tutumlarının anlamlı farklılık gösterdiği belirtilmekle beraber bu farklılıklar nitel bulgularla da desteklenmiştir. Yerel halk görüşmecileri "Edirne", yabancı uyruklu göçmenler ise "Göçmen" kodu ile kodlanmıştır. Bu bölümde, katılımcıların sosyal mesafe ve duygusal anlam düzeylerine ilişkin tablolar, yerel halkın zenofobik tutumları ve göçmenlere yönelik görüşlerinin oluşma nedenleri ile ayrıca göçmenlerin sosyal uyumlarına ilişkin tablo ve görüşmelere yer verilmiştir. Bu bölümde belirtilen görüşmeci ifadeleri öne çıkan ifade yoğunluğuna göre sunulmuştur.

Araştırma, Tutumlarla İlişkin Değerlendirmeler ve Politika Önerileri olmak üzere iki ana temaya ayrılmıştır. Çalışmada değerlendirilen temalara ilişkin alt kategoriler aşağıdaki şekillerde gösterilmiş olup alt temalar ve kodlar ise bulgulara ilişkin tablolarda sunulmuştur. Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler teması Şekil 2'de gösterilmiştir.

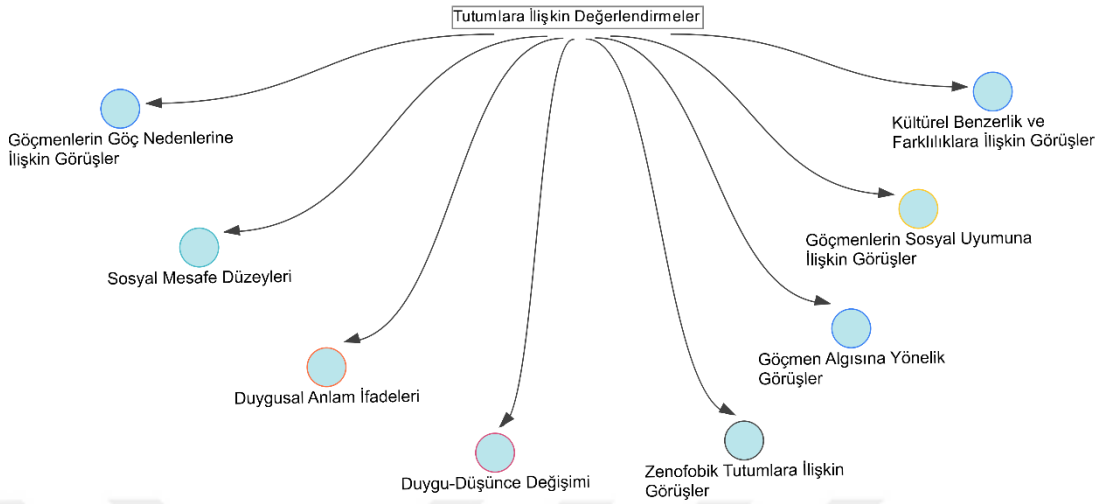

Şekil 2: Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler Teması Hiyerarşik Kod Çizelgesi

Şekil 2'den anlaşılacağı üzere, Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler teması; Göçmenlerin Göç Nedenlerine İlişkin Görüşler, Sosyal Mesafe Düzeyleri, Duygusal Anlam İfadeleri, Duygu-Düşünce Değişimi, Zenofobik Tutumlara İlişkin Görüşler, Göçmen Algısına Yönelik Görüşler, Göçmenlerin Sosyal Uyumuna İlişkin Görüşler ve Kültürel Benzerlik ve Farklılıklara İlişkin Görüşler teması olmak üzere toplam sekiz kategoriye ayrılmıştır. Bütün diğer kategoriler, ilgili sorulara verilen cevaplarla oluşturulmuştur ancak duygusal anlam ifadelerinin alt kategorisi olan negatif ve pozitif duygular kodları karşı grup üyelerini üç kelime ile tanımlama sorusu ve görüşmecilerin diğer ifadelerinde belirttikleri olumlu ve olumsuz duygular üzerinden oluşturulmuştur. Politika önerileri teması Şekil 3'te gösterilmiştir.

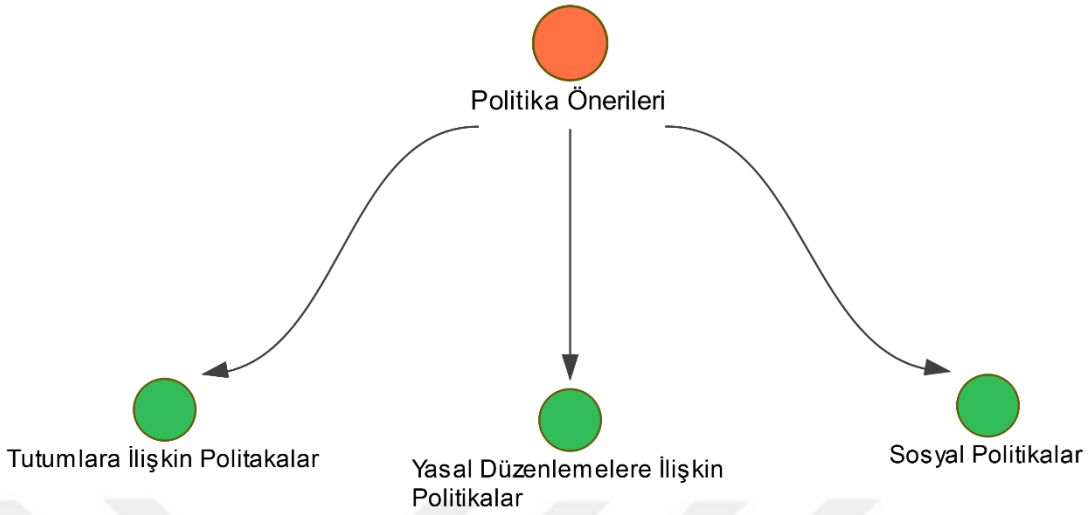

Şekil 3: Politika Önerileri Teması Hiyerarşik Kod Çizelgesi

Şekil 3'ten anlaşılacağı üzere Politika Önerileri teması; tutumlara ilişkin politikalar, yasal düzenlemelere ilişkin politikalar ve sosyal politikalar olmak üzere üç alt kategoriye ayrılmıştır.

Temalara ilişkin ifadelerinin kod yoğunluğu şekil 4'de gösterilmektedir.

Şekil 4: Tutumlara İlişkin Kod Bulutu

Her iki ana temaya ilişkin katılımcı ifadeleri dikkate alındığında, büyük puntolu kodlara ait ifadelerin daha yoğun, küçük puntolu kodlara ait ifadelerin ise daha

az yoğunlukta yer aldığı görülmektedir. Ayrıca, en çok kullanılan tutum ifadelerine ilişkin kodların sırasıyla, negatif duygular, pozitif duygular ve aidiyet hissetme olduğu gözlenmektedir.

Ana temalara ilişkin ifadeler kategoriler altında kodlanarak tablolar halinde sunulmaktadır. Tablolarda yoğun ifadeler içeren kodlar daha belirgin şekilde gösterilmekte olup parantez içinde yazılan rakam ve sayılar ise koda ilişkin satır toplamını belirtmektedir.

Göçmenlerin Edirne'yi hangi amaçla tercih ettiklerine ilişkin katılımcı görüşlerinin önemli olduğu düşünülmektedir. Bu maksatla her iki gruba, göçmenlerin Türkiye ve Edirne'ye gelme, Edirne'de bulunma nedenlerine yönelik görüşleri alınmıştır. Burada belirtilen bulguların, çalışmanın konu ve içeriğine ilişkin hiyerarşik düzeni açısından sonraki bulgu ve değerlendirmelerle ilişkilidir. Göçmenlerin göç nedenlerine ilişkin görüşlerini içeren bulgular Tablo 20'de sunulmuştur.

Tablo 20: Göçmenlerin Göç Nedenlerine İlişkin Görüşler Tablosu

Kod Sistemi	Yerel Halk	Göçmenler	TOPLAM
Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler			0
Göçmenlerin Göç Nedenlerine İlişkin Görüşler			0
Avrupa'ya Yakınlık/Sınır Şehri	13	0	13
Ekonomik Nedenler	0	9	9
Edirne'de Yaşam Kolaylığı	4	8	12
Savaş/Çatışma Ortamından Kaçış	0	9	9
Akraba/Eş-Dost Ağı	0	8	8
Aile Birliği	0	2	2
Eğitim	1	2	3
İnanç Benzerliği	0	1	1
Türkiye'ye Katkı	0	1	1
İstanbul'a Yakınlık	0	1	1
Siyasi Nedenler	1	0	1
TOPLAM	22	38	60

Göçmenlerin göç nedenlerine ilişkin görüşleri, tutumlara ilişkin değerlendirmeler temasının birinci alt kategorisi olup başta Avrupa'ya yakınlık/sınır

şehri (13), Edirne'de yaşam kolaylığı (12) ve savaş-çatışma ortamından kaçış (9) gibi kodlar olmak üzere toplamda 11 alt kod altında toplanmıştır.

Tablo 20 incelendiğinde; yerel halkın, göçmenlerin Edirne'yi, Avrupa'ya yakın olması nedeniyle tercih ettiklerine ilişkin görüşleri yoğunluk göstermektedir. Göçmenler ise ekonomik nedenlerle birlikte savaş ve çatışma ortamından kaçma düşüncesiyle Edirne'ye geldikleri yönünde daha yoğun görüş belirtmişlerdir. Her iki katılımcı grubunun, yukarıda belirtilen ifade yoğunluğuna göre öne çıkan bazı ifade örnekleri aşağıda sunulmuştur.

"Avrupa sınırına yakın olduğu için tercih ettiklerini düşünüyorum." Edirne_3

"Onların hayali Avrupa'ya geçmek. Burayı misafirhane, geçiş köprüsü görüyorlar. Burada kendilerini hayat kurtarma sınırı olarak görüyorlar. Onların hayali Edirne değil, Avrupa." Edirne_14

"...burasının aileler için daha güvenli olması, metropollerde yaşamak istememeleri. Metropollere göre daha güvenli bir yer." Edirne_2

"Edirne'ye sadece hayvancılık, çiftçilik işi yapmaya geldim. Hayvancılık seviyorum." Göçmen_11

"Evden çıktık, savaştan benim çocuk var. Malum benim halk ve asker savaş." Göçmen_1

"Edirne, küçük bir şehir olduğu için daha rahat, kendimi burada daha rahat hissediyorum. Güvenilir ve daha rahat." Göçmen_6

Araştırma sorusu, yerel halk ve göçmenlerin karşılıklı tutumlarının tespitine yöneliktir. Bu nedenle her iki grup üyelerine yönelik uygulanan sosyal mesafe ve duygusal anlam ölçekleri ile nicel veriler elde edilmiştir. Bu ölçeklere ilişkin nitel aşamada katılımcıların ifadelerine yönelik tespitler yapılmış olup bu tespitleri ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

3.2.1 Sosyal Mesafe Düzeyine İlişkin Bulgular

Araştırmada, katılımcılarla, evlilik, komşuluk, arkadaşlık, davet ilişkisi gibi temasa ilişkin ve sosyal mesafe düzeylerinin tespitine yönelik görüşmeler yapılmış olup elde edilen bulgular Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21: Sosyal Mesafe Düzeyine İlişkin Bulgular

Kod Sistemi	Yerel Halk	Göçmenler	TOPLAM
Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler			0
Sosyal Mesafe Düzeyleri			0
Olumsuz Mesafe İlişkisi			0
Davet	15		15
Aynı Ortamda Bulunma	14		14
Evlilik	13		13
Aynı Ülkede Yaşama	10		10
Komşuluk		3	3
Aynı Şehirde Yaşama	1		1
Olumlu Mesafe İlişkisi			0
Evlilik		22	22
Davet		20	20
Aynı Ortamda Bulunma	7		7
Komşuluk	3		3
Arkadaşlık	2		2
TOPLAM	68	42	110

Sosyal mesafe düzeyleri, tutumlara ilişkin değerlendirmeler temasının ikinci alt kategorisi olup olumsuz mesafe ilişkisi (56) ve olumlu mesafe ilişkisi (54) olmak üzere iki alt kategoriye ayrılmıştır. Olumsuz mesafe ilişkisi her iki katılımcı grubunun ifadeleri doğrultusunda; davet (15), aynı ortamda bulunma (14), evlilik (13), aynı ülkede yaşama (10), komşuluk (3), aynı şehirde yaşama (1) olarak altı kod altında toplanmıştır. Olumlu mesafe ilişkisi ise; evlilik (22), davet (20), aynı ortamda bulunma (7), komşuluk (3) ve arkadaşlık (2) olarak beş kod altında toplanmıştır.

Tablo 21 incelendiğinde; yerel halk ve göçmenlerin sosyal mesafe düzeylerinin farklı olduğu gözlenmektedir. Yerel halk göçmenlere yönelik uzaklık mesafesi belirten ifadeleri yoğun şekilde kullanmıştır. Göçmenler ise daha yakın mesafe ilişkisi belirten

ifadeleri yoğun şekilde kullanmıştır. Her iki katılımcı grubunun, öne çıkan ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

"Ben herhangi bir etkinlikte olmaları gerektiğini düşünmüyorum. Onları herhangi bir organizasyona davet etmem. Aynı ortamda çok zorunlu değilse kesinlikle hayır." Edirne_12

"Hayır istemem. Ben ve bir yakınımın evlenmesini istemem." Edirne_6

"Komşuluk işleri burada sıfır." Gocmen_9

"...Kahvede beraber oturuyoruz. Olduğumuz ortamlarda onları ayırmıyoruz." Edirne_4

"Evet, isterim. Evlenirim, hoş karşılarım." Gocmen_10

"Hoş karşılarım. Kız kardeşim Türk vatandaşıyla evli. Benim kızım iki üç ay sonra Türk vatandaşıyla evlilik yapacak." Gocmen_16

3.2.2 Duygusal Anlam İfadelerine İlişkin Bulgular

Göçmenler ve yerel halk günlük hayatlarında sosyal etkileşim içerisindedir. Bu etkileşim esnasında birbirlerine yönelik pozitif ya da negatif duygular hissedebilmektedirler. Bu duyguların hangi yönde baskın olduğunun tespitine yönelik, karşıt grup üyelerini duygusal olarak nasıl tanımladıklarına ilişkin görüşmeler yapılmıştır. Her iki grubun duygusal anlam ifadeleri Tablo 22'de sunulmuştur.

Tablo 22: Duygusal Anlam İfadeleri

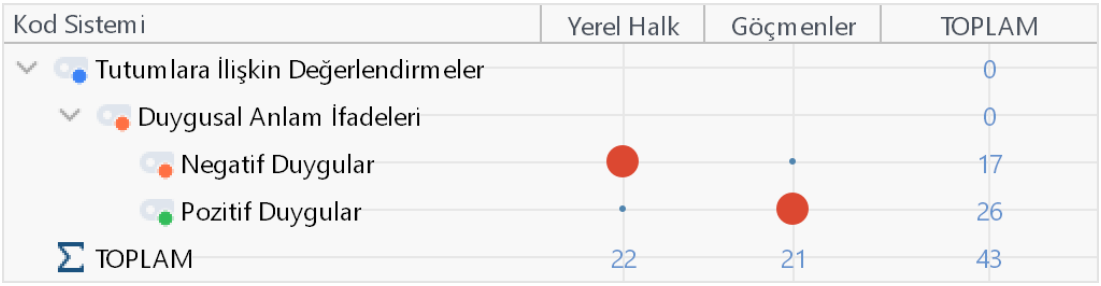

Kod Sistemi	Yerel Halk	Göçmenler	TOPLAM
Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler			0
Duygusal Anlam İfadeleri			0
Negatif Duygular			17
Pozitif Duygular			26
TOPLAM	22	21	43

Duygusal anlam düzeyleri, tutumlara ilişkin değerlendirmeler temasının üçüncü alt kategorisi olup yerel halkta negatif duygular (17) ve göçmenlerde ise pozitif duygular (26) öne çıkmış ve iki alt koda ayrılmıştır.

Tablo 22 incelendiğinde; yerel halk ve göçmenlerin duygusal anlam düzeylerinin farklı olduğu gözlenmektedir. Yerel halkın daha negatif duygular beslediği, göçmenlerin ise daha pozitif duygular beslediği görülmektedir. Her iki katılımcı grubunun, öne çıkan duygusal anlam düzeylerine ilişkin birtakım ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Negatif Duygular

"Öfkeli, hırslı, ikiyüzlü." Edirne_2

"Tehlikeli, güvensiz, tembel." Edirne_1

"Soğuk, yabancı sevmeyen, insanları sevmeyen." Göçmen_9

Pozitif Duygular

"Cana yakın, sevecen, destekleyici, hep arkamdalar." Göçmen_7

"İyi, kalbi temiz, misafircan." Göçmen_14

"Eskiden de olumlu düşünüyordum, şimdi de kesinlikle aynı düşünüyorum. Ben onların hakkında çok kötü bir şey düşünmüyorum." Edirne_8

3.2.3 Zenofobik Tutumlara İlişkin Bulgular

Yerel halk, göçmenleri; dışarıdan gelen, yabancı, öteki gibi kavramlarla tanımlayabilmektedir. Bu kavramlar göçmenlere karşı oluşan kalıp yargılar neticesinde, önyargılı tutumlara sebep olabilmektedir. Böylece olumsuz önyargıların diğer grup bireyleriyle sağlıklı iletişim kurulmasına engel olduğu düşünülmektedir. Bu maksatla yerel halkın, göçmenlere yönelik zenofobik tutumlarının tespiti için yapılan görüşmelerde, yerel halkın, göçmenlerle ilgili duygu ve düşüncelerinin oluşma süreci ve onlara karşı davranış şekillerine yönelik görüşleri tespit edilmiştir. Zenofobik tutumlara ilişkin katılımcı ifadeleri Tablo 23'de sunulmuştur.

Tablo 23: Zenofobik Tutumlara İlişkin Görüşler

Kod Sistemi	Yerel Halk	TOPLAM
Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler		0
Zenofobik Tutumlara İlişkin Görüşler		0
Korku-Endişe-Kaygı	10	10
Dışlayıcı Davranma	8	8
Hayatı Olumsuz Etkileme	4	4
Yabancı Hissetme	4	4
Göçlerin Sürekli Artması	2	2
Nefret Duygusu	1	1
TOPLAM	29	29

Zenofobik tutumlara ilişkin görüşler, tutumlara ilişkin değerlendirmeler temasının dördüncü alt kategorisi olup korku-endişe-kaygı (10), dışlayıcı davranma (8), hayatı olumsuz etkileme (4), yabancı hissetme (4), göçlerin sürekli artması (2) ve nefret duygusu (1) olmak üzere altı alt koda ayrılmıştır.

Tablo 23 incelendiğinde yerel halkın, göçmenlere yönelik zenofobik tutumlarına ilişkin, korku, endişe ve kaygı içeren ifadeleri daha yoğun kullandıkları görülmektedir. Bu konuda yerel halk katılımcılarının, öne çıkan bazı ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

"Çekiniyorum, bir kere hiçbir şey değilse korkuyorum. Normalde insanlara saldırmaları, para istemeleri gibi şeyleri düşünüyorum." Edirne_1

"Türk ırkının 20-30 yıl sonra azalacağını düşünüyorum." Edirne_5

"Halk tepkisini ortaya koymalı ancak bu her aşamada olmalı mesela inşaat işlerinin çoğunda onları çalıştırıyorlar. Çalıştırmalarını istemiyorum. Onlara iş imkânı verilmesin." Edirne_3

Yukarı verilen tablo ve ifadeler yabancı düşmanlığına ilişkin görüşleri içermektedir. Ayrımcılık ve önyargı içeren zenofobik tutumların nasıl oluştuğu yönünde tespitler önem arz etmektedir. Bu amaçla yerel halkın, göçmen algısını oluşturan nedenleri Tablo 24'de sunulmuştur.

Tablo 24: Göçmen Algısına Yönelik Görüşler

Kod Sistemi	Yerel Halk	TOPLAM
Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler		0
Göçmen Algısına Yönelik Görüşler		0
Sosyal Medya		13
Sosyal Çevre		12
Geleneksel Medya		5
TOPLAM	30	30

Göçmen algısına yönelik görüşler, tutumlara ilişkin değerlendirmeler temasının beşinci alt kategorisi olup sosyal medya (13), sosyal çevre (12), geleneksel medya (5) olmak üzere üç alt koda ayrılmıştır.

Tablo 24 incelendiğinde; yerel halkın, göçmenlerle ilgili düşüncelerinin sırasıyla, sosyal medya ve sosyal çevre tarafından oluştuğu, geleneksel medyanın bu konudaki etkisinin daha az olduğu görülmektedir. Konuya ilişkin öne çıkan katılımcı ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

"Sosyal medyadan daha çok oluşuyor…" Edirne_5

"…çevremizden duyuyoruz." Edirne_7

"Birebir kendim tecrübe ederek düşüncelerim oluşuyor. Sokakta ve eski işimde onlarla karşılaştığım için." Edirne_14

3.2.4 Göçmenlerin Sosyal Uyumuna İlişkin Bulgular

Çeşitli nedenlerle ülkelerinden ayrılan göçmenlerin, yerel toplum üyeleri tarafından kabul edilme ve yeni gelinen coğrafyaya, topluma aidiyet hissetmelerinin sosyal uyumun en önemli öğelerinden olduğu düşünülmektedir. Bu maksatla göçmenlerin sosyal uyumlarının tespiti için görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler, göçmenlerin Edirne'ye yönelik aidiyet duygusu, geleceğe yönelik hayalleri ve toplumsal kabullerine yönelik görüşleri içermektedir. Her ne kadar araştırma kapsamında, göçmenlerin sosyal uyumuna ilişkin değerlendirmeler öne çıkıyor olsa da yerel halkın, göçmenlerin uyum durumuna ilişkin görüşlerinin de önemli olduğu düşünülmektedir. Bu amaçla iki gruba ilişkin ilk olarak karşılaştırma tablosu verilmiş ardından göçmenlerin sosyal uyum düzeylerine ilişkin bulgular sunulmuştur. Her iki grup katılımcılarının sosyal uyuma ilişkin ifadeleri Tablo 25'de sunulmuştur.

Tablo 25: Göçmenlerin Sosyal Uyumuna İlişkin Görüşler Tablosu

Kod Sistemi	Yerel Halk	Göçmenler	TOPLAM
Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler			0
Göçmenlerin Sosyal Uyumuna İlişkin Görüşler			0
Uyum Sağlanmadı			20
Uyum Sağlandı			55
TOPLAM	14	61	75

Göçmenlerin Edirne'ye uyum sağlayıp sağlamadıklarına ilişkin katılımcı görüşleri, tutumlara ilişkin değerlendirmeler temasının altıncı alt kategorisi olup uyum sağlanmadı ve uyum sağlandı şeklinde iki alt kategoriye ayrılmıştır. Yerel halkta uyum sağlanmadı (20) ve göçmenlerde uyum sağlandı (55) olmak üzere iki alt kategoriye ilişkin görüşler belirtilmiştir.

Tablo 25 incelendiğinde; göçmen ve yerel halk katılımcılarının uyum konusunda farklı görüşlere sahip oldukları görülmektedir. Şöyle ki; yerel halkın, göçmenlerin Edirne'ye uyum sağlamadıkları yönündeki görüşlerinin daha baskın olduğu buna karşın göçmenlerin ise Edirne'ye uyum sağladıkları yönünde görüşlerinin

daha yoğun olduğu görülmektedir. Katılımcılarının, konuya ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda sunulmuştur.

"Kendi kapalı ortamlarında yaşıyorlar. Uyum sağladıklarını düşünmüyorum." Edirne_4

"Hayır. Amaçlarının farklı olduğunu düşünüyorum. O yüzden." Edirne_7

"Her zaman bana misafirperver, cana yakın ve sıcak davrandı. Burası benim ailem gibi. Burada doğmuş, büyümüş hissediyorum." Göçmen_3

"Evet, edebiliyorum. Düşüncelerimi rahatça konuşabiliyor, anlatabiliyor, dertleşebiliyoruz." Göçmen_7

"Evet. Her yere sağlıyorlar. Yerleşiyorlar." Edirne_10

"Türkiye evet ama belki Bursa, farklı bir şehir tercih ederim. Bursa da daha sıcak insanlar var." Göçmen_12

Göçmenlerin, sosyal uyumlarının tespitine yönelik görüşmeler yapılmış olup buna ilişkin katılımcı ifadeleri Tablo 26'da sunulmuştur.

Tablo 26: Göçmenlerin Sosyal Uyumuna İlişkin Bulgular

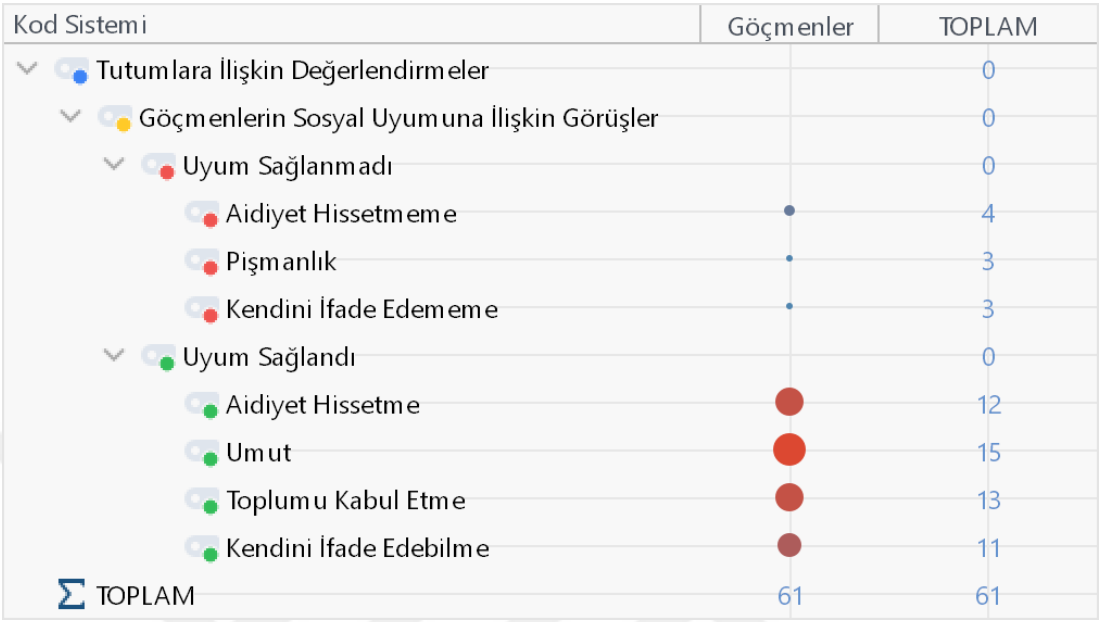

Kod Sistemi	Göçmenler	TOPLAM
Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler		0
Göçmenlerin Sosyal Uyumuna İlişkin Görüşler		0
Uyum Sağlanmadı		0
Aidiyet Hissetmeme		4
Pişmanlık		3
Kendini İfade Edememe		3
Uyum Sağlandı		0
Aidiyet Hissetme		12
Umut		15
Toplumu Kabul Etme		13
Kendini İfade Edebilme		11
TOPLAM	61	61

Göçmenlerin sosyal uyumuna ilişkin görüşleri, tutumlara ilişkin değerlendirmeler temasının yedinci alt kategorisi olup uyum sağlanmadı (10) ve uyum sağlandı (51) olmak üzere iki alt kategoriye ayrılmıştır. Uyum sağlanmadı alt kategorisi; aidiyet hissetmeme (4), pişmanlık (3), kendini ifade edememe (3) olarak üç alt kod altında gösterilmiştir. Uyum sağlandı alt kategorisi; aidiyet hissetme (12), umut (15), toplumu kabul etme (13), kendini ifade edebilme (11) olarak dört kod altında toplanmıştır.

Tablo 26 incelendiğinde; uyum sağlamadığını belirten göçmenler aidiyet hissetmeme duygusuna ilişkin daha yoğun ifadeler belirtmişlerdir. Uyum sağladıklarını belirten göçmenlerin ise umut duygusuna ilişkin daha yoğun ifadeler kullandıkları görülmektedir. Göçmen katılımcılarının, toplumsal uyum durumlarına ilişkin öne çıkan birtakım ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Uyum Sağlandı

"...Her zaman bana misafirperver, cana yakın ve sıcak davrandı. Burası benim ailem gibi. Burada doğmuş, büyümüş hissediyorum." Göçmen_3

"Hepsini anlıyor bana. Daha anlıyor, ne sıkıntı var mesela. Hallederiz diyor. Valla ben burada. Hiç sıkıntı yok. Rahat. Ben burada yani rahat." Göçmen_4

"Evet, kesinlikle. Gerçekten Türkiye'yi çok seviyorum. Çoğu Türk vatandaşından daha çok sevdiğimi düşünüyorum." Göçmen_5

Uyum Sağlanmadı

"Değil, maalesef. Her dakika düşünüyorum, hadi Muhammet gel dışarıya git. Misal, atıyorlar bizi dışarıdan. Bütün Türkiye'den sınır dışı edecekler, hadi git diye korkuyorum. Böyle kenarda duruyorum, kenarda yürüyorum sıkıntı yaşamamak için." Göçmen_1

"Yani insan ne kadar da buradaki insanların iyi olmasına rağmen, içinde biliyor ki buraya ait olmadığını ve kendimi buraya ait hissetmiyorum." Göçmen_6

"Hayır, gelmem. Trakya'ya gelmem." Göçmen_9

Sosyal uyum çok yönlü bir kavramdır. Göçmen ve yerel toplumun kültürel benzerlik ve farklılıklarının uyum üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Bu amaçla katılımcıların karşı grup üyelerinin kültürel benzerlik ve farklılıklarına ilişkin görüşleri alınmış olup buna ilişkin katılımcı ifadeleri Tablo 26'da sunulmuştur.

Tablo 27: Kültürel Benzerlik-Farklılıklara İlişkin Bulgular

Kod Sistemi	Yerel Halk	Göçmenler	TOPLAM
Tutumlara İlişkin Değerlendirmeler			0
Kültürel Benzerlik ve Farklılıklara İlişkin Görüşler			0
Farklılıklar			41
Benzerlikler			40
TOPLAM	36	45	81

Tüm katılımcıların kültürel benzerlik ve farklılıklara ilişkin görüşleri, tutumlara ilişkin değerlendirmeler temasının sekizinci alt kategorisi olup kültürel farklılıklar ve benzerlikler olmak üzere iki alt kategoriye ayrılmıştır.

Tablo 27 incelendiğinde; yerel halkın göçmenlere yönelik kültürel farklılığa (41) ilişkin görüşlerinin öne çıktığı, göçmenlerin ise yerel halka yönelik kültürel benzerlik (40) yönünde daha yoğun ifadeler kurdukları görülmektedir. Katılımcıların kültürel benzerlik ve farklılıklara ilişkin birtakım ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

Kültürel Farklılıklar

"…Birey, devlet ve topluma bakış açıları değişik…" Edirne_2

"…Biz daha çekirdek aileyiz. Onlar çok kalabalık geziyor. Biz daha küçük aileleriz. Onların çocukları da çok. Kalabalık oluşları bize uygun değil…" Edirne_5

"…40 yaşına gelsem de ailemle aynı evde rahat rahat yaşayabiliyorken burada evlilikten sonra ayrılıyorlar. Biz babamızın evinde bütün kardeşler kalabiliriz. Ayıp olmaz. Hatta kız kardeşlerim bile evlendikten sonra bizim evde kalabilirler…" Göçmen_3

Kültürel Benzerlikler

"Kahve, köy oturmayı ikisi de çok seviyor…" Göçmen_11

"…edep, ahlak aynı, adetler aynı…" Göçmen_8

"…İnanç benzerliğimiz var. Onlar da oruç tutuyor ve Cuma namazına gidiyor." Edirne_3

3.2.5 Politika Önerilerine İlişkin Bulgular

Her iki grup üyeleri toplumsal anlamda birliktelik kurmaktadır. Bu birliktelik, ekonomik, sosyal birçok alanı kapsadığı gibi politika alanını da çerçeveye dahil etmektedir. Bu maksatla tüm katılımcılardan politika yapıcısı olmaları durumunda göç hareketliliği ve tutumlara ilişkin politika önerileri sunmaları istenmiştir. Bu önerileri içerir bulgular Tablo 28'de sunulmuştur.

Tablo 28: Politika Önerilerine İlişkin Bulgular Tablosu

Kod Sistemi	Yerel Halk	Göçmenler	TOPLAM
Politika Önerileri			0
Tutumlara İlişkin Politakalar			47
Yasal Düzenlemelere İlişkin Politikalar			12
Sosyal Politikalar			10
TOPLAM	40	29	69

Katılımcıların politika önerilerine ilişkin görüşleri, çalışmanın ikinci ana teması olup tutumlara ilişkin politikalar (47), yasal düzenlemelere ilişkin politikalar (12) ve sosyal politikalar (10) olmak üzere üç alt kategoriye ayrılmıştır.

Tablo 28 incelendiğinde; yerel halkın tutumlara ilişkin daha yoğun politika önerisinde bulunduğu, göçmenlerle yapılan görüşmelerde ise yasal düzenlemelere ilişkin politika önerilerinin öne çıktığı bulunduğu görülmektedir. Katılımcıların politika önerilerine ilişkin birtakım ifadeleri aşağıda sunulmuştur.

"Kriterlere göre insan seçimi yapılmalı. Gençlerin gelmesini istemiyorum." Edirne_3

"Sınır dışı edilmeliler. Ülkelerine geri dönsünler." Edirne_11

"İnsani davranmasını, dışlamadan davranmasını isterdim. Sonuçta savaştan kaçmışlar, kendi ülkelerini terk etmişler. Her ne kadar kendi ülkeleri için savaşmadan gelmişler ise de yine de insan olarak görüyorum." Edirne_10

"Mesela kira biz Suriyeli olmaz. Sen Suriyeli ev yok. Türk için mesela üç bin. Bizim için yedi bin." Göçmen_2

"Yabancılık saymasak, ikinci sınıf muamele saymasak, yapmasak daha iyi olurdu." Göçmen_8

"Bir de bir yabancı gidip şikâyet ettiği zaman hakikaten itibar edilsin, dinlensin, adamın derdi dinlensin." Göçmen_9

BÖLÜM IV

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada, Edirne'de yaşayan yerel halk ile kayıtlı yabancı uyruklu göçmenlerin birbirlerine yönelik tutumları karma yöntemle araştırılmış, araştırmada kullanılan ölçekler ve görüşmelerden elde edilen nicel ve nitel veriler analiz edilmiş, katılımcıların tutumlarına ilişkin bulgular gruplandırılarak alan yazın çerçevesinde tartışılmış ve aşağıdaki sonuçlara varılmıştır.

4.1. Sosyal Mesafe ve Duygusal Anlam Düzeylerine İlişkin Tartışmanın Sonucu

Araştırmada, sosyal mesafe ve duygusal anlam ölçeği her iki katılımcı grubuna uygulanarak katılımcıların birbirlerine yönelik yakınlık ve uzaklık ilişkisi, toplumsal kabul ve birbirlerini benimseme, grupların karşı grup üyelerini pozitif ve negatif anlamlar içeren hangi duygusal ifadelerle nitelendirdiği, bu ifadelerin önyargı, ayrımcılık gibi tutumlar içerip içermediği araştırılmıştır. Elde edilen bulgular neticesinde katılımcıların sosyal mesafe ile duygusal anlam düzeyleri arasında güçlü bir ilişki bulunduğu, yerel halkın göçmenlere yönelik sosyal mesafe düzeyinin yüksek ve negatif duygularının daha yoğun olduğu, göçmenlerin ise yerel halka daha yakın mesafede durdukları ve daha pozitif duygular besledikleri tespit edilmiştir. Nitel bölümde ise sosyal mesafe ve duygusal anlam düzeylerinin tespitine yönelik yapılan görüşmelerde bu bulgular desteklenmiştir. Tutumun davranışsal boyutu açısından bakıldığında yerel halk tarafından ilişki düzeyinin en uzak olduğu belirtilen durum; çeşitli sosyal etkinliklere göçmenlerin katılımının istenmemesi olarak tespit edilmiştir. Alan yazına bakıldığında evlilik ilişkisi kişiler arasında olabilecek en yakın ilişki biçimi, yani yabancı kişilerle en az istenen ilişki biçimi olarak belirtilmektedir. Bu çalışmada ise ikinci en uzak ilişki olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun nedenlerinden biri araştırmaya katılanlar arasında evlilik ilişkisi bulunan kişilerin olması olabilir. Örneklemin küçüklüğü dolayısıyla bu sıralamada bir değişiklik olmakla birlikte yine de uzak mesafede durdukları için sonucu çok değiştirmemektedir. Göçmenlere yönelik hangi duyguları hissettikleri ve onlarla ilgili düşüncelerine ilişkin görüşleri alındığında ise tutumların duygusal ve bilişsel boyutuna ilişkin negatif ifadelerin öne çıktığı

görülmüştür. "*Yabancı, duyarsız, uyumsuz, korkutucu*" gibi sıfatları kullanarak onları gördüklerinde olumsuz duygular hissettiklerini belirtmişlerdir.

Göçmenlerin davranışsal tutumları gözlendiğinde ise yerel halktan biriyle evlilik ilişkisi kurulmasına yönelik daha yakın mesafede durdukları, evliliğe daha olumlu baktıkları, davet ilişkisi yönündeki mesafe düzeyinin ise ikinci en yakın mesafe ilişkisi olduğu görülmüştür. Ayrıca yerel halka karşı duygusal ve bilişsel tutumları bakımından da daha olumlu duygular besleyen göçmenler, onları daha çok "*misafirperver, kucaklayan, yardımsever, eğlenceli, çalışkan*" gibi olumlu sıfatlarla tanımlamışlardır.

Alan yazında işbirliğinin insanları yakınlaştırdığı, tehdit ve rekabetin ise mesafeyi arttırdığı belirtilmektedir. Buna göre de göçmenlerin, menşe ülkelerindeki olumsuz koşullara bağlı olarak göç hareketini gerçekleştirdikleri, hedef ülkedeki yaşama tutunma ve uyum sağlama çabası içinde oldukları düşünüldüğünde yerel halka yönelik olumlu tutum içinde olmaları beklenmektedir. Yerel halk için ise olumsuz tutumların nedeni göçmenler yüzünden var olan düzenlerinin değişeceği, günlük yaşantılarının kısıtlanacağı, güvenlik tehdidinin oluşacağı gibi zenofobik beklentiler olarak ortaya çıkmıştır.

4.2. Zenofobik Tutumlara İlişkin Tartışmanın Sonucu

Zenofobi, diğer bir deyişle yabancılara yönelik korku; göçmenleri sosyal ve ekonomik tehdit olarak görme, onlara yönelik olumsuz önyargı ve ayrımcılık duygularına sahip olma, yerel kültürün kaybolması, iş imkânlarının daralmasından korkma gibi anlamları içermektedir. Zenofobik tutumlar, birlikte yaşama ilişkin ciddi bir engel olarak öne çıkmaktadır. Bu amaçla nicel bölümde zenofobi ölçeği ile Edirne halkının göçmenlere yönelik zenofobik tutumları tespit edilmiştir. Zenofobik tutumları yüksek olan kişilerin sosyal mesafe düzeylerinin yüksek olduğu ve negatif duygularının daha yoğun olduğu gözlenmiştir. Katılımcılarla yapılan görüşmelerde, göçmenlere yönelik duygu ve düşüncelerini içeren görüşleri nitel bulgularla desteklenmiştir. Göçmenleri görünce çoğunlukla endişe ve kaygı duyduklarını, onların bakışlarından ve tavırlarından tedirgin olduklarını ayrıca yerel kaynakları tükettiklerini ve aile bilinci taşımadıklarını ifade etmişlerdir. Böylece olumsuz önyargı

ve ayrımcılık içeren zenofobik tutumların ortaya çıktığı görülmüştür. Bu tutumların ortaya çıkma nedenleri de tespit edilmeye çalışılmış ve yerel halka, göçmenlerle ilgili düşüncelerinin nasıl oluştuğuna ilişkin görüşleri sorulmuştur. Görüşlerin, çoğunlukla sosyal medya ve sosyal çevre kaynaklı oluştuğu, geleneksel medyanın da bu görüşler üzerinde kısmen etkili olduğu tespit edilmiştir. Ancak sosyal medyadan edinilen bilginin manipülasyona açık olması, doğruluğunun teyidinde yaşanan zorluk, farklı ülkelerden gelen ve farklı statülere sahip göçmenlerin ayırt edilmeden aynı özelliklere sahipmiş gibi anlatılması, fenomen olmak adına yapılan çarpıcı haberlerin etkisinin yüksek olması gibi durumlar dikkate alındığında, bu kaynaktan edinilen bilginin gerçeği yansıtmayarak olumsuz tutumların gelişmesinde etkili olduğu belirlenmiştir.

4.3. Sosyal Uyuma İlişkin Tartışmanın Sonucu

Göçmenlerin, ev sahibi topluma karşı; kendilerini ifade edebilmeleri, aidiyet duygusu hissetmeleri ve olumlu iletişim kurmaları yönündeki görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Nicel aşamada göçmenlerle yapılan görüşmelerde göçmenlerin sosyal uyumuna ilişkin ölçek bulguları değerlendirildiğinde Edirne'ye uyum sağladıkları görülmüştür. Göçmenlerle yapılan nitel görüşmelerde de bu durum doğrulanmış, geleceğe yönelik umutlu oldukları, kendilerini Edirne'ye ait hissettikleri, Edirne'yi yeni memleketleri olarak gördükleri yönündeki görüşler öne çıkmıştır. Genelde uyumun, tek yönlü olarak algılanmasına rağmen aslında karşılıklı çabayı içerdiği düşünülmektedir. Bu maksatla yerel halk katılımcılarıyla yapılan görüşmelerde, göçmenlerin Edirne'ye uyumu konusundaki düşünceleri sorulduğunda, uyum sağlamadıkları yönünde görüş bildirmişlerdir. Aile yapısı, kültür, gelenek-görenek yönünden farklılık olduğu ve göçmenlerde Avrupa'ya geçme düşüncesinin hâkim olduğu belirtilmiştir. Göçmenlerin Edirne'ye uyumu konusunda göçmenlerle Edirne halkı arasında görüşlerin farklı olması, toplumsal yaşamın düzeni açısından üzerinde durulması gereken önemli bir konu olarak ortaya çıkmıştır. Göçmenlerin, kaynak ülkelerindeki yaşam koşullarına göre daha güvenli ve rahat ortamda hissetmeleri nedeniyle uyum sağlamak konusunda zorluk çekmedikleri gözlenmektedir. Buna karşın yerel halkın göçmenlere yönelik korkuları, önyargıları, bilgiyi sosyal medya ve sosyal çevreden edinmeleri sonucu göçmenlerin uyum sağlayamamış olduklarını

düşünmeleri ve göçmenlerin yerel halktan kendilerine yönelik empati kurmaları gibi politika önerilerinde bulundukları görülmüştür.

4.4. Politika Önerilerine İlişkin Tartışmanın Sonucu

Kayıtlı göçmenlerin ve Edirne halkının görüşlerinin ele alındığı bu araştırmada, grupların karşılıklı tutumlarının tespitinin yanında, göç ve göçmen politikalarına ilişkin katılımcı görüşleri de sorulmuştur. Burada belirtilen politika önerilerinin, ön yargı, ayrımcılık, zenofobik tutumlar ve sosyal uyuma ilişkin bulgular içerdiği görülmüştür. Yerel halkın daha çok; göçmenlerin sınır dışı edilmesi, ülkeye alınmaması, dışlanması ve onlara ekonomik kısıtlamalar getirilmesi yönünde politika önerilerinde bulundukları görülmüştür. Göçmenlerin ise kendilerine yönelik ayrımcılık yapılmaması, resmi işlemlerde kolaylık sağlanması, yasal düzenlemeler ile ekonomik ve sosyal yaşama ilişkin tedbirler alınması yönünde görüşleri öne çıkmıştır. Katılımcıların, politika önerilerine ilişkin farklı görüşlerinin olduğu, göçmenlerin daha kapsayıcı, yerel halkın ise daha dışlayıcı politikalar önerdiği gözlenmiştir. Yerel halkın göçmenlerle ilgili görüşlerinin daha olumsuz tutumlar içermesinin, çoğunlukla sosyal medya üzerinden gelen, kayıtlı ve kayıtsız göçmen farkı gözetmeksizin sunulan bilgiler aracılığıyla gerçekleşmiş olduğu belirlenmiştir.

Yapılan görüşmelerde Edirne halkının, göçmenlerin sınır komşuları olması nedeniyle daha çok Türkiye'nin doğu ve güneydoğu bölgelerinde bulunan şehirlerin kültürleriyle benzer olduklarını, bu yüzden Gaziantep, Hatay, Şanlıurfa gibi şehirlerde daha rahat yaşam kurabilecekleri yönünde görüşleri bulunmaktadır. Ancak Edirne dışında belirtilen şehirleri de kapsayan Suriyeliler Barometresi (2021) isimli çalışma ile sınır şehirlerinde yaşayan insanlar da Suriyeliler ile farklı kültürlere sahip olduklarını, onların Türkiye'ye uyum sağlamadıklarını belirtmiştir. Ayrıca belirtilen şehirlerde yaşayanların Suriyeliler ile sosyal temaslarının Edirne halkına göre daha fazla olmasına rağmen sosyal mesafe düzeylerinin de yüksekliği konusunda Edirne halkı ile benzerlik göstermesi oldukça dikkat çekicidir. Burada sosyal temas düzeyinin her zaman olumlu tutumlara neden olmadığı görülmektedir. Ancak Allport (1954)'un da belirttiği şekilde ortak amaçlar, temasın sıklığı ve niteliği gibi hususlar dikkate alınırsa yerel halk ve göçmenler arasındaki sosyal mesafe ve önyargı azalacağı gibi olumlu tutumların gelişmesi de sağlanabilecektir.

Ötekine karşı duyulan önyargı çatışmaya neden olur. Çatışma toplumsal iletişime zarar verir ve birlikte yaşamı tehlikeye düşürür. Göçmenlere yönelik olumsuz tutumlar da birlikte yaşama tehdit oluşturabileceği için kaygı verici bir durumdur. Olumsuz tutumların ortadan kaldırılabilmesi için her iki grup üyeleri ile yönetim kanallarının kolektif hareket etmeleri, her alanda olumlu politika üretebilmeleri için birlikte çalışmaları gerekmektir.

Araştırmada, nicel ve nitel aşama birlikte değerlendirildiğinde; Edirne halkının kültürel yozlaşma, güvenlik duygusu kaybı, çalışma alanlarının daralabileceğine ilişkin kaygı dolayısıyla yabancı uyruklu göçmenlere yönelik olumsuz tutumlara sahip olduğu, göçmenlerin geldikleri ülkedeki koşullara göre daha iyi imkânlar sunduğunu düşündükleri ülkeye uyum sağlamaya yönelik yaklaşımları nedeniyle Edirne halkına yönelik daha olumlu tutumlar beslediği görülmüştür. Böylece yerel halk ile göçmenlerin karşılıklı tutumlarının farklı yönlerine ilişkin yapılan bu çalışma literatüre katkı sağlayacaktır.

4.5. Gelecek Çalışmalar için Öneriler

Bu araştırma, Edirne ilinde ve kısıtlı sayıda göçmenle yapılmıştır. Daha çok sayıda göçmen ve yerel halk üyelerinin katılımı ile yapılacak araştırmaların daha kapsamlı veri sunabileceği, daha öncesinde göç deneyimi yaşamış ve yaşamamış olan yerel halkın bakış açılarının karşılaştırılması ve farklı araştırma yöntemleriyle de Türkiye'deki sınır şehirlerinde benzeri karşılaştırmalı çalışmaların yapılması ile alan yazına daha kapsamlı katkılar sunulabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

(IOM), Uluslararası Göç Örgütü. (tarih yok). *Göç Terimleri Sözlüğü* (2. b.). (R. Perruchoud, & J. Redpat, Dü) Uluslararası Göç Örgütü (IOM). 02 20, 2024 tarihinde https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf adresinden alındı

(2024, 04 19). 04 19, 2024 tarihinde IOM Türkiye: https://turkiye.iom.int/tr/iom-turkiye-hakkinda adresinden alındı

Akarçay, P., & Ak, G. (2018, Haziran). Sosyolojik, Psikolojik ve Kuramsal Açıdan Göç Olgusu: Küreselleşmenin İnsani ve Vicdani Yüzü. *Kesit Akademisi Dergisi*(14), 189-202. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1519618 adresinden alındı

Akbaba Altun, S. (2021). Nitel ve Karma Araştırma Yöntemlerinde Sınırlılıklar, Sayıltılar ve Önemli Noktalar. *Sosyal Bilimler Alanında Bilimsel Araştırma ve Yayın Süreçleri* (Cilt 267, s. 1-209). içinde Edirne: Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınları.

Akhtar, S. (2021). *Göç ve Kimlik Kargaşa, Sağaltım ve Dönüşüm* (2. b.). (S. Ayhan, Çev.) İstanbul: Skfenks Kitap.

Akkaş, İ., & Aksakal, İ. (2021). Afgan Göçmenlere Yönelik Tutum ve Algıların Sosyolojik Analizi: Erzincan Örneği. *Sosyolojik Bağlam Dergisi, 2*(3), 41-54.

Aksoy, Z. (2012). Uluslararası Göç ve Kültürlerarası İletişim. *5*(20), s. 293-303.

Allport, G. (1954). *The Nature of Prejudice* (Cilt 10). Cambridge: Addison-Wesley Publishing Company.

Arslan, E. (2023). *Göç-Oluş: Gilles Deleuze Düşüncesinde Göç, Siyaset ve Felsefe İlişkisi.* Ankara: Gazi Kitabevi.

Ateşok, Z. (2021). Entegrasyon/Uyum. Z. Ateşok, A. Uludağ, A. Cesim, B. Özdemir, F. Tığlı, F. Odunkıran, M. Erol, . . . U. Hasdemir (Dü) içinde, *Sosyal Bilimler Ansiklopedisi* (Cilt 1., s. 477). Tübitak Bilim Yayınları.

Ayvaz, Ş. (2019). Berlin'deki Türk Göçmenlerin Suriyeli Mültecilere Yönelik Görüş ve Tutumları Üzerine Bir Çalışma: Berlin/ Almanya Örneği. 1-140. Ankara, Türkiye: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bartram, D., Poros, M., & Monforte, P. (2019). *Göç Meselesinde Temel Kavramlar* (2. b.). (I. Ağabeyoğlu Tuncay, Çev.) Ankara: Hece Yayınları.

Battır, O. (2021). *Dünden Bugüne Uluslararası Göç Kuram, Algı ve Siyasa* (2. b.). Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.

Berker, A. (2023). *Türkiye'de Uluslararası Göçe Yönelik Tutumlar ve Ekonomik Kriz* (1. b.). Ankara: Nobel Bilimsel Eserler.

Bogardus, E. (1960). Trends in Social Distance in American Life. *Social Science, 35*(1), 10-16.

Bolgün, C. (2022). Sosyal Uyum: Kavramsal Bir Çerçeve. *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*(Özel Sayı), 171-190.

Bozoğlan, M. (2019). Sosyal Mesafenin Önyargı Ve Ayrımcılık Üzerine Etkisi: Türkiye'deki Türk, Kürt ve Arap Etnik Grupları Üzerine Bir Çalışma. İstanbul, Türkiye: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Bulut, Y., & Bimay, M. (2020). Göçe İlişkin Kavram ve Kuramlar. Y. Bulut, M. Bimay, A. Çelik, M. Fırat, M. Karasu, A. Kuyaksil, . . . S. Akın içinde, *Göç ve Mülteci Sorunu* (s. 1-360). İstanbul: Çizgi Kitabevi Yayınları.

Creswell, J. (2017). Araştırma Deseni Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları. J. W. Creswell. içinde Ankara: Eğiten Kitap.

Çetiner, S., & Günay, E. (2021). Uluslararası Göçün Sosyo-Kültürel Etkilerinin Değerlendirilmesi: Türkiye Örneği. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi , 18*(47), 1-21.

Çevik, H. (2022). Toplumsal İlişkiler ve Göç Politikaları Bağlamında Sosyo-Kültürel Entegrasyon: Ankara'daki Suriyeli Mülteciler Örneği. 1-310. Ankara, Türkiye: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çevik, H., Erdoğan, M., Eroğlu, Z., Ergin, E., Güneş, T., Öğütçü, Y., . . . Yüksel, G. (2020). *Göç ve Entegrasyon Uygulama Alanları, Politikalar ve Paydaşlar.* (S. Buz, & H. Çevik, Dü) Ankara: Nika Yayınevi.

Çömez Polat, F., & Kaya, E. (2017). Bir Ötekileştirme Pratiği: Türkiye'de Yaşayan Suriyelilere Yönelik Tutumlar. *Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 1*(1), 38-46.

Çuhadar Gürkaynak, E. (2012). Toplumsal Temas: Önyargı ve Ayrımcılığı Önlemek İçin Bir Sosyal Değişim Aracı Olarak Kullanılabilir mi? K. Çayır, M. Ayan Ceyhan, K. Çayır, & M. Ayan Ceyhan (Dü) içinde, *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar* (s. 255-265). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Ekici, H. (2019). Türk Toplumunda Suriyelilere Yönelik Algılanan Tehditler ve Çözüm Önerileri. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi , 19*(44), 695-730.

Erdoğan, M. M. (2022). Suriyeliler Barometresi. *Suriyelilerle Uyum İçinde Yaşamın Çerçevesi*. Ankara, Altındağ, Türkiye: Eğiten Kitap Yayıncılık. 05 01, 2024 tarihinde https://www.unhcr.org/tr/yayinlar adresinden alındı

Erikli, S. (2020). Çalışma Yaşamında Toplumsal Cinsiyet Ayrımcılığının Görünümü. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 2*(1), 39-60.

Eser, H. B., & Uygur, M. R. (2019). Suriyeli Göçmenlere Yönelik Tutumların Bütünleşik Tehdit ve Sosyal Mesafe Kuramları Doğrultusunda İncelenmesi: Süleyman Demirel Üniversitesi Örneği. *Liberal Düşünce Dergisi, 24*(95), 131-162.

Field, A. (2009). *Discovering Statistics Using Spss* (3. b.). SAGE Publications Ltd.

Garcés-Mascareñas, B., & Penninx, R. (2016). Integration Processes and Policies in Europe Contexts, Levels and Actors. *The Concept of Integration as an Analytical Tool and as a Policy Concept*. (B. Garcés-Mascareñas, & R. Penninx, Derleyiciler) London, England: Springer Open.

George, D., & Mallery, P. (2010). *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference.* Allyn & Bacon.

González, K., Verkuyten, M., Weesie, J., & Poppe, E. (2010, Ekim 24). Prejudice towards Muslims in The Netherlands:Testing integrated threat theory. *British Journal of Social Psychology, 47*(4), s. 667-685. doi:https://doi.org/10.1348/014466608X284443

Gorodzeisky, A., & Semyonov, M. (2021, Şubat 2009). Terms of exclusion: public views towards admission and allocation of rights to immigrants in European countries. *32*(3), s. 401-423.

Göç Tarihi. (2024, 04 19). 04 19, 2024 tarihinde www.goc.gov.tr: https://www.goc.gov.tr/goc-tarihi adresinden alındı

Göregenli, M. (2012). Temel Kavramlar: Önyargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılık. K. Çayır, M. Ayhan Ceyhan, K. Çayır, & M. Ayhan Ceyhan (Dü) içinde, *Ayrımcılık: Çok Boyutlu Yaklaşımlar* (s. 17-27). İstanbul: İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları.

Greenberg, J., Schmader, T., Arndt, J., & Landau, M. (2023). Önyargı, Kalıpyargı ve Ayrımcılığı Anlamak. J. Greenberg, T. Schmader, J. Arndt, & M. Landau içinde, *Sosyal Psikoloji* (S. Öğülmüş, Z. Çam, & M. Eşkisu, Çev., s. 712). Palme Yayınları.

Greenberg, J., Schmader, T., Arndt, J., & Landau, M. (2023). *Sosyal Psikoloji* (2 b.). (S. Öğülmüş, Z. Çam, & M. Eşkisu, Çev.) Ankara: Palme Yayınevi.

Güleryüz, Z. (2021). Yerli Halk Ve Suriyeli Sığınmacıların Birbirlerine Karşı Tutumları Üzerine Bir Alan Araştırması: Hatay Antakya Örneği. 1-196. Karaman, Türkiye: Karamoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Güngör, F. Ş. (2017). Zenofobi Ve Öteki'nin Dikeni. *I. Uluslararası İnsan ve Toplum Bilimler Kongresi* (s. 209-214). Priştina/Kosova: Gazi Üniversitesi.

Güzel, B. (2021). Yerel Halkın Türkiye'de Bulunan Suriyelilere Yönelik Tutumunun Araştırılması: Kahramanmaraş Örneği. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergis*, 151-183. doi:https://doi.org/10.26650/jspc.2021.81.899619

İnceoğlu, M. (2011). *Tutum Algı İletişim* (6 b.). Ankara: Siyasal Kitabevi.

Kağıtçıbaşı, Ç., & Cemalcılar, Z. (2021). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar Sosyal Psikolojiye Giriş* (24 b.). İstanbul: Evrim Yayınevi.

Kaldık, B. (2021). Uluslararası Göç Bağlamında Sığınmacılara Yönelik Yabancı Düşmanlığının İncelenmesi: Türkiye'de Zenofobi Üzerine Bir Uygulama. *Bingöl Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 5.*(Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Kongresi: Krizler, Belirsizlikler ve Arayışlar Özel Sayısı), 69-96.

Karasu, M. (2017). Göç ve Uyum Sorunu. *Uluslararası 11. Kamu Yönetimi Sempozyumu* (s. 640). Elazığ: Fırat Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bilimi.

Kaya, Ö. S. (2022, Ağustos). Göçmenler İçin Sosyal Uyum Ölçeği (GSUÖ): Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi, 26*(2), 353-368.

Kirişci, K. (2007). Turkey: A Country of Transition from Emigration to Immigration. *Mediterranean Politics, 12*(1), 91-97.

Nshom, E. (2022). Finnish-immigrant Mutual Attitudes/feelings and Perception of Each Other's Attitudes/feelings. *Journal of Intercultural Communication Research, 51*(5), s. 528-542.

Osgood, C. E., Suci, G. J., & Tannenbaum, P. H. (1957). *The Measurement Of Meaning* . University of Illinois Press.

Özdamar, K. (1999). *Paket Program ile İstatistiksel Veri Analizi.* Eskişehir: Kaan Kitabevi.

Özer, Y. (2015). *Uluslararası Göç ve Yabancı Düşmanlığı.* İstanbul: Der Kitabevi.

Özmete, E., Yıldırım, H., & Duru, S. (2018). Yabancı Düşmanlığı (Zenofobi) Ölçeğinin Türk Kültürüne Uyarlanması: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 1*(191), 191-209.

Öztürk, M. (2020). Gençlerin Suriyelilere Yönelik Yabancı Düşmanlığına (Zenofobi) Etki Eden Sosyodemografik Faktörler. *Turkish Studies-Social Sciences, 15*(1), 559-576.

Sakallı Uğurlu, N. (2018). *Sosyal Psikolojide Tutumlar ve Tutum Değişimi* (1 b.). Ankara: İmge Kitabevi.

Şafak, M. (2013). Yasadışı göç olgusunda Türkiye: Bir geçiş bölgesi olarak Trakya'nın Analizi. 1-93. Edirne, Türkiye: Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp adresinden alındı

Şengül, F. (2022). Türkiye'de Yaşayan Göçmenlere Yönelik Tutumlar: Üniversite Öğrencileri Örneği . *Sosyal Bilimler Akademi Dergisi, 5*(2), 120-140. doi:10.38004/sobad.1145410

T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2024). 04 19, 2024 tarihinde https://www.goc.gov.tr/: https://www.goc.gov.tr/ adresinden alındı

Tabachnick, B., & Fidel, L. (2013). *Using Multivariate Statistics* (6. b.). Boston.

Taşdemir Yiğitoğlu, G., & Kıray Vural, B. (2019). Toplumun Sığınmacı Bireylerle İlgili Sosyal Mesafe ve Kaygı Durumlarının Belirlenmesi. *OPUS International Journal of Society Researches, 11*(18), 1943-1969.

Tekinyer, S. (2022). Afganistanlı Mültecilerin Sosyal Uyuma İlişkin Deneyimleri. Trabzon, Türkiye: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp adresinden alındı

The UN Refugee Agency, U. (2024). *Global Trends Report 2022*. 04 22, 2024 tarihinde www.unhcr.org: https://www.unhcr.org/global-trends-report-2022 adresinden alındı

Tutar, H. (2016). *Sosyal Psikoloji Kavramlar ve Kuramlar.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Türk Dil Kurumu Sözlükleri. (2024, 04 22). 04 22, 2024 tarihinde https://sozluk.gov.tr/: https://sozluk.gov.tr/ adresinden alındı

Uyum Hakkında. (2018). 05 03, 2024 tarihinde T.C. İçişleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı: https://www.goc.gov.tr/uyum-hakkinda adresinden alındı

Veer, K., Yakushko, O., Ommundsen, R., & Higler, L. (2011). Cross-National Measure of Fear-Based Xenophobia: Development of a Cumulative Scale. *Psychological Reports, 47*(3), 1429–1444. doi: 10.2466/07.17.PR0.109.4.27-42

Wickramasinghe, A., & Wimalaratana, W. (2016). International Migratıon And Migratıon Theories . *Social Affairs: A Journal for the Social Sciences, 1*(5), 13-32.

www.mevzuat.gov.tr. (2013, Nisan 11). Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu.

Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yıldırım, Z. (2021). Ayrımcılık ve Şiddetin Toplumsallaşması: Sosyal Adalet ve Toplumsal Barış. *Çalışma ve Toplum, 3*(70), 1813-1838.

Yılmaz, A. (2014). Uluslararası Göç: Çeşitleri, Nedenleri ve Etkileri. *Journal of Turkish Studies, 9*(2), s. 1685-1704. doi:http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.6274

EKLER

Yerel Halk Formları

Ek Numarası	Başlık
EK 1-A	Katılımcı Bilgilendirme Formu
EK 2-A	Kişisel Bilgi Formu
EK 3-A	Sosyal Mesafe Ölçeği
EK 4-A	Duygusal Anlam Ölçeği
EK 5-A	Zenofobi Ölçeği
EK 6-A	Yerel Halka Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları
EK-15	Etik Kurul Formu

Göçmen Formları

Ek Numarası	Başlık
EK 1-B	Katılımcı Bilgilendirme Formu
EK 2-B	Kişisel Bilgi Formu
EK 3-B	Sosyal Mesafe Ölçeği
EK 4-B	Duygusal Anlam Ölçeği
EK 5-B	Göçmenler için Sosyal Uyum Ölçeği
EK 6-B	Göçmenlere Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

EK 1-A: Katılımcı Bilgilendirme Formu

KATILIMCI BİLGİLENDİRME FORMU

Bu çalışma, Edirne ilinde yaşayan yabancı uyruklu göçmenler ile yine Edirne'de yaşayan yerel halkın karşılıklı tutumlarını ölçmek amacıyla yürütülmektedir. Bu ölçekler aracılığıyla toplanan veriler gruplar arasındaki ilişkiyi anlamamız için kullanılacaktır. Aşağıda bulunan ölçeği doldurarak, araştırmaya katılmayı kabul etmiş olacaksınız.

Araştırma da bireysel sonuçlar değil grup sonuçları değerlendirilecektir. Vereceğiniz bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağından adınızı yazmanıza gerek yoktur. Verdiğiniz yanıtlar kesinlikle gizli kalacak, araştırma ekibi dışında kimse ile paylaşılmayacaktır. Bu çalışma süresince toplanan veriler, yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır.

Sizlere sorulan soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Soruları cevaplarken, hepsini okuyarak, boş bırakmadan cevaplandırmanız oldukça önemlidir ve araştırmanın güvenilir olmasına katkıda bulunacaktır.

Daha önce de belirtildiği gibi, ölçeklerde ve görüşmelerde verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli kalacaktır. Çalışma kapsamında kimliğinizi ortaya çıkarabilecek hiçbir bilgi istenmeyecektir. Değerlendirme yapabilmek için sadece numaralandırma/rumuz kullanılacaktır.

Veri toplama formumuz dört bölümden oluşmaktadır. Nicel ve Nitel kısım için toplam 69 soruluk, 45 dakika zamanınızı alacak bu çalışmayla ilgili herhangi bir şikâyet, görüş veya sorunuz varsa bu çalışmanın araştırmacısı ile iletişime geçmekten lütfen çekinmeyiniz.

Katıldığınız için tekrar teşekkür ederim.

Araştırmacı

Cem KAVALCI

Çalışmaya katılmayı kabul ediyorsanız aşağıdaki kutucuğu X ile işaretleyiniz ve devam ediniz.

☐ Kabul ediyorum.

Ek 2-A: Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı,

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan ve Toplum Araştırmaları Anabilim Dalında Yüksek Lisans yapmaktayım. "*Uluslararası Göç Hareketliliğine İlişkin Tutumların Karma Araştırma Yöntemi ile İncelenmesi: Edirne İli* " adlı tez çalışmasının alan araştırması bölümü için aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplara ihtiyaç duyulmaktadır.

Vermiş olduğunuz bu bilgiler gizli tutulacaktır. Bu bilgiler kişisel olarak değerlendirilmeyecek olup bilimsel analiz dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır.

Ölçeklerdeki göçmen kavramı Edirne'de yaşayan geçici koruma altındaki göçmenler (Suriye) ve diğer kayıtlı göçmenleri (Afganistan, Pakistan, Irak, İran, Libya vb.) kapsamaktadır.

Lütfen aşağıda sizinle ilgili olan soruları cevaplandırınız.

1. Yaşınız?

( )18-35 ( )36-45 ( )46-55 ( )56-65 ( )65+

2. Cinsiyetiniz?

( )Kadın ( )Erkek

3. Doğum Yeriniz?

……

4. Medeni Durumunuz?

( )Bekar ( )Evli ( )Diğer (belirtiniz)……

5. Çocuk Sayısı?

( ) Yok **( )**1 **( )** 2 **( )** 3 ve yukarısı

6. Mesleğiniz? ……..

7. Aylık gelir düzeyiniz? (Türk Lirası)

( ) 0-5.000 ( ) 5.001-20.000 ( ) 20.001-40.000 ( ) 40.001 ve yukarısı

8. Eğitim Düzeyiniz?

( )Okur-yazar değil ( ) İlköğretim ( ) Ortaöğretim ( ) Önlisans/Lisans ( ) Lisansüstü

9. Uyruk bilginiz? (Ailenizin köken bilgisi)

( ) Türkiye ( ) Yunanistan ( ) Bulgaristan ( ) Diğer, belirtiniz…….

10. Göçmen biriyle iş/okul/mahalle gibi yerlerde fiziki irtibatınız var mı?

( ) Evet ( ) Hayır

11. Cevabınız Evet ise;

( ) Komşuluk ( ) Evlilik ( ) Çalışma ( ) Okul ( ) Diğer, belirtiniz……..

Ek 3-A: Sosyal Mesafe Ölçeği

SOSYAL MESAFE ÖLÇEĞİ

*Bu bölüm yerel halk tarafından doldurulacaktır.

Değerli katılımcı; lütfen aşağıda belirtilen ifadelerin her birini okuyarak ifadeye katılıp katılmadığınızı, "*Kesinlikle Katılmıyorum*", "*Katılmıyorum*", "*Kararsızım*", "*Katılıyorum*" ve "*Kesinlikle Katılıyorum*" seçeneklerinden birini 'X' ile işaretleyerek belirtiniz. Bu ifadelerin doğru veya yanlış cevabı yoktur. Lütfen ölçekte bulunan tüm ifadeleri değerlendiriniz.	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
1- Yabancı uyruklu biri ile aynı ülkede yaşamak isterim.					
2- Yabancı uyruklu biri ile aynı şehirde yaşamak isterim.					
3- Yabancı uyruklu biri ile aynı yerde çalışmak isterim.					
4- Yabancı uyruklu biri ile aynı sokakta yaşamak isterim.					
5- Yabancı uyruklu birinin kapı komşum olmasını isterim.					
6- Yabancı uyruklu biri ile yakın arkadaş olmak isterim.					
7- Yabancı uyruklu halktan biri ile evlenmek isterim.					

Ek 4-A: Duygusal Anlam Ölçeği

DUYGUSAL ANLAM ÖLÇEĞİ

Aşağıda belirtilen, sizlerin yabancı uyruklu göçmenlere yönelik algınızı ölçen birbirinin tersi sıfat çiftleri bulunmaktadır. Yabancı uyruklu göçmenleri ifade etmek için hangi sıfatın daha uygun olduğunu düşünüyorsanız, ona göre işaretleme yapınız.

	Kesinlikle Katılmıyorum	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
TEMİZ					
MUTLU					
GÜÇLÜ					
SEVİMLİ					
KABA					
AKTİF					
GERGİN					
DİNDAR					
NEŞELİ					
GİRİŞKEN					
SEVECEN					
DİKKATLİ					
ÇALIŞKAN					
KORKAK					
GÜLERYÜZLÜ					
UYUMLU					

BENCİL					
DOST					
FAKİR					
GÜVENİLİR					
AÇIK FİKİRLİ					
BECERİKLİ					
ESPİRİLİ					
AŞAĞILAYICI					
YARDIMSEVER					

Ek 5: Zenofobi Ölçeği

ZENOFOBİ (YABANCI DÜŞMANLIĞI) ÖLÇEĞİ

Değerli katılımcılar, yabancı uyruklu göçmenlere yönelik tutumları ölçmek amacıyla geliştirilen bu ölçekte 11 madde bulunmaktadır. Ölçekteki her madde için "Kesinlikle Katılmıyorum", "Katılmıyorum", "Kararsızım", "Katılıyorum" ve "Kesinlikle Katılıyorum" şeklinde beş seçenek bulunmaktadır. Lütfen ölçekte yer alan her maddeyi dikkatli bir şekilde okuyarak cümlenin size uygunluğuna göre o cümle için size uygun gelen seçeneklerinden birini işaretleyiniz. Ölçekte yer alan hiçbir maddeyi atlamayınız.	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
1. Bu ülkedeki göç hareketi kontrolden çıkmaktadır.					
2. Sınırlar, göçmenlerin bu ülkeye girmesini önlemek için daha güvenli hale getirilmelidir.					
3. Göçmenler suçlarda artışa neden olmaktadır.					

4. Göçmenler burada yaşayan insanların işlerini almaktadırlar.					
5. Göçmenlerle etkileşim kurmak beni tedirgin eder.					
6. Göçmenlerin olağandışı hastalıklar yayabileceğinden endişe ederim.					
7. Savaş ya da siyasi gerginlik durumunda göçmenlerin kök ülkelerine sadık kalacaklarından korkarım.					
8. Göçmenlerin kriz zamanlarında ülkemi destekleyeceğine inanırım.					
9. Gittikçe artan göçlerle, hayatımın kötüleşeceğinden korkarım.					
10. Göçmenlerin bu ülkeye öncelikle ilgi göstereceklerinden şüphe ederim.					
11. Göç arttıkça kendi kültürümüzün kaybolacağından korkarım.					

Ek 6-A: Yerel Halka Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

"ULUSLARARASI GÖÇ BAĞLAMINDA TUTUMLARIN KARMA ARAŞTIRMA YÖNTEMİ İLE İNCELENMESİ" Tezine İlişkin Nitel Soru Bölümü

1. Edirne'de bulunan yabancı uyruklu göçmenlerle temasınız, iletişiminiz var mı, varsa ne şekilde? Onlarla ilgili varsa deneyiminizi paylaşır mısınız?
2. Sizce yabancı uyruklu göçmenler Edirne'yi neden tercih etmektedirler?
3. Yabancı uyruklu göçmenlerle karşılaştığınızda ne tür duygular hissediyorsunuz?
4. Edirne'de bulunan yabancı uyruklu göçmenlerin, Edirne'ye uyum sağladıklarını düşünüyor musunuz, neden?
5. Yabancı uyruklu göçmenlerle ilgili düşünceleriniz nasıl oluşmaktadır?
6. Yabancı uyruklu göçmenleri davet, düğün gibi organizasyonlara davet ediyor musunuz ya da onlarla aynı ortamda bulunuyor musunuz?

7. Kendi kültürünüzle (alışkanlıklarınızla) yabancı uyruklu göçmenlerin kültürü arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir. Belirtir misiniz?

8. Yabancı uyruklu göçmenleri üç kelimeyle tanımlarsanız bu üç kelime sizce ne olurdu?

9. Yabancı uyruklu göçmenlerin Edirne'de kalıcı olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

10. Sizce Edirne halkının, yabancı uyruklu göçmenlere nasıl davranması gerektiğini düşünüyorsunuz?

11. Sizce Avrupa'dan gelen göçmenlerle diğer ülkelerden gelen göçmenler arasında fark var mıdır? Nelerdir?

12. Varsayalım ki siz ya da yakın bir akrabanız bir yabancı uyruklu bir göçmenle evlendi. Siz bu durumu nasıl karşılarsınız?

13. Zaman içerisinde yabancı uyruklu göçmenlere bakışınızda değişiklik olduğunu düşünüyor musunuz? Neden?

14. Politika üretici siz olsaydınız yabancı uyruklu göçmenlerin durumlarıyla ilgili ne tür politikalar üretirdiniz?

15. Eklemek istediğiniz şeyler varsa lütfen belirtin.

Ek 1-B: Katılımcı Bilgilendirme Formu

KATILIMCI BİLGİLENDİRME FORMU

Bu çalışma, Edirne ilinde yaşayan yabancı uyruklu göçmenler ile yine Edirne'de yaşayan yerel halkın karşılıklı tutumlarını ölçmek amacıyla yürütülmektedir. Bu ölçekler aracılığıyla toplanan veriler gruplar arasındaki ilişkiyi anlamamız için kullanılacaktır. Aşağıda bulunan ölçeği doldurarak, araştırmaya katılmayı kabul etmiş olacaksınız.

Araştırma da bireysel sonuçlar değil grup sonuçları değerlendirilecektir. Vereceğiniz bilgiler yalnızca bilimsel araştırma amacıyla kullanılacağından adınızı yazmanıza gerek yoktur. Verdiğiniz yanıtlar kesinlikle gizli kalacak, araştırma ekibi dışında kimse ile paylaşılmayacaktır. Bu çalışma süresince toplanan veriler, yalnızca akademik araştırma amacı ile kullanılacaktır ve yalnızca ulusal/uluslararası akademik toplantılarda ve/veya yayınlarda sunulacaktır.

Sizlere sorulan soruların doğru ya da yanlış cevapları yoktur. Soruları cevaplarken, hepsini okuyarak, boş bırakmadan cevaplandırmanız oldukça önemlidir ve araştırmanın güvenilir olmasına katkıda bulunacaktır.

Daha önce de belirtildiği gibi, ölçeklerde ve görüşmelerde verdiğiniz cevaplar kesinlikle gizli kalacaktır. Çalışma kapsamında kimliğinizi ortaya çıkarabilecek hiçbir bilgi istenmeyecektir. Değerlendirme yapabilmek için sadece numaralandırma/rumuz kullanılacaktır.

Veri toplama formumuz dört bölümden oluşmaktadır. Nicel ve Nitel kısım için toplam 88 soruluk, 45 dakika zamanınızı alacak bu çalışmayla ilgili herhangi bir şikâyet, görüş veya sorunuz varsa bu çalışmanın araştırmacısı ile iletişime geçmekten lütfen çekinmeyiniz.

Katıldığınız için tekrar teşekkür ederim.

Araştırmacı

Cem KAVALCI

Çalışmaya katılmayı kabul ediyorsanız aşağıdaki kutucuğu X ile işaretleyiniz ve devam ediniz.

☐ Kabul ediyorum.

Ek 2-B: Kişisel Bilgi Formu

KİŞİSEL BİLGİ FORMU

Değerli Katılımcı,

Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan ve Toplum Araştırmaları Anabilim Dalında Yüksek Lisans yapmaktayım. "*Uluslararası Göç Hareketliğine İlişkin Tutumların Karma Araştırma Yöntemi ile İncelenmesi: Edirne İli* " adlı tez çalışmamın alan araştırması bölümü için aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevaplara ihtiyaç duymaktayım.

Vermiş olduğunuz bu bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Bu bilgiler kişisel olarak değerlendirilmeyecek, bilimsel analiz dışında başka bir amaçla kullanılmayacaktır.

Lütfen aşağıda sizinle ilgili olan soruları cevaplandırınız.

1. Yaşınız?

( ) 18-35 ( ) 36-45 ( ) 46-55 ( ) 56-65 ( ) 65+

2. Cinsiyetiniz?

( ) Kadın ( ) Erkek

3. Doğum Yeriniz?

( )Türkiye ( ) Suriye ( ) Afganistan ( ) Pakistan ( ) İran ( ) Irak ( ) Diğer

4. Medeni Durumunuz?

( ) Bekar ( ) Evli ( ) Diğer (belirtiniz)……

5. Çocuk Sayısı?

( ) Yok **( )**1 **( )** 2 **( )** 3 ve yukarısı

6. Mesleğiniz ve şu anda yaptığınız iş nedir?

……..

7. Aylık gelir düzeyiniz? (Türk Lirası)

( ) Gelirim yok ( ) 0-5.000 ( ) 5.000-10.000 ( ) 10.000 – 20.000 ( ) 20.000 ve yukarısı

8. Eğitim Düzeyiniz?

( )Okur-yazar değil ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Önlisans ( )Lisans ( ) Lisansüstü

9. Türkiye'ye hangi tarihte geldiniz?

( ) 2011-2015 yılları arasında

( ) 2016-2023 yılları arasında

10. Edirne'ye hangi tarihte geldiniz?

( ) 2011-2015 yılları arasında

( ) 2016-2023 yılları arasında

11. Edirne'ye Türkiye içinden başka bir şehirden mi geldiniz?

( ) Evet ( ) Hayır

12. Türkiye'ye göç etme nedeniniz nedir?

( ) Savaş ( ) Ekonomik Sebepler ( ) Afet ( ) Diğer. Belirtiniz…….

13.Edirne'de bulunma sebebiniz nedir?

( ) Yurt dışına geçiş ( ) Çalışma ( ) Aile üyeleri ile birlikte olma ( ) Diğer, belirtiniz……

14. Kendinizi Türkiye'de kalıcı olarak görüyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

Ek 5-B: Göçmenler için Sosyal Uyum Ölçeği

GÖÇMENLER İÇİN SOSYAL UYUM ÖLÇEĞİ

Değerli katılımcı, bu bölümde, kişisel durumunuza yönelik bazı ifadeler verilmiştir. Bu ifadelerin doğru veya yanlış cevabı yoktur. Lütfen, her cümleyi okuduktan sonra size en uygun gelen seçeneği (X) ile işaretleyiniz. Cümlenin size uygunluğuna göre o cümle için "*Kesinlikle Katılmıyorum*", "*Katılmıyorum*", "*Kararsızım*", "*Katılıyorum*" ve "*Kesinlikle Katılıyorum*" seçeneklerinden birini işaretleyiniz. Lütfen ölçekte bulunan tüm ifadeleri değerlendiriniz.

MADDELER	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
1. Buradaki insanlar buralı olmamama rağmen bana kötü davranmıyor.					
2. Kendimi bu ülkeye ait hissedemiyorum.					
3. Kendi kültürümle Türk kültürü arasında sıkışmış hissediyorum.					
4. Geleceğe yönelik hayallerim beni ayakta tutuyor.					
5. Ev sahibi halkla iletişim kurdukça burayı sevdim.					
6. İnsanların küçümseyici bakışları altında eziliyorum.					
7. Kişi istediği sürece her zorluğa göğüs gerebilir.					
8. İnsanların "sizi istemiyoruz" demelerine dayanamıyorum.					
9. Çevremde kendi milletimden insanların olması bana güven veriyor.					

10. Ülkemde bıraktığım, benim için değerli olan şeylerin yokluğunu hissediyorum.					
11. Yerel halkın göçmenlerden nefret ettiğini düşünüyorum.					
12. Bir gün her şeyin düzeleceğine inanıyorum.					
13. Türkçe konuşabilmek beni diğer göçmenlerden avantajlı kılar.					
14. Bize yapılan yardımlar beni güçlendiriyor.					
15. Çaresiz hissettiğimde psikolojik destek alamamak beni üzüyor.					
16. İleride istediğim mesleğe ulaşacağımı düşünmüyorum.					
17. Buradaki insanların bize iyilik yapması burayı sevmemi sağlıyor.					
18. Psikolojik olarak iyi hissettiren insanların varlığı bana kendimi iyi hissettiriyor.					
19. Yalnız olmak çaresiz hissettiriyor.					
20. Tutucu bir ailede yetiştiğim için topluma karışmaya çekiniyorum.					
21. Kariyer planlarım için buradaki her zorluğa göğüs germeye hazırım.					
22. Yerel halk, hoşgörülü olduğu için onları tanımaktan çekinmiyorum.					
23. Geçmiş olumsuz yaşantılarım buradaki insanlara güvenimi olumsuz etkiledi.					
24. Kendime bu ülkede iyi bir gelecek göremiyorum.					
25. Ailemdeki insanların dışlanması beni de olumsuz etkiliyor.					

26. Buraya alışmak için mücadele ediyorum.					
27. İkinci sınıf insan muamelesi görmek beni artık üzmüyor.					
28. Başarılı bir insan olursam dışlanmam.					

Ek 3-B: Sosyal Mesafe Ölçeği

SOSYAL MESAFE ÖLÇEĞİ

*Bu bölüm göçmenler tarafından doldurulacaktır.

Değerli katılımcı; lütfen, aşağıda belirtilen ifadelerin her birini okuyarak ifadeye katılıp katılmadığınızı, "*Kesinlikle Katılmıyorum*", "*Katılmıyorum*", "*Kararsızım*", "*Katılıyorum*" ve "*Kesinlikle Katılıyorum*" seçeneklerinden birini 'X' ile işaretleyerek belirtiniz. Bu ifadelerin doğru veya yanlış cevabı yoktur. Lütfen ölçekte bulunan tüm ifadeleri değerlendiriniz.	**Kesinlikle Katılmıyorum**	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
1- Yerel halktan biri ile aynı ülkede yaşamak isterim.					
2- Yerel halktan biri ile aynı şehirde yaşamak isterim.					
3- Yerel halktan biri ile aynı yerde çalışmak isterim.					
4- Yerel halktan biri ile aynı sokakta yaşamak isterim.					
5- Yerel halktan birinin kapı komşum olmasını isterim.					
6- Yerel halktan biri ile yakın arkadaş olmak isterim.					
7- Yerel halktan biri ile evlenmek isterim.					

Ek 4-B: Duygusal Anlam Ölçeği

DUYGUSAL ANLAM ÖLÇEĞİ

Aşağıda belirtilen, sizlerin Edirne'de yaşayan yerel halka yönelik algınızı ölçen birbirinin tersi sıfat çiftleri bulunmaktadır. Edirne halkını ifade etmek için hangi sıfatın daha uygun olduğunu düşünüyorsanız, ona göre işaretleme yapınız.

	Kesinlikle Katılmıyorum	**Katılmıyorum**	**Kararsızım**	**Katılıyorum**	**Kesinlikle Katılıyorum**
TEMİZ					
MUTLU					
GÜÇLÜ					
SEVİMLİ					
KABA					
AKTİF					
GERGİN					
DİNDAR					
NEŞELİ					
GİRİŞKEN					
SEVECEN					
DİKKATLİ					
ÇALIŞKAN					
KORKAK					
GÜLERYÜZLÜ					
UYUMLU					

BENCİL					
DOST					
FAKİR					
GÜVENİLİR					
AÇIK FİKİRLİ					
BECERİKLİ					
ESPİRİLİ					
AŞAĞILAYICI					
YARDIMSEVER					

Ek 6-B: Göçmenlere Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Soruları

1. Ülkenizden ayrılıp Türkiye'ye ve Edirne'ye gelme sürecinizden bahseder misiniz?
2. Edirne'yi tercih etme nedeninizi açıklar mısınız?
3. Edirne'ye geldiğinizde halkın size karşı yaklaşımı/davranışı nasıldı?
4. Kendi kültürünüzle (alışkanlıklarınızla) Türk kültürü arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir. Belirtir misiniz? (
5. Kendinizi buraya, Edirne'ye ait hissediyor musunuz?
6. Edirne halkını üç kelimeyle tanımlarsanız bu üç kelime sizce ne olurdu?
7. Çevrenizdeki, yakınınızdaki insanlar tarafından düzenlenen sosyal etkinliklere davet ediliyor musunuz?
8. Yerel halka karşı kendinizi rahatça ifade edebiliyor musunuz?
9. Geleceğe yönelik kendiniz ve aileniz için hayalleriniz nelerdir, bahseder misiniz?
10. Geçmişe geri dönebilseniz yine Türkiye'ye gelir miydiniz?
11. Varsayalım ki siz ya da yakın bir akrabanız bir Türk'le evlendi. Siz bu durumu nasıl karşılarsınız?

12. Buraya gelmeden önce ülkenizde dışarıdan gelen göçmenler var mıydı? Onlarla temasınız oldu mu?

13. Türk halkının/Yerel halkın size ve diğer göçmenlere nasıl davranmasını isterdiniz? Sizce nasıl davranılması daha uygun olurdu? Yaşadığınız problemlere çözüm öneriniz var mı?

14. Eklemek istediğiniz şeyler varsa lütfen belirtin.

Ek 12: Etik Kurul Kararı

T.C.
TRAKYA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER ARAŞTIRMALARI ETİK KURULU

Oturum Sayısı: 2023/03
KARAR NO: 2023.03.06 **Karar Tarihi: 27.03.2023**

Akademik Danışmanlığını Üniversitemiz Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi Dr.Öğr.Üyesi Elvan Melek ERTÜRK'ün yaptığı, Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan ve Toplum Araştırmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Cem KAVALCI tarafından, Trakya Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'nda değerlendirilmek üzere gönderilen "Uluslararası Göç Bağlamında Mülteci ve Sığınmacılar ile Yerel Halkın Karşılıklı Tutumlarının İncelenmesi: Edirne İli." başlıklı araştırma dosyası incelenmiştir. Araştırmanın; gerçekleştirilmesinde etik bilimsel standartlar açısından sakınca bulunmadığına mevcudun oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile karar verilmiştir.

[redacted]
Başkan
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☑yok
Toplantı Katılım ☑Evet ☐hayır

[redacted]

Prof.Dr. Ahmet Hamdi ZAFER
Üye
Devlet Konservatuvarı
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐Evet ☑hayır

Prof.Dr. Danış BAYKAN
Üye
Edebiyat Fakültesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☑yok
Toplantı Katılım ☑Evet ☐hayır

[redacted]

Prof.Dr. Semra HASANÇEBİ
Üye
Proje Koordinasyon Uyg. ve Arş. Merk.
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒Evet ☐hayır

Prof.Dr. Yeşim FAZLIOĞLU
Üye
Eğitim Fakültesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐yok
Toplantı Katılım ☐Evet ☒hayır

[redacted]

Prof.Dr. Ahmet Emre DAĞTAŞOĞLU
Üye
İlahiyat Fakültesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☒yok
Toplantı Katılım ☒Evet ☐hayır

Doç.Dr. Esma MIHLAYANLAR
Üye
Mimarlık Fakültesi
Araştırma ile ilişkisi ☐var ☐ yok
Toplantı Katılım ☐Evet ☑hayır

Ek 13: Göçmenler için Sosyal Uyum Ölçeği İzin Talebi

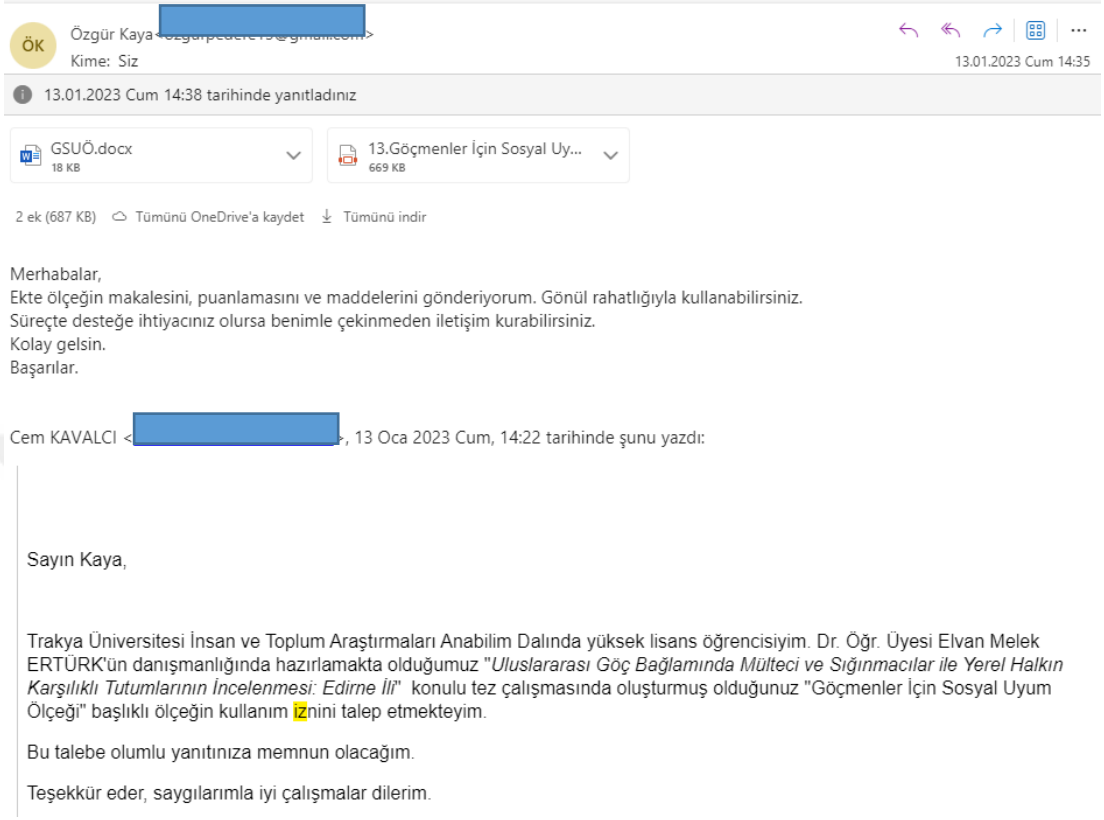

ÖK Özgür Kaya <[redacted]>
Kime: Siz
13.01.2023 Cum 14:35

13.01.2023 Cum 14:38 tarihinde yanıtladınız

GSUÖ.docx
18 KB

13.Göçmenler İçin Sosyal Uy...
669 KB

2 ek (687 KB) Tümünü OneDrive'a kaydet Tümünü indir

Merhabalar,
Ekte ölçeğin makalesini, puanlamasını ve maddelerini gönderiyorum. Gönül rahatlığıyla kullanabilirsiniz.
Süreçte desteğe ihtiyacınız olursa benimle çekinmeden iletişim kurabilirsiniz.
Kolay gelsin.
Başarılar.

Cem KAVALCI <[redacted]>, 13 Oca 2023 Cum, 14:22 tarihinde şunu yazdı:

Sayın Kaya,

Trakya Üniversitesi İnsan ve Toplum Araştırmaları Anabilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Dr. Öğr. Üyesi Elvan Melek ERTÜRK'ün danışmanlığında hazırlamakta olduğumuz "*Uluslararası Göç Bağlamında Mülteci ve Sığınmacılar ile Yerel Halkın Karşılıklı Tutumlarının İncelenmesi: Edirne İli*" konulu tez çalışmasında oluşturmuş olduğunuz "Göçmenler İçin Sosyal Uyum Ölçeği" başlıklı ölçeğin kullanım iznini talep etmekteyim.

Bu talebe olumlu yanıtınıza memnun olacağım.

Teşekkür eder, saygılarımla iyi çalışmalar dilerim.

Ek 14: Zenofobi Ölçeği İzin Talebi

Re: Ölçek Kullanım İzin Talebi

EÖ Emine Özmete [redacted]
Kime: Siz; [redacted]
Bilgi: elvanmelekertürk@trakya.edu.tr
29.01.2023 Paz 15:24

30.01.2023 Pzt 09:40 tarihinde yanıtladınız

Sayın Kavalcı,

"Uluslararası Göç Bağlamında Mülteci ve Sığınmacılar ile Yerel Halkın Karşılıklı Tutumlarının İncelenmesi: Edirne İli" konulu tez çalışmanızda uyarlamış olduğumuz "Yabancı Düşmanlığı/Zenofobi Ölçeği" Türkçe Formunu kullanabilirsiniz.

Başarılar dilerim.

Prof. Dr. Emine Özmete

Ankara Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı

On Wednesday, January 25, 2023, 06:12:05 PM GMT+3, Cem KAVALCI <cem.kavalci@hotmail.com> wrote:

Sayın Özmete, Yıldırım, Duru;

Trakya Üniversitesi İnsan ve Toplum Araştırmaları Anabilim Dalında yüksek lisans öğrencisiyim. Dr. Öğr. Üyesi Elvan Melek ERTÜRK'ün danışmanlığında hazırlamakta olduğumuz "*Uluslararası Göç Bağlamında Mülteci ve Sığınmacılar ile Yerel Halkın Karşılıklı Tutumlarının İncelenmesi: Edirne İli*" konulu tez çalışmasında uyarlamış olduğunuz "Zenofobi Ölçeği" başlıklı ölçeğin kullanım iznini talep etmekteyim.
Bu talebe olumlu yanıtınıza memnun olacağım.
Teşekkür eder, saygılarımla iyi çalışmalar dilerim.

Cem KAVALCI
Trakya Üniv. Sosyal Bilimler Enstitüsü
İnsan ve Toplum Araştırmaları Anabilim Dalı
Yüksek Lisans Öğrencisi

Ek 15: Göç İdaresi Başkanlığı İzin Cevabı

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Göç İdaresi Başkanlığı
Uyum ve İletişim Genel Müdürlüğü
Göç Politika ve Projeleri Daire Başkanlığı

Sayı : E-62103649-604.99-193885
Konu : Anket İzni

02.10.2023

EDİRNE VALİLİĞİNE
(İl Göç İdaresi Müdürlüğü)

İlgi : 11.05.2023 tarih ve 76815314-000/37571 sayılı yazı.

İlgi yazı ile Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İnsan ve Toplum Araştırmaları Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Programı Öğrencisi Cem KAVALCI tarafından "Uluslararası Göç Hareketliğine İlişkin Tutumların Karma Araştırma Yöntemi ile İncelenmesi: Edirne İli" konulu tez çalışması kapsamında, Edirne'de bulunan Geçici Koruma altındaki Suriyeliler ile Edirne'de kayıtlı diğer göçmenlere ölçek uygulaması gerçekleştirmek amacıyla izin talep edilmektedir.

Bu kapsamda araştırmada kullanacak sorular değerlendirilmiş olup söz konusu çalışmanın, 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu 94'üncü maddesinde belirtilen gizlilik ilkesine gerekli hassasiyetin gösterilmesi; 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'ndaki ilgili hususlara dikkat edilmesi; çalışmaya konu yabancılardan ve/veya aile üyelerinden ad, soyad, telefon, e-posta adresi, ikametgâh adresi, dini mezhepsel bilgiler, etnik köken, belli bir toplumsal gruba, mensubiyet gibi hassas bilgilerin istenmemesi; görüşme esnasında fotoğraf, ses/video kaydı alınmaması; araştırmanın bulgularının belirtilen amaç dışında kullanılmaması kaydı ile uygun bulunduğu hususunda gereğini rica ederim.

Dr. Yaşar AKSANYAR
Bakan a.
Genel Müdür

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.